

San Lucas Jesús cheja pa'iu cho'osi'ere kuamu

Charo tochasi'ea'me

¹⁻³ Chu'u Lucapi mu'ure Teófiloni rua masakuni Jesucristo cheja pa'irumu cho'osi'ere kuara chini ie chu'o tocha saomu chu'u mu'ure:

Aperumu pãi Jesucristo cho'oche ñaasome. Repau apeche'chorumupi vua si'arumu ñaju paniasome repana repau cho'oche peore. Ñasinajeju chukuna'te kuasinaa'me repana. Ūcuaja'che Dios chu'o chu'vasinaa'me repana. Ñasina kuasi'ere asa jainuko pãi cuasaju tocha jo'kaasome, maipi ñaa'ju chini.

Tocha jo'karena ũcuare ñaku masi che'cheku pa'ikumu chu'u. Jesucristo cho'osi'e pãipi kujuna peore asaku pa'ikumu chu'u. Jã'ajekuna mu'upi masia'ku chini ũcuare tocha saomu chu'u mu'ure, “Jã'aja'ñe cho'oto re'ocosomu”, chini.

⁴ Chu'upi tocha saouna ña, “Ãja, jã'aja'ñe Jesucristo cho'oasomu”, chini, “Chekuna kuasi'e, ũcuarepaa'che jã'a, jã'a pa'ito?”, chijja'mu mu'u. Mu'upi peore masia'ku chini ie chu'o tocha saomu chu'u mu'ure.

Angel Juan Pãi Okoro'veku pa'ijaure cajajachere kuamu

⁵ Judea cheja canare Herodes chũ'urumu Zacarías judío phairipãiu paniasomu reparumu. Dios vü'e cho'oche cho'orumu tĩ'ato Abías paasinana'me si'arumu cho'oku paniasomu repau Zacarías ũcuate'epãijeku. Zacarías rũjo Elisabet ve'easomo. Ūcuaja'che aipãiu Aarón, judío phairi pa'isi'ku jojosi'koasomo Elisabet.

⁶ Diopi ñato rua re'opãi paniasome repana Zacaríana'me

Elisabet. Dios chũ'u jo'kasi'e jachama'ñe cho'oju paniasome repaña. Chekuna pãi ñaju i'kacu'aasomu repanare, ũcuare re'oja'che pa'ijuna. ⁷ Elisabeni chíi paacu'akuna chíi peova'na paniasome repaña. Ũcua chíi peova'na pa'ijũ airekosoasome repava'na.

⁸ Reparumu Abíapãi cho'oche cho'orumũ tĩ'aasomu. Tĩ'auna Zacarías Dios vu'e kaka ja'me paniasomu. Kaka pa'iu phairipãi cho'oche ja'me cho'oku paniasomu repau ũcuaja'che phairijeku. Dios chũ'u jo'kasi'e cho'oku paniasomu repau, Diopi pojoa'ku chini. ⁹ Abíapãi Dios vu'ere chi'i pa'ijũ Zacaríani chẽaasome ma'ñasuche uojuare. Si'arumu jã'aja'ñe cho'oju paniasome repaña. Chẽarena ruupuna kakaasomu repau ma'ñasuche'te uora chini. ¹⁰ Kaka ma'ñasuche ukuna ruu jainuko pãi ve'sere pa'ijũ Dioni sũeju paniasome. ¹¹ Zacaríaji ma'ñasuche'te ukuna Diore ja'me pa'iku, ángel peosichejapi rani ma'ñasuche ukoka' rũ'uñe nukasomu. ¹² Angelpi rani nukakuna ña ruu kukusoasomu repau.

¹³ Kukusokuna ángel i'kaasomu repau'te.

—Zacarías, vajuchumanejũ'u. Mu'u sũeñe Dios cho'okaija'mu mu'ure. Jã'ajekuna murũjo mu'u chíini jñaaja'mo. Repau'te chíiva'ure cajaan Juanre ve'ojũ'u. ¹⁴ Murũjo chíiva'ure jñaasirumu ruu pojoja'mu mu'u. Chekuna pãi ũcuaja'che jainuko asa pojojanaa'me repava'ure jñaasi'e.

¹⁵ Mu'u chíire, “Ruu masimu iku”, chíija'mu Dios.

Cono vĩañejẽ'e ukuma'ku pa'ija'mu repau.

Repau'te chuta'a jñaamarumupi Dios Rekocho ja'me pa'ija'mu repau'te.

¹⁶ Ũcuachi'a ainee pa'iu Dios chu'o ruu chu'vaja'mu repau.

Repauji chu'vakuna asa Israelpāi jainuko Dios chũ'uñe
aperumu cho'oju ũhasosina jo'e cho'oju
re'oja'che pa'ijanaa'me.

¹⁷ Na'a pa'isirumu Dios Repau Mamakuni chejana ca-
soja'mu.

Jā'ata'ni mu'u chīpi cheja charo pa'ija'mu.

Pa'iu aperumu pa'isi'ku Elías Dios chu'o ruu masi
chu'vacheja'che mu'u chī masi chu'vaja'mu.

Pāi repana chīiva'nare cuasache jo'kasosina mu'u chīpi
Dios chu'ore chu'vakuna asa
repana chīiva'nare jo'e cuasajanaa'me.

Chekuna pāi, Dios chũ'uñe jachana mu'u chīpi Dios
chu'ore chu'vakuna asa jachama'ñe cuasaju
re'oja'che pa'ijanaa'me.

Mu'u chī pāipi asa chēa cu'ache cho'oche'te ũhasoajū
chini Dios chu'o chu'vaja'mu.

Chu'vakuna asa chēa cu'ache cho'oche ũhasosinajeju
Dios Mamaku'te rakuna cuasajanaa'me pāi,
—chinasomu ángel Zacarías'te.

¹⁸ Chikuna,

—Mu'upi chu'o ũcuarepare i'kani, ¿ñquere mu'u
chu'ure cho'o ñoja'u, chu'upi mu'u i'kache'te cuasaa'ku
chini? Aiva'ua'mu chu'u. Chu'u romiojē'e ũcuachi'a
aiva'oa'mo —chinasomu Zacarías repau'te ángel'te.

¹⁹ Chikuna ángel ija'che i'kaasomu:

—Gabriela'mu chu'u. Dios chũ'uñe cho'okaiku'mu
chu'u. Diopi casosi'kuam mu'ure, mu'uni chu'ore
re'oja'chere kuua'ku chini. ²⁰ Chu'u kuasi'e na'a
pa'isirumu ti'ñjeja'mu mu'ure. Jā'ata'ni mu'u
chu'u kuache jachasi'kujuk mu'ũjo mu'u chīire
jñaasirumujatu'ka chu'o i'kama'ku pa'ija'mu, jachasi'e
ro'i —chinasomu ángel repau'te.

²¹ Jã'a cho'oto pãi chuta'a ve'sere pa'ijũ Zacaríani cha'ajũ paniasome. Cha'ajũ, “¿Je'se pa'iũna jã'arepa jeerũũ etama'ñe pa'ikũ jã'ũ?”; chiiũ cuasaasome repaña.

²² Cha'atona etaasomũ repaũ. Etasirũũ chekũnare chũ'o cutucu'aasomũ repaũ'te. Cutumaũna, “¿Dios ñosi'ere ña jñanoso chũ'o cutuma'kũ jã'ũ!”, chini cuasaasome repaña. Cutucu'akũna repanare rupũ jũjñapi vevoasomũ repaũ. Ũcua chũ'o cutucu'aasomũ repaũ'te.

²³ Repaũ cho'oche cho'o si'asirũũ vũ'ena co'iasomũ repaũ Zacarías.

²⁴⁻²⁵ Co'i pa'iũna repaũ rũjo chĩ suniasomo. Suni cincorepapãimia vũ'ere pa'io paniasomo repao. Vũ'ere pa'io ija'che cuasako paniasomo repao: “Chura chũ'ure Dios rũa oiu re'oja'che cho'okaimũ. Chĩ peova'ojekona rũa vajũchũasi'kũamũ chũ'ure aperũũ. Jã'ata'ni Diopi cho'okaiũna chĩ sũ'iona vajũchũama'mũ chũ'ure chura”, chini cuasako pojoasomo repao.

Jesure jñajañere kũamũ ángel

²⁶ Repao Elisabet seirepapãimia chĩipũ sũ'irũũna Dios ángel Gabrielre jo'e casoasomũ, Galilea cheja ca-joopo, Nazaret vũ'ejoopona. ²⁷ Repajoopo cako romichĩio ũũ peoko paniasomo. Repao mamia'me María. José vejao paniasomo repao. Aperũũ pãi jainũkore chũ'ũsi'kũ David jojosina mamakũasomũ José.

²⁸ Diopi casoũna ángel María'te repao pa'ichejana kaka i'kaasomũ.

—Dios oicojñoko'mo mũ'ũ. Dios mũ'ure ja'me pa'ikũ'mũ. Chekũnare romi na'a cajejaiche re'oja'che cho'okaija'mũ Dios mũ'ure —chiniasomũ ángel repao'te.

²⁹ Angelpi jã'aja'ñe i'kaũna asa jñano, “¿Je'se pa'iũna ikũ chũ'ure jã'aja'ñe i'kakũ?”, chini cuasaasomo repao.

³⁰ Rũa kũkũsi'kore jo'e i'kaasomũ repaũ.

—María, vajuchumanejũ'u. Dios mu'ure oiku'mu.
³¹ Asarepajũ'u chu'u i'kache. Chĩ su'ija'mo mu'u. Sũni
 chĩiva'ure umuva'ũni jñaaja'mo mu'u. Jña repava'ure,
 mu'u chĩiva'ure Jesure ve'ojũ'u.

³² Rũa masiũ aineeja'mu mu'u chĩi.

Dios Cũnaumu Pa'iku repau'te, “Iku chu'u chĩia'mu”,
 chijja'mu.

Aipãu'te Davire judíopãire chũ'ua'ku chini
 jo'kasi'ejache jo'e Jesuni judíopã chũ'uku'te
 jo'kaja'mu Dios.

³³ Mu'u chĩipi Israelpã si'arumu chũ'uku pa'ija'mu.

Jmamakarujẽ'e cuhama'ñe chũ'uku pa'ija'mu repau,
 —chiniasomu ángel repao'te María'te.

³⁴ Jã'aja'ñe kuũna asa,

—¿Je'se chu'u umu peoko chĩire paaja'che? —
 chiniasomo repao.

³⁵ Chikona ángel jo'e i'kaasomu repao'te.

—Dios Rekocho mu'ũni cajeja'mu. Dios peore
 Masikujeku chĩire jo'kaja'mu mu'ure. “Chu'u chĩi
 cu'achejẽ'e peokumũ iku”, chijja'mu Dios repau'te.

³⁶ 'Mu'u majapãio Elisabet aiva'ota'ni chĩipu su'imo.
 Umuva'ũni chĩire su'imo repao. “Chĩi paacu'amu jã'ore”,
 chiicojnosiva'ota'ni chĩi su'imo repao. Seirepapãimia
 su'imo repao chura. ³⁷ Diore cho'ovesachejẽ'e peokumũ
 —chiniasomu repau.

³⁸ Chikuna,

—Dios chẽa paacojñokojeko Repau chũ'ũñe
 cho'okaiko'mo chu'u. Mu'u chu'ure kuache Diopi
 chu'ure cho'okaito re'omũ —chiniasomo repao.

Chikona ángel jo'ka sanisoasomu.

María Elisabeni ñara chini saisi'ere kuamu

³⁹ Angel sanisosirum repao María Judea cheja aikūti pa'ijooona cu'arepa maniasomo. ⁴⁰ Mani Zacarías vu'ena kaka, “¿Pa'iko?”, chiniasomo repao Elisabere.

⁴¹ María i'kache'te asakona Elisabere repao su'iva'u chíiva'u cho'oasomu. Ūcuarumu Elisabere Dios Rekochoji rani chu'o i'kache chū'uasomu.

⁴² Chū'ukuna María'te ujachū'opi ija'che i'kaasomo repao Elisabet:

—Chekunare romi na'a cajejaiche re'oja'che cho'okaikum Dios mu'ure. Ūcuaja'che mu'u chíiva'ure, chura su'iva'ure re'oja'che cho'okaija'mu Dios. ⁴³ Chu'ure chūova'o pa'iva'oni mu'upi Maire Paaku puka'kopi rakona vajuchukota'ni pojosomo chu'u. ⁴⁴ Mu'u i'kache'te asakona chu'u chíi, chura su'iva'u pojoku cho'osi'kua'mu chu'ure. ⁴⁵ Dios mu'ure aperumu kuasi'ere asa, “Ūcuarepa ti'jñeja'mu chu'ure”, chini cuasako rua pojomo mu'u —chiniasomo María'te.

⁴⁶ Chikona María asa i'kaasomo. “Dios peore masikum”, chini cuasako'mo chu'u, chu'u rekocho.

⁴⁷ “Dios chu'u rekocho vati toa saiche ũseja'mu”, chini repauni cuasako pojoko'mo chu'u.

⁴⁸⁻⁴⁹ Dios rua re'okum.

Chu'ure Repau chēa paacojñoko'te chūova'o pa'iva'oreta'ni cuasaku re'oja'che cho'okaimu Dios.

Peore Masikujeku chu'uva'ore rua re'oja'che cho'okaimu Repau.

Jā'ajekuna irumu pa'inana'me cho'je pa'ijana ũcuanuko chu'u pa'iche'te cuasani,

“Maríani re'orepaja'che cho'okaniasomu Dios”, chijanaa'me pāi ũcuanuko chu'ure cuasani.

⁵⁰ Dios Repau'te vajuchunare rua oikum. Irumu pa'inarechi'a oima'mu repau.

Charo pa'inarejẽ'e oiũ cho'je raijanare peore ruã
oikũ'mũ Dios, Repaũ'te vajũchũnare.

⁵¹ Pãi, “Peore masinaa'me chũkũna”, chini cuasanare
cuheasomũ Dios.

Dios peore Masikũjekũ repaña cho'oũũ chiisi'e
ũseasomũ.

⁵² Ũsekũ chekũnare, masijũ pãi chũ'ũnare cuhekũ
chũova'na pa'iva'nani saño pãi chũ'ũñe
jo'kaasomũ Dios.

⁵³ Chũova'na pa'iva'nare karama'ñe paapũ chini ruã
re'oja'chere ĩsiasomũ Dios.

Kuri paanare tũasõasomũ Dios.

Tũasõũna kuri peova'na paniasome repaña.

⁵⁴ Mai aipãire oiũ ija'che i'kaasomũ Dios:

“Mũsanũkonare Israelpãi re'oja'che cho'okaija'mũ
chũ'ũ”,

chiisi'e cavesũma'ñe cho'okaniasomũ Repaũ.

⁵⁵ Abrahamre, mai aipãĩũ pa'isi'kũre,

“Re'oja'che cho'okaija'mũ chũ'ũ mũ'ũre”,

chiisi'e cavesũma'ñe cho'okaniasomũ Dios.

Ũcuaja'che repaũ Abraham jojosiñare ũcuare Repaũ
i'kasi'ere

re'oja'che cho'okaniasomũ Repaũ Dios,

chĩniasomo María.

⁵⁶ I'ka pi'ni Elisabet vũ'ena canũka ũcuaoña'me pani-
asomo repao. Chotepãimia pa'icosomo repao repacheja.
Jã'api repao vũ'ena coliasomo repao María.

Juan Pãi Okoro'vejaũre jñaasi'ere kũamũ

⁵⁷ Na'a pa'isĩrũmũna repao Elisabet chĩire jñaaumũ-
cuse tĩ'aũna chĩĩva'ũre jñaasomo. ⁵⁸ Jña pa'iona pãi
repao'te kueñe pa'inana'me repao majapãi asaasome
repao chĩire jñaasi'e. Diopi repaoni oiũ re'oja'che
cho'okakũna asa saniasome repaña repaoni ja'me po-
jokañũ chini.

⁵⁹ Chīiva'ḡ ochorepaumucujña jñaaasi'e pa'itona jo'e saniasome repana repavḡ'e. Puka'kupaipi chīiva'ḡ jīkora'muru chā'tiru pa'ica'niru chuto tuache'te chḡḡurena ñañu chini saniasome repana, judiöpāi cho'oche. Ūcuachi'a reparḡḡuna chīiva'ḡre mami ve'oñu chiniasome repana. Puka'ku mamire Zacarí'a'te ve'oñu chiniasome repana repava'ḡre. Jā'ata'ni puka'ko,

⁶⁰ —Pāame. Jā'aja'ñe ve'omanejanaa'me chḡkuna. Juanre ve'ojanaa'me chḡkuna ikure —chiniasomo repanare.

⁶¹ Chikona,

—Mḡḡ majapāi Juan ve'enajē'e peome —chiniasome repana.

⁶² Chini chīiva'ḡ puka'kure cājo asama'kujekuna rupḡ vevoasome repana, repavḡ chīiva'ḡre ve'ojachere mamire masiñu chini.

⁶³ Vevojuna sãñe vevoasomḡ repavḡ tochajako'aru'te rakatena tocha kḡara chini. Rarena, “Chḡḡ chīi mamia'me ie Juan”, chiiche tocha ñoasomḡ repavḡ. Tocha ñoḡna ña jñanoasome repana. ⁶⁴ Tocha ñoḡna teana i'kare'oche care'osoasomḡ repavḡ chemeño. Chḡ'o cutu-manesi'kḡ churata'ni jo'e chḡ'o cutuasomḡ repavḡ.

—Dios ruḡ re'okḡ'mḡ —chiniasomḡ repavḡ Zacarías.

⁶⁵ Zacarí'aji jā'aja'ñe cho'oḡna pāi chekuna kueñe pa'ina asa jñanoasome ūcuankḡ. Ūcuachi'a Judea cheja aikūjña pa'ina ūcuare asa cutujḡ paniasome. ⁶⁶ Repana asasi'ere cuasajḡ,

—Je'se jā'ava'ḡ chīiva'ḡ pa'ija'ḡ? —chini cuasajḡ sãñechi'a ūcuankḡ sēniasajḡ paniasome repana.

Diopi chīiva'ḡni ruḡ re'oja'che cho'okakuna asa ruḡ cuasajḡ paniasome pāi.

Zacarías pojokḡ i'kasi'ere kḡamḡ

67 Ûcuarum repa Zacarías, chíiva'puka'ku, Dios Rekochoji repa'ni chũ'una ija'che kuaasomu Dios chu'o:

68 Pái chekunapi maini Israelpaire chēa paaju'na tukanasomu Dios.

Jā'ajekuna Maire Paaku'te, "Rua re'okum mu'u", chini cuasaju pañu mai.

69 Ûcuachi'a maini oi'u mai jūnisosirumu vati toa sani uuche Ësejanu ru Masikuni raoja'mu Dios maire.

Aipāi David Dios chũ'ũne cho'okanasomu aperumu.

Ûcuau David jojosi'ni te'e'u'te chēa raoja'mu Dios.

70 Aperumu Diopi kuakuna Repa'ni chu'o kua'na ija'che kuaasome chekunare:

71 "Chekunapi maini Israelpaire cuheju cu'ache cho'oñu chiito Diopi ñsekaija'mu."

Jā'aja'ne cho'okasa chiniasomu Dios maire Israelpāi.

72 Repa'ni Dios mai aipaire ija'che i'kaasomu:

"Musanukonani oi'u re'oja'che cho'okaija'mu chu'u", chiisi'e cavesuma'ne cho'okaija'mu Repa'ni Dios.

73 Ûcuachi'a Abrahamre mai aipāi pa'isi'kure,

"Ija'che cho'okasa chu'u musanukonare Israelpāi", chiniasomu Dios.

74-75 "Musanukonare cuhenapi chēa paaju cu'ache cho'ocojñonare chu'upi tua paaja'mu musanukonare.

Tua paakuna chu'u neenajeju musanukonare cuhenare vajuchuma'ne

chu'u chũ'ũne'te cho'ojū re'oja'che pa'ijanaa'me musanukona jūnisōñejat'ka", chiniasomu Dios Abrahamre.

Jā'aja'ne kuaasomu Zacarías Dios chu'o.

76 Chini mamaku'te i'kaasomu repa'ni Zacarías.

Jmava'u, mu'u pa'iche'te pāipi ñaju i'kani,

“Dios Cunaum Pa'iku chu'o kuaku'mu iku”, chii-janaa'me mu'ure.

Dios Raoja rajachere kujaja'mu mu'u, päipi asa care'va paapu chini.

⁷⁷ Dios neenare masia'ju chini ija'che i'kaja'mu mu'u:

“Musanukona cu'ache cho'osi'e tu'nesokani jo'e cuasamaneja'mu Dios.

Tu'nesokakuna vati toa sani uuche peoja'mu musanukonare.”

⁷⁸ Jã'aja'ne cho'okaija'mu Dios päi rua Oikujeku.

Jã'ajekuna Dios Repa Mamakuni raopi'ramu maire.

⁷⁹ Pa'ivesuju cu'ache cho'oju chijacheja pa'icheja'che pa'inare jünisochejë'e vajuchunare

Repa Mamakuni raopi'ramu Dios maire,

maipi repauni cuasaa'ju chini.

Rani pa'iu re'oja'che pa'imasiche'te che'choja'mu repa maire,

chinasomu Zacarías repa mamaku'te.

⁸⁰ Repava'u chíiva'u Diore rua cuasaku aineeku paniasomu. Israelpäi chu'vamarumu päi peochejñare te'eva'u pa'iu paniasomu repa Juan.

2

Jesure jñaasi'ere kuumu

(Mt 1.18-25)

¹⁻³ Jã'arumu Augusto päi ucuanukore chũ'uku paniasomu. Cheku Cirenio ucujaja'che Siria cheja canani chũ'uasomu reparumu. Augusto repa paanare ucuanukore chũ'uasomu repa mamire toharena kuëkuera chini. Päi kuëkueche'te chũ'una repa aipäi pa'isijooona saiche paniasomu repa maire, mamire tochañu chini.

4 Pāipi saijuna José ja'me saniasomu. Galilea cheja cajoopo Nazaret vu'ejoopo pa'isi'ku pi Judea cheja cajoopona Belén vu'ejoopona saniasomu repau, aipāiu David pa'isijoopona. ⁵⁻⁷ Maríana'me saniasomu repau, ja'me kuēkuecojñora chini. María repau rñjo pa'ijao chíipu su'ikoji sani, tī'a pa'io repao chíire jñaajarumupi tī'au na pi'raso chíiva'ure umuva'uni jñaaasomo charo cava'ure. Jñaa repava'ure kãñase'repi rea, cu'ava'na ãu ãira'vuru na ũhaasomo repao. Pāi kãivu'ñapi timusuna cu'ava'na kãivu'eruna kãiasome repana.

Angeles oveja kuiranani Jesure jñaaasi'ere kuame

8 Reparumu Belén vu'ejoopo kueñere ovejava'nare kuirana paniasome. Ovejava'napi patu pa'ichejare pa'ijuna ñamipi kuiraju paniasome repana.

9 Ūcuarumu Diore ja'me pa'ikuji ángelpi rani pa'iana repana pa'ichejachi'a rñhiso'koro ruu miañe miaasomu, Diopi cho'okuna. Miakuna ña ruu kukusoasome repana oveja kuirana.

10 Ruu kukusinare ija'che i'kaasomu ángel:

—Vajuchumanejũ'u. Musanukonare chu'o re'oja'chere kuara chini raimu chu'u Israelpāipi ũcuanuko asa pojoa'ju chini. ¹¹ Asarepajũ'u. Ija'chea'me chu'o chu'u rasi'e: Chura iumucuse pãio chíiva'ure jñaacuhasi'koa'mo, aperumu pa'isi'ku David pa'isijoopona. Repava'u chíiva'u repau'te cuasanare vati toa uuche Ūsejava'upi ranicuhasi'kuam'u. Cristoam'u repau. Pāi ũcuanukore chũ'ua'ku chini Dios Raosi'kuam'u. Pāi Ūcuanukore Paaku'mu repau. ¹² Musanukonapi sani ku'eni jñaa ñajanaa'me repava'ure. Ku'eju jñaa ñato cu'ava'na ãu ãira'vuru'te reasiva'u ũhija'mu chíiva'u. Repava'ure ñani, “Dios chíia'mu

iku”, chiijanaa'me musanukona —chiniasomu ángel repanare.

¹³ Angel te'eü kuacuhauna chekuna ángeles rua jainuko rani paniasome. Pa'ijü Dioni pojoju ija'che i'kaasome repana:

¹⁴ “¡Cunamü Pa'iku Dios peore masiku'mü”, chiapü päi ücuanuko!

Ücuaja'che, “Musanukona Repau oicojñona säiñe pojoju pa'ijü”, chiime chukuna musanukonare, chiniasome ángeles.

¹⁵ I'ka pi'ni cunamüna jo'e munisorena säiñechi'a ija'che i'kaasome repana oveja kuirana:

—Belenna sañu mai. Repacheja cho'osi'ere Diopi raona ra kamü ángel maire. Ñajañu chura cho'osi'ere —chiniasome repana.

¹⁶ Chini cu'arepa sani tī'a Josena'me María'te ñaasome repana. Ücuaja'che chīiva'ure cu'ava'na äu äira'vuru ühiva'uni ñaasome repana. ¹⁷ Ña pi'ni chīiva'ü pa'iche'te ángel repanare kuasi'ere kuasome repana.

¹⁸ Kuaarena ücuanuko asa jñanoasome repana kuache asasina. ¹⁹ Maríata'ni repana kuache asa i'kama'ko peore cuasako paniasomo. ²⁰ Ña pi'ni co'iasome repana oveja kuirana. Co'ijü repana asasi'ena'me ñasi'e cuasa, “Peore masiku'mü Dios”, chiiju ángel kuasi'e, “Ücuarepaa'me”, chini Dioni pojoju co'isoasome repana.

Jesure puka'kupäi Dios vü'e sa ñosi'ere kamü

²¹ Chīiva'ü ochorepaumucujña jñaasi'e pa'itona jīkora'muru chā'tiru pa'ica'niru chuto tüa pi'ni mami ve'oasome repana. Jesure ve'oasome repana repava'ure chīiva'ure. Aperümü chuta'a repau'te sü'imarümü ángel kuasi'ere mami ve'oasome repana.

²² Dios aperummu Moisepi päire kuakaau chini chĩire jñaasi'e cu'a pani pi'nirummu cho'ojache kuaasommu. Jã'ajekuna Dios chũ'u jo'kasi'ere cho'oñu chini Jesús puka'kupai Jerusalén vu'ejoopona maniasome. Ũcuachi'a chĩiva'uni Dioni ñojũ, “Ikũ mu'u neekua'mũ”, chiñu chini maniasome repana. ²³⁻²⁴ Aperummu Diopi i'kakuna Moisés tocha jo'kasi'e ija'che kummu:

Musanukona chĩiva'nare charo cava'nare
ummpaiva'narechi'a chu'uni isijũ'u.

Chu'u neena'me repana.

Ũcuaja'che romi cu'a pa'ina cu'a pa'iche'te tunoñu chini jo'cha va'iva'nani isijũ'u chu'ure.

Airo jureva'nare ka'chava'nare peoni jo'cha ũkupo chĩiva'nani ũcuajanukoru'te isijũ'u chu'ure, chiniasommu Dios. Jã'ajekuna Jesús puka'kupai Dios chũ'u jo'kasi'ere cho'oñu chini Jerusalén vu'ejoopona maniasome.

²⁵ Reparummu Jesús puka'kupai Jerusalén vu'ejoopo mani ñato ũcuajoopo'te pãiu rua re'okũ paniasommu Simeón, Diore cuasaku. Pa'iu Dios Raojani cha'aku paniasommu repau, pãi chekunapi Israelpaire cu'ache cho'oñu chiito Ũsejani. Dios Rekocho repau'te Simeonre ja'me paniasommu. ²⁶ Ũcuarekochoji ja'me pa'iu ija'che kuaasommu repau'te: “Chuta'a jünisomaneja'mu mu'u. Pãi ũcuaukore chũ'ua'ku chini Dios Raosi'kure ñañetu'ka vajuu pa'ija'mu mu'u”, chiniasommu. ²⁷⁻²⁸ Ũcuarummu Simeón Dios Rekochoji chũ'ukuna Dios vu'ena muu kakaasommu. Kaka pa'iana Jesús puka'kupai repau'te cajaju ũcuavu'ena kakaasome. Dios chũ'u jo'kasi'ere cho'oñu chini kakarena repau Simeón repava'ure chĩiva'ure cajo Dioni pojoku ija'che i'kaasommu:

29 Chu'ure Paaku, mu'u i'kasi'epi ũcuarepa ti'jñeuna ñacuhamu chu'u.

Jā'ajekuna chura chu'ure jū'ĩne ũsemanejũ'u.

Pojoku jūnisoja'mu chu'u churata'ni, ũcuare iva'ure ñacuhasi'kujeku.

30 Mu'u Raosi'kure ñacuhamu chu'u pāi chēa paaku vati toa uuche Ūsejau're.

31 Pāi ũcuauko ña masia'ju chini raosi'kuam mu'u ikure.

32 Churata'ni ikupi chu'vakuna mu'u chu'o asa chēajanaa'me judío peona.

Ūcuaja'che chura chukuna'te judiópāi, mu'u neenare re'oja'che cutujanaa'me pāi,

chiniasomu.

33 Chīiva'uni jā'aja'ñe i'kauna asa jñanoasome repana Jesús puka'kupāi.

34-35 Ūcuarumu repau,

—Diopi musanukonare re'oja'che cho'okaa —chini puka'kore María'techi'a i'kaasomu.

Asarepajũ'u: Ikure Diopi raouna mai Israelpāi te'enachi'a ikuni cuasaju re'oja'che pa'ijanaa'me.

Chekunata'ni ikuni cuasamapu cu'ache pa'ijanaa'me.

Ikure pāi jainuko cuhejanaa'me.

Jā'ajekuna iva'ure mu'u chīiva'ure ruu oija'mo mu'u.

Pāi jainukore repana rekoñoã cuasache ña kujaja'mu iku, chiniasomu repau Simeón.

36 Ūcuachi'a ũcuavu'ere Ana Dios chu'o kuako, Fanuel, Aser pāi mamako paniasomo. Ruu aiva'o paniasomo repao. Ruu romichīiva'opi umu'te veja sieterepaũsurumuchi'a paniasomo repao.

37 Sieterepaũsurumu vejasi'e pa'ikoni ũjuva'upi jo'ka jūnisouna ruu jeerumu te'eva'o pa'io paniasomo repao. Ochenta y cuatro repaũsurumu te'eva'o paniasomo

repao. Te'eo pa'io Dios vɔ'ere umucujñana'me ñami Dioni pojoko paniasomo repao, te'eñoachi'a etako. Te'eumucujña ãu ãimairo pa'io Dioni s̃eo paniasomo repao. ³⁸ Ūcuarɔmɔ Jesús pɔka'kɔp̃ai pa'iruuɔna kakaasomo repao. Kaka chíiva'ure ña Dioni, “Re'orepamɔ”, chini chíiva'ɔ pa'iche'te Israelpãire Jerusalén pa'inani repanare cu'ache cho'onare Ūsekaijaure cha'anani kɔasomo repao.

Nazaret vɔ'ejoopo co'isi'ere kɔamɔ

³⁹ Ūcuarɔmɔ Jesús pɔka'kɔp̃ai Dios chí'ɔ jo'kasi'e peore cho'o pi'ni chíiva'ure co'chajɔ repa pa'ijooona, Galilea cheja cajoopo Nazaret vɔ'ejoopona co'iasome. ⁴⁰ Co'i pa'ijuna aineeku chíiva'ɔ na'a ruu kokau paniasomɔ. Dios chí'ɔ jo'kasi'e ruu che'cheku aineeku paniasomɔ repava'ɔ chíiva'ɔ. Dios repa'ute pojokɔ re'oja'che cho'okaniasomɔ.

Jesús Dios vɔ'e pa'isi'ere kɔamɔ

⁴¹ Jesús pɔka'kɔp̃ai Jerusalén vɔ'ejoopo si'aũsuruɔmaniasome. Aperɔmɔ Dios repa aip̃ai Egipto cheja pa'inare etua rasi'ere cuasajɔ pojojɔ fiesta'te ja'me cho'oñu chini maniasome. Repa fiesta mami pascuaa'me. ⁴² Chíiva'ɔ docerepaũsuruɔ pa'itona fiestarɔmɔ t̃i'atna pɔka'kɔp̃ai Jesure majɔ maniasome Jerusalén vɔ'ejoopona. ⁴³ Fiesta cho'o pi'ni Jesús pɔka'kɔp̃ai co'ijuna p̃ai jainuko ja'me co'iasome. Ūcuankɔ co'ito te'eva'ɔ chíiva'ɔ co'imaneasomɔ. Repa co'ima'ñe pɔka'kɔp̃ai vestasome. ⁴⁴ Vestajɔ, “Chekunana'me co'icosomɔ mai chíi”, chini te'eumucuse co'inapi mamakɔ'te ku'easome repa. Ku'eju peore repa majapãina'me repa ñanare s̃eniasasome repa chíiva'uni jñaañu chini. ⁴⁵ Jã'ata'ni repa'te jñaamaneasome repa. Ku'ete'e Jerusalenna

jo'e co'iasome repana repauni ku'e jñaañu chini.
⁴⁶ Choteumucujña ku'enapi Dios v'e kaka ñato
 ũcuav'e pa'iu judíopái che'chona chenev'te ñu'iu
 repana i'kache'te asa sēniasaku paniasomu repau
 chíi. ⁴⁷ Sēniasakuna repanapi sáiñe chu'o sēeto ruu
 masi kuaasomu repau. Repauji masi kuakuna asa
 ruu jñanoasome repana, “Ruu masimu iku”, chini.
⁴⁸ Puka'kupái repau i'kache'te asa jñano puka'kochi'a
 ija'che i'kaasomo repau'te:

—Jmava'u, ¿je'se pa'iu na mu'u chukuna'te kuamairo
 canukau? Muija'kuna'me chu'u mu'uni oiju ruu ku'eu
 pa'ime —chiniasomo puka'ko.

⁴⁹ Chikona,

—¿Je'se pa'iu na ku'ere chu'ure? Chu'u Ja'ku
 chũ'u jo'kasi'e cho'оче pa'imu chu'ure ivu'e. ¿Já'a
 musanukona vesuche? —chiniasomu repau.

⁵⁰ Já'ata'ni repau i'kasi'e asavesuasome repana.

⁵¹ Ūcuarumu Jesús puka'kupaina'me Nazaret
 v'ejooona co'iasomu. Co'í pa'iu puka'kupái chũ'uñe
 cho'oku paniasomu repau. Repau puka'ko Dios v'e
 repau cho'osi'ere ruu cuasako paniasomo.

⁵² Repau Jesús aineeku na'a ruu masi cuasaasomu.
 Dios repau'te ruu pojoasomu, pái ũcuaja'che.

3

Juan Pái Okoro'vesi'ku pái peochejare pa'iu páipi
 saijuna Dios chu'o chu'vasi'ere kuamu

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹ Reparumu Tiberio pi pái ũcuankore chũ'uasomu.
 Repau Tiberio quincerepaũsurumu chũ'urumuna
 Poncio Pilato ũcuaja'che Judea cheja pa'inani
 chũ'uasomu. Herodes ũcuaja'che Galilea cheja pa'inani
 chũ'uasomu. Felipe ũcuaja'che Herodes cho'jeu

Iturea cheja pa'inana'me Traconite cheja pa'inare chũ'uasomũ. Lisantias ũcuaja'che Abilinia cheja pa'inani chũ'uasomũ. ² Repana chũ'urumũ Anana'me Caifás judío phairipãire ũcuanũkore chũ'uasome. Reparumũ Dios Zacarías mamakũ'te Juanre pãĩ peochejare pa'ina pãire chu'vaa'kũ chini chũ'uasomũ. ³ Chũ'uuna asa sani Jordán chiacha ru'tuva pa'inani pãire chu'vakũ paniasomũ repaũ peore repakã'jño ku'iu. Ija'che chu'vaasomũ repaũ:

—Musanũkona cu'ache cho'oche ũhaso re'oja'chere mama cuasajũ'u, Diopi musanũkona cu'ache cho'osi'ere tunoso jo'e cuasamanea'kũ. Cu'ache cho'oche'te ũhaso Dioni cuasajũ okoro'vecojñojũ'u —chiiũ chu'vakũ paniasomũ repaũ Juan.

⁴ Aperumũ Isaías, Dios chu'o kuasi'kũ ija'che tocha jo'kaasomũ maire, Juan cho'ojachere kũakũ:

Pãiu pãĩ peochejare sani pa'iu pãipi repaũni saito
ũjachu'opi ija'che i'kakũ chu'vaja'mũ:

“Maire Paakũ raipi'ramũ.

Repaũni cha'ajũ musanũkona rekoñoã ma'a rũhiñe
pa'ima'a care'vacheja'che re'ojarekoñoã care'vajũ
pa'ijũ'u.

⁵ Aikũjña chenevũã peore cha'opi ta'pisõja'mũ.

Aikũjña rũã ũjakũjña pa'isikũjña jmakũjñarũã
ñañasõja'mũ.

Ma'ña ju'chu pa'ima'ña rũhima'ña carũhija'mũ.

Ma'ña cojñana'me chí'ca pa'isima'ña su'kajama'ña
care'oja'mũ.

Musanũkona aperumũ pa'isi'e peore rũhiñe care'vajũ'u.

⁶ Dios Raojũ pãĩ oiũ vati toa uuche Ñsejũ raija'mũ
maire.

Rakũna pãĩ ũcuanũko ñajanaa'me repaũ'te”, chiija'mũ
repaũ,

chiimꞰ Isaiás tocha jo'kasi'e.

⁷ ŨcuarꞰꞰ pãĩ jainꞰko Juanre okoro'vecojñoõnu chini saniasome. Satena ija'che i'kaasomꞰ repaꞰ:

—MꞰsanꞰkona te'ena chuta'a cu'ache cho'oche ũhamanajejꞰ añã pa'icheja'che cu'ache pa'ime. “Maipi okoro'vecojñoru Dios maire cu'ache cho'omaneja'mꞰ”, chini cuasajꞰ raimẽ mꞰsanꞰkona. Jã'ata'ni mꞰsanꞰkona cu'ache cho'oche ũhasoma'to Diopi chũ'ũũna cu'ache ti'jñeja'mꞰ mꞰsanꞰkonare. ⁸ MꞰsanꞰkona cu'ache cho'oche'te ũhaso re'oja'che pa'ijꞰ Dios chũ'ũñe'te cho'oju pa'ijũ'ũ. MꞰsanꞰkonapi re'oja'che pa'ito chekũnapi ñani, “Ina cu'ache cho'oche ũhasosinajeju re'oja'che pa'ime”, chijjanaa'mẽ mꞰsanꞰkonare. Ija'che cuasacosome mꞰsanꞰkona: “Abraham jojosiinaa'mẽ mai. Jã'ajekũna Dios maire cu'ache cho'omaneja'mꞰ”, chijju cuasacosome mꞰsanꞰkona. Jã'aja'ñe cuasamanejũ'ũ mꞰsanꞰkona. Diore Repaũni cho'oũato ira'karũã catara'karũãpi Abraham jojosinare chekũnare cho'ore'omꞰ, Repaũ chũ'ũñe cho'ojanare. ⁹ Sũkiũũã ãñe kũĩũũãpi sãijapuã kũĩma'to, “Cu'amꞰ iũũã”, chini kueni ũosome pãĩ. Dios ũcuaja'che pãĩ cu'ache pa'inare cu'anajejũna vati toana saoja'mꞰ —chiniasomꞰ Juan repañare.

¹⁰ Chikũna,

—Jã'a pa'ito, ¿ũquere cho'ojanaa'ñe chukũna? — chiniasome repaña.

¹¹ Chitena,

—Ija'che cho'ojũ'ũ. MꞰsanꞰkona ũcuauakuji kãña ka'chakãña paani chekũre kãña peova'ure te'ekãã ãsijũ'ũ. Ũcuachi'a mꞰsanꞰkona ũcuauakuji ãu paani chekũnare ãu peova'nare ãsijũ'ũ —chiniasomꞰ repaũ repañare.

¹² I'katona pāi chũ'unare kuri kookaina Juanni raniasome, okoro'vecojñoũ chini. Rani repau'te ija'che sēniasome repana:

—Masiu, chukuna, ¿ũquere cho'ojanaa'ñe? — chiniasome.

¹³ Chitena i'kaasomu repau.

—Pāi chũ'una musanukonare chũ'usinukoruchi'a kuri sēni kooju pa'ijũ'u. Na'a cajejaiche sēni koomanejũ'u —chiniasomu repau.

¹⁴ Sōtaopāi ũcuaja'che sēniasome repau'te.

—¿ũquere chukuna cho'ojanaa'ñe? —chiniasome.

Chitena i'kaasomu repau.

—Kuri ukuna pāi paache'te cho'o kuko tuamanejũ'u. Ũcuachi'a kurire kuko tuasoũ chini cu'ache cho'omanani, “Cu'ache cho'osinaa'me musanukona”, chiimanejũ'u. Cho'oche ro'ichi'a kooju pojoju pa'ijũ'u. Na'a rua kooche chiimanejũ'u —chiniasomu Juan repanare sōtaopāi.

¹⁵ Jā'aja'ñe i'kauna asa jñanoasome repana pāi. Pāi ũcuanukore chũ'ua'ku chini Dios Raojare Cristo'te cha'anajeju ija'che cuasaasome repana: “¿Dios Raosi'kua'u iku? ¿Cristoa'u?”, chini cuasaasome repana. Juan pa'iche'te vesuju sãĩnechi'a sēniasaasome repana.

¹⁶ Repanapi sãĩnechi'a sēniasajuna asa Juan ũcuanukore i'kaasomu.

—Chu'u musanukonare re'oja'che cho'okaiu okoro'vemu. Na'a pa'isirumu cheku na'a rua masikujj rani pa'iu na'a rua re'oja'che cho'okaija'mu musanukonare. Chu'ure na'a rua masikujekuna repau'te cuasaku vajuchuku pa'imu chu'u. Na'a rua masikujeku repau'te cuasanare Dios Rekocho'te ĩsija'mu repau. Repau'te cuasamanareta'ni Ũcuaju chũ'una na'a pa'isirumuna cu'ache ti'jñeja'mu.

¹⁷ Pāi trigo cho'oni po'te repacaã rŭhikuanupũ chi'i ũhame. Repasũota'ni ũosome. Na'a pa'isirũmũ Raijaũ pāi ũcuanũkore chi'i trigo cho'ocheja'che cho'okũ cu'ache cho'oche ũhamanare vati toana chachamatoana saoja'mũ. Cu'ache cho'oche ũhaso Repau'te cuasanareta'ni pũka'kũ pa'ichejana saja'mũ repau —chiniasomũ Juan repanare pāi. ¹⁸ Dios chu'o re'oja'chere rũa chu'vache chu'vaasomũ Juan repanare.

¹⁹ Na'a pa'isirũmũ Herodes, pāi chũ'ũkũji cho'jeu Felipe rŭjoni Herodĩani tũa paaasomũ. Tũa paakũna Juan asa chu'vate'easomũ repau'te, ũcuachi'a cheke cu'ache cho'osi'ere asani. ²⁰ Chu'vakũ'teta'ni asa jacha-sokũ jo'e na'a rũa cu'ache cho'oasomũ repau. Repau'te chu'vasiva'ũre Juanre pāi chẽavũ'ena cuaoasomũ repau Herodes.

Jesure okorosi'ere kũamũ
(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Aperũmũ Juan pāi jainũkore okoro'vekũ paniasomũ. ũcuaja'che Jesure okoroasomũ repau. Okoro-cojñosirũmũ Jesús pũka'kũni sēniasomũ. Pũka'kũni sēũna cũnaũmũ teana re'ojauũmũ care'o ²² Dios Rekocho ũkupojai'ũ ũcuauũni cajeasomũ. Dios Rekocho caje-sirũmũ cũnaũmũpi ija'che i'kache asoasomũ:

—Mũ'ũ chu'ũ chĩia'mũ. Mũ'ũre rũa chiimũ chu'ũ. Mũ'ũre rũa pojomũ chu'ũ —chiiche asoasomũ.

Jesús aipāi pa'isina mamia'me
(Mt 1.1-17)

²³ Jesús treintarepaũsirũmũ pa'icosomũ chekurũmũ, repau pāi apechu'varũmũ. “Jā'ũ Jesús, José chĩia'mũ”, chiiju cuasaasome pāi repau'te.

José pũka'kũ pa'isi'kũ Elí paniasomũ.

²⁴ Elí pũka'kũ pa'isi'kũ Matat paniasomũ.

Matat puka'ku pa'isi'ku Leví paniasomɯ.
 Leví puka'ku pa'isi'ku Melqui paniasomɯ.
 Melqui puka'ku pa'isi'ku Jana paniasomɯ.
 Jana puka'ku pa'isi'ku José paniasomɯ.
²⁵ José puka'ku pa'isi'ku Matatías paniasomɯ.
 Matatías puka'ku pa'isi'ku Amós paniasomɯ.
 Amós puka'ku pa'isi'ku Nahum paniasomɯ.
 Nahum puka'ku pa'isi'ku Esli paniasomɯ.
 Esli puka'ku pa'isi'ku Nagai paniasomɯ.
²⁶ Nagai puka'ku pa'isi'ku Maat paniasomɯ.
 Maat puka'ku pa'isi'ku Matatías paniasomɯ.
 Matatías puka'ku pa'isi'ku Semei paniasomɯ.
 Semei puka'ku pa'isi'ku José paniasomɯ.
 José puka'ku pa'isi'ku Judá paniasomɯ.
²⁷ Judá puka'ku pa'isi'ku Joanán paniasomɯ.
 Joanán puka'ku pa'isi'ku Resa paniasomɯ.
 Resa puka'ku pa'isi'ku Zorobabel paniasomɯ.
 Zorobabel puka'ku pa'isi'ku Salatiel paniasomɯ.
 Salatiel puka'ku pa'isi'ku Neri paniasomɯ.
²⁸ Neri puka'ku pa'isi'ku Melqui paniasomɯ.
 Melqui puka'ku pa'isi'ku Adi paniasomɯ.
 Adi puka'ku pa'isi'ku Cosam paniasomɯ.
 Cosam puka'ku pa'isi'ku Elmodam paniasomɯ.
 Elmodam puka'ku pa'isi'ku Er paniasomɯ.
²⁹ Er puka'ku pa'isi'ku Josué paniasomɯ.
 Josué puka'ku pa'isi'ku Eliezer paniasomɯ.
 Eliezer puka'ku pa'isi'ku Jorim paniasomɯ.
 Jorim puka'ku pa'isi'ku Matat paniasomɯ.
³⁰ Matat puka'ku pa'isi'ku Leví paniasomɯ.
 Leví puka'ku pa'isi'ku Simeón paniasomɯ.
 Simeón puka'ku pa'isi'ku Judá paniasomɯ.
 Judá puka'ku pa'isi'ku José paniasomɯ.
 José puka'ku pa'isi'ku Jonam paniasomɯ.

Jonam puka'ku pa'isi'ku Eliaquim paniasomɔ.

³¹ Eliaquim puka'ku pa'isi'ku Melea paniasomɔ.

Melea puka'ku pa'isi'ku Mainán paniasomɔ.

Mainán puka'ku pa'isi'ku Matata paniasomɔ.

Matata puka'ku pa'isi'ku Natán paniasomɔ.

³² Natán puka'ku pa'isi'ku David paniasomɔ.

David puka'ku pa'isi'ku Isaí paniasomɔ.

Isaí puka'ku pa'isi'ku Obed paniasomɔ.

Obed puka'ku pa'isi'ku Booz paniasomɔ.

Booz puka'ku pa'isi'ku Salmón paniasomɔ.

Salmón puka'ku pa'isi'ku Naasón paniasomɔ.

³³ Naasón puka'ku pa'isi'ku Aminadab paniasomɔ.

Aminadab puka'ku pa'isi'ku Aram paniasomɔ.

Aram puka'ku pa'isi'ku Arni paniasomɔ.

Arni puka'ku pa'isi'ku Esrom paniasomɔ.

Esrom puka'ku pa'isi'ku Fares paniasomɔ.

Fares puka'ku pa'isi'ku Judá paniasomɔ.

³⁴ Judá puka'ku pa'isi'ku Jacob paniasomɔ.

Jacob puka'ku pa'isi'ku Isaac paniasomɔ.

Isaac puka'ku pa'isi'ku Abraham paniasomɔ.

Abraham puka'ku pa'isi'ku Taré paniasomɔ.

Taré puka'ku pa'isi'ku Nacor paniasomɔ.

³⁵ Nacor puka'ku pa'isi'ku Serug paniasomɔ.

Serug puka'ku pa'isi'ku Ragau paniasomɔ.

Ragau puka'ku pa'isi'ku Peleg paniasomɔ.

Peleg puka'ku pa'isi'ku Heber paniasomɔ.

Heber puka'ku pa'isi'ku Sala paniasomɔ.

³⁶ Sala puka'ku pa'isi'ku Cainán paniasomɔ.

Cainán puka'ku pa'isi'ku Arfaxad paniasomɔ.

Arfaxad puka'ku pa'isi'ku Sem paniasomɔ.

Sem puka'ku pa'isi'ku Noé paniasomɔ.

Noé puka'ku pa'isi'ku Lamec paniasomɔ.

³⁷ Lamec puka'ku pa'isi'ku Matusalén paniasomɔ.

Matusalén puka'ku pa'isi'ku Enoc paniasomu.
 Enoc puka'ku pa'isi'ku Jared paniasomu.
 Jared puka'ku pa'isi'ku Mahalaleel paniasomu.
 Mahalaleel puka'ku pa'isi'ku Cainán paniasomu.
³⁸ Cainán puka'ku pa'isi'ku Enós paniasomu.
 Enós puka'ku pa'isi'ku Set paniasomu.
 Set puka'ku pa'isi'ku Adán paniasomu.
 Adán aperumu mamarumu Dios
 cho'ocojñosi'kua'mu.

4

Vati ai Jesure cu'ache cho'oa'ku chini chũ'ute'esi'ere
 kumu

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

¹ Ūcuarumu Jesús Jordán chiacha saisi'ku rani Dios Rekocho chũ'ũñe peore si'arumu cho'oku paniasomu. Dios Rekochoji chũ'ũña pã peochejare sani pa'iu paniasomu repau. ² Cuarentarepaumucujña pã peochejare pa'iu ãu ãima'ñe pa'iuña ãucuhaasomu repau'te. Pã peochejare pa'iuña vati ai sani Jesuni cacu'ora chini ija'che i'kaasomu:

³ —Mu'upi Dios Mamarepaku pani ipu catapu mini, pãpu caruñojũ'u —chiniasomu.

⁴ Chikuna Jesús ija'che i'kaasomu repau'te:

—Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kumu:
 Pãipi chu'urejẽ'e cuasama'ñe repaña ãijañere ãuchi'a
 cuasaju pa'ito cu'amu.

Jã'achi'a cuasama'ñe chu'u chũ'ũñe'te cuasaju cho'oju
 pani re'oja'che pa'ijanaa'me pã,
 chiimu —chiniasomu Jesús vature.

⁵ Jã'aja'ñe i'kacuhasirumu vati ai repau'te Jesure aikũtina sa mu teana te'erumu peore chejña pã pa'ichejña ñoasomu.

6-7 Ñokũ ija'che i'kaasomũ repaũ repaũ'te:

—Cheja pa'iche peore ruã re'oja'chea'me. Aperumũna chu'ũre ĩsisichejña'a'me ichejña, chu'ũpi peore chu'ũ'ũ'ku chini. Chura chu'ũre uakũni ĩsija'mũ chu'ũ. Jã'ajekũna mu'ũpi chu'ũni, “Peore masiku'mũ mu'ũ”, chiiũ, ro're ñu'iu pojoru mu'ũni peore ichejña ĩsija'mũ chu'ũ, mu'ũpi chu'ũ'ũ'ku paã chini. Cheja pa'imajñarũã cu'amajñarũã peore ĩsija'mũ chu'ũ mu'ũre —chiniasomũ vati.

⁸ Chikũna Jesús i'kaasomũ repaũ'te.

—Dios chu'o tocha jo'kasi'e ija'che kuamũ:

Diore Pãĩ Ũcuanũkore Paaku'techi'a, “Peore masiku'mũ mu'ũ”, chiiũ pojoju

Repaũ chu'ũ'ũ'nechi'a cho'oju pa'ijũ'ũ musanũkona pãĩ, chiimũ —chiniasomũ Jesús repaũ'te.

⁹⁻¹¹ Jã'a i'kacuhásirumũ vati ai repaũ'te Jerusalén vu'ejoopona sa Dios vu'e sē'sevũna muã ija'che i'kaasomũ:

—Dios chu'o aperumũ tocha jo'kasi'e ija'che kuamũ:

Dios ángeleva'nare, mu'ũni kuiraju mu'ũ tuã'ito repana jũjñapi chēaa'ju chini raoja'mũ,

mu'ũpi tuãni asi cho'omanea'ku chini, chiimũ. Jã'ajekũna mu'ũpi Dios Mamarepakũ pani ichejapi chejana chã'ijũ'ũ. Dios i'kasi'epi ũcuarepa pa'ito ichejapi chãni asi cho'omaneja'mũ mu'ũ —chiniasomũ vati ai.

¹² Chikũna Jesús i'kaasomũ.

—Ũcuachi'a Dios chu'o aperumũ tocha jo'kasi'e ija'che kuamũ:

Chu'ũ cho'omasiche'te rupa ñaũ chini sē'emanejũ'ũ musanũkona pãĩ,

chiimũ Dios —chiniasomũ Jesús repaũ'te vati aire.

¹³ Chikuna Jesure si'ache cu'ache cho'oa'ku chini chũ'ute'e jo'ka sanisoasomu repau vati ai, jo'e na'a pani rasa chini.

Jesús Galilea cheja apevuamu pãi chu'vache
(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴ Jã'a cho'o pi'nisirumu Galilea chejana co'iasomu Jesús. Dios Rekocho chũ'ũñechi'a peore re'oja'chechi'a cho'okujji co'iasomu repau. Peore cho'okujji co'iana Galilea cheja pa'inana'me ũcuacheja kueñe pa'ina jainuko repau pa'iche'te asa cutujju paniasome pãi. ¹⁵ Ūcuachejare pa'iu judíopãi chi'ivũ'ñana si'arumu mua che'chokũ paniasomu repau. Che'chokuna asa, “Rua masiũ'ũ iku”, chini pãi ũcuanuko re'oja'che cutuasome repau'te.

Jesús Nazaret vu'ejoopo pa'isi'ere kuamu
(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁶ Ūcuarumu Jesús Nazaret vu'ejoopona co'iasomu, repau aineesijoopona. Co'i pa'iu puamucusepi tĩ'ana judíopãi chi'ivũ'ena mua kaka ñu'isi'kupi Dios chu'o tocha jo'kasi'ere ñaku i'kara chini vuni nukasomu repau. Puamucujña tĩ'ato judíopãi chi'ivũ'e si'arumu muaasomu repau. ¹⁷ Vuni nukakuna Dios chu'o aperumu kuasi'ku Isaías tocha jo'kasi'e pa'ikorovu'te mini ñiasome repau'te, ñaku i'kaa'ku chini. Ñisirena rũhikorovu ca'nesija'ovajekuna repau ñaku i'kajachere ku'ekũ koraasomu repau. Ku'e jña ija'chere ñaku i'kaasomu repau:

¹⁸⁻¹⁹ Dios Rekochoji chũ'umu chu'ure, chu'upi pãire Dios chu'ore re'oja'chere chu'vaa'ku chini.
“Pãire ija'che chu'vajũ'ũ”, chiimu chu'ure Dios Rekocho:
“Chuova'na pa'iva'nani Dios chu'ore chu'vajũ'ũ,
Repau'ni cuasaju pojojju paaru.

Ũcuaja'che Dios chu'o vesuva'nare chu'vajũ'u masia'ju.
Cu'ache cho'ocojñonare ũcuaja'che cu'ache cho'oche
ũsekajũ'u.”

Ija'che kujũ'u repanare pãi:

“Dios re'oja'che paapu chini vati ai paasinare pãi tua
paaja'mu, vati chũ'uñe'te cho'omaneajũ chini.

Pãi ũcuanukore Dios re'oja'che cho'okairumu
tĩ'acuhamu”,

chiiche'te ñaku i'kaasomu Jesús, Isaías tocha jo'kasi'e.

²⁰ I'ka pi'ni repaja'ova ca'ne repav'u'e kuirakuni co'cho
puu ñu'ina repav'u'e chi'isina pãi ũcuanuko ruu pãinaa-
some repau'te.

²¹ Ñaju'na repanare jo'e i'kaasomu repau.

—Chura chu'u ñaku i'kasi'e aperumu Dios
i'kasi'ea'me. Dios aperumu kuasi'e musanukona ñaju'te
cho'o ñocuhamu iumucuse —chiniasomu Jesús repanare
pãi.

²² Jã'aja'ne i'kauna asa jñano pãi ũcuanuko re'oja'che
cutuasome repau'te, “Chu'o re'oja'chere i'kamũ iku”,
chiiju. Asa jñano sãinechi'a sēniasaasome repana.

—¿Iku José mamakuma'ku? —chiniasome repana.

²³ Jã'aja'ne i'kaju'na asa i'kaasomu repau.

—Chu'u i'kasi'ere jachaju ija'che i'kañu chiime
musanukona chu'ure: “Mu'u Capernaum vajejoopo
pa'iu cho'osi'e asasinaa'me chukuna. Chura iche-
jana mu'u pa'ichejana ũcuare chukunani cho'o ñoto
jachamanejanaa'me chukuna mu'ure. Mai aipã ija'che
i'kaasome: ‘Ũko chaipi jũni ũcuaji meñe ũko cho'o
vajure'omu’, chiniasome.” Jã'aja'ne musanukona i'kañu
chiime chu'ure —chiniasomu Jesús repanare.

²⁴ Chini jo'e i'kaasomu repau.

—Musanukonare ũcuarepare chu'o i'kamũ chu'u.
Dios chu'o kukaina ainesijoopoã cana pãi repana

kuache Dios chu'o asa jachame. Musanukona ũcuaja'che ijoopo chu'u aineesijoopo cana chu'u kuache Dios chu'o asa jachame. ²⁵⁻²⁶ Aperumu cho'osi'ere kuara. Aperumu ũcuaja'che Elíapi Dios chu'ore kuakuna judío aipái asa jachaasome ũcuate'epái'teta'ni. Reparumu Israel cheja va'jeromiva'na rua jainuko pa'irumuna choteũsurumu jo'e chekuũsurumu joopo okojě'e ramauna ãujě'e peosom. Æure peoj si'achejña ãucuhava'na paniasome pái. Repacheja canapi repa chu'vache'te asa jachajuna cho'okaimaneasom Elías repanare. Diopi saona judío peona pa'ichejare Sarepta vu'ejoopo'te sani repajoopo cava'oni te'eva'ore va'jeva'ore re'oja'che cho'okaniasom repa Elías. Sarepta vu'ejoopo kueña'me Sidón. ²⁷ Aperumu Eliseo Israel chejare pa'iu Dios chu'ore kuaku paniasom. Mai aipái, asi ravu jũ'ina rua jainuko paniasome reparumu. Eliseo repa kuache'te Dios chu'ore repanapi asa jachajuna te'eu'terejě'e asi ravu jũ'iku'te vasokaimaneasom, Diopi ũsekuna. Judío peoku'techi'a te'eu'te vasoasom repa, Naamán, Siria cheja cakurechi'a —chiniasom Jesús repanare.

²⁸ Jesupi judío peonare Dios cho'okaiche'te kuana asa repavu'e pa'ina ũcuanuko rua pe'ruasome repa'te. ²⁹ Asa pe'ruju vuni Jesure chěa vu'ejoopo ru'tuvana juha saasome repana. Juha sa aikūti sě'sevu pa'ijooojekuna repakūti chu'chuvana na'a umuna muasome repana repa'te, ũcuachejapi jujo tōñu chini. ³⁰ Jujo tōñu chisinareta'ni repana chenevuji eta sanisoasom Jesús.

Pāiu'te pa'isi'kure vatire etosi'ere kamu

(Mr 1.21-28)

³¹ Eta sani Galilea cheja cajoopona Capernaum vu'ejoopona tī'aasom repa Jesús. Tī'a pa'iu

puumucusepi tī'auna judíopāi chi'ivū'ena mūa che'choasomū repaū. ³² Rūa masikūjekū masi che'chokūna asa jñano, “Rūarepa masikū ikū”, chiniasome pāi.

³³ Reparūmū ūcuavū'ere pāiū vatire paakū paniasomū. Vatire paakūjekū Jesús i'kache'te asa rūa cuikū ija'che i'kaasomū repaū:

³⁴ —Jesús, Nazaret raisi'kū chukūna'te cho'omanejū'ū. Mū'ū pa'iche masimū chu'ū. Dios Raocojñosi'kūa'mū mū'ū. Re'okū'mū. ¿Chukūnani cu'achejana saora chini rakū mū'ū? —chiniasomū repaū.

³⁵ Jā'aja'ñe i'kaūna Jesús repaū'te vatire jo'e i'kache ũsekū ija'che i'kaasomū:

—Re'omū. Ūcuamakarū i'kajū'ū. Etajū'ū mū'ū jā'ure pāiū'te —chiniasomū Jesús.

Jesupi, “Etajū'ū”, chikūna vati pāiva'ure pa'isi'kū repava'ure cho'o tāukū eta sanisoasomū. Pāiū'te asi cho'oma'ñe eta sanisoasomū vati.

³⁶ Jesupi vatini eto saouna ña, kukūso pāi ūcuankū sāiñechi'a cutuasome.

—¿Je'se pa'ikūjekū ikū vati chū'ūmasikū? Jesupi rūa masikūjekū chū'ūto eta sanisōnaa'me vati —chiniasome pāi.

³⁷ Jesús cho'osi'e ñasinapi kueñe pa'inani kūarena asa Jesús pa'iche'te cutujū paniasome pāi.

Simón Pedro vao'te Jesús vasosi'ere kūamū

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Ūcuarūmū Jesús judíopāi chi'ivū'e eta Simón vū'ena mūa kakaasomū. Kaka ñato Simón vao cha'vo ravūna jūniasomo. Jū'iona, repaoni vasa'kū chini Jesure rūa sēniasome repana. ³⁹ Rūarepa sēejūna jū'iko ūhiko'a

kueñere nukaku, “Cha'voche churujũ'u ikore”, chiniasomu Jesús. Chikuna teana vajuasomo repao. Vaju vuni repanare ãure ãuasomo repao.

Jũ'iva'nare jainukore Jesús vasosi'ere kuumu
(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Na'icuhatona chekunare jũ'inare saasome pãi, Jesupi vasoa'ku chini. Ravu ruu si'ache jũ'inani saasome repana. Sarena repanare ũcuanukore rupu chẽse vasoa-somu Jesús. ⁴¹ Ūcuachi'a vati jainukore pãi pa'isinare peore eto saosokaniasomu repau. Eto saokuna cuiju ija'che i'kaasome vati:

—Dios Mamaku'mu mu'u —chiniasome.

Jã'aja'ñe i'kajuna, “Jo'e i'kamanejũ'u”, chini i'kaũseasomu Jesús repanare vati. “Pãi ũcuanukore chũ'ua'ku chini Dios Raosi'ku'a'mu iku. Cristoa'mu”, chiiju chini ũseasomu Jesús repanare vati.

Galilea chejare pa'iu Jesús Dios chu'o chu'vasi'ere kuumu
(Mr 1.35-39)

⁴² Jo'e apeñatato vu'ejoopo pa'isi'kupi eta pãi peochejana saniasomu Jesús. Sani te'eu pa'iuana repau pa'isijooopo pa'ina ku'e jãaa tiichejãa saiũseasome repau'te.

⁴³ Ūsejuna,

—Dios chu'ure Repau chu'ore kuua'ku chini raosi'ku'a'mu. Jã'ajekuna chekuchejãre sani ku'iu repachejãa cajoopoã canani cu'ache cho'oche ũhasõsinare pãi Dios chẽa paache'te kuache pa'imu chu'ure —chiniasomu Jesús repanare.

⁴⁴ Galilea cheja pa'irumu judiõpãi chi'ivu'ña si'arumu muu Dios chu'ore chu'vaku paniasomu repau.

5

Va'i jainukore jñaasi'ea'me
(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ Na'a pa'isirumu Jesupi Genesaret chiara ru'tuva'te sani nukakuna pāi jainuko rani chi'iasome. Repau i'kache'te Dios chu'ore kueñe nukaju asañu chini, jairepanukojeju repau'te rñ'uñe ji'risoasome repana.

² Chi'irena nukaku chiara ru'tuva ju'ivua're choovua te'eka'chapavua pāi peovua ju'ivua're ñaasomu repau, va'i chonapi juo mani va'i chorua're choajuna. ³ Ña sani Simón choovuna tuni, “Chu'ure na'a joozona et-uajũ'u”, chiniasomu repau Simonre, choovu paaku'te. Chikuna, “Jau”, chini na'a joozona etuana choovu'te ñu'iu pāire che'choasomu repau. ⁴ Che'cho pi'ni Simonre jo'e i'kaasomu repau.

—Jeechejana ruichejana sañu. Sani va'ire chojũ'u — chiniasomu Jesús.

⁵ Chikuna,

—Masiu, ñami chukuna si'añami choju pa'isinaa'me. Jā'ata'ni va'irejẽ'e chomanesinaa'me chukuna. Jā'ata'ni mu'upi chũ'ukuna jo'e choja'mu chu'u —chiniasomu repau.

⁶ Jesupi chũ'uuna cho churata'ni va'ire jairepanukore chorena va'i chorua che'reasomu. ⁷ Che'resokuna repanare ja'me pa'inare chekuvu pa'inare vevoju soniasome repana, rani ja'me cho'okaapu chini. Sotena rani repana choovuna'me chekuna choovu peore va'ire jairepanukore tujña timuso runisora'aasome repana.

⁸ Jā'aja'ñe cho'ona ña Simón Pedro Jesure ti'jñeñe ro're ñu'iu ija'che i'kaasomu:

—Pāi Ūcuanukore Paaku, cu'ache pa'iku'mu chu'u. Jā'ajekuna jo'ka saijũ'u chu'ure —chiniasomu.

⁹ Simón Pedro va'ire jairepanukore cho repau'te ja'me

pa'inana'me kukusoasom^u. ¹⁰ Va'i ja'me chosina, Zebedeo chíi, repanare ja'me pa'ina Santiagona'me Juan ũcuaja'che kukuasome. Kukujuna Jesús Simonni i'kaasom^u.

—Vajuchumanejũ'u musanukona. Irumupi vua sani ku'iu páire chu'vaku pa'ijũ'u mu'u, chu'uni cuasaju jovoajũ —chiniasom^u Jesús repau'te Simonre. ¹¹ Jã'aja'ñe i'kauna asa, “Jau”, chini choovũã jñajũu mau ũha cu'amajñaruã peore ũcuachejana jo'ka Jesuna'me saniasome repa.

Asi ravu paava'ure Jesús vasosi'ere kumam

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Na'a pa'isirum^u Jesupi vujeejoo'pote sani pa'iuana páiu ca'nivu si'acaca'nivu asi ravu paava'upi rani ti-jñasom^u Jesure. Tijña repau chia meñe sime ro're ñu'iu Jesure ruã sēniasom^u repau.

—Pái Ūcuanukore Paaku, mu'ure vasuato vasojuũ'u chu'uvavure; vajura —chiniasom^u repau.

¹³ Chikuna Jesús repauni chēaku i'kaasom^u.

—Jau, vasora. Vajujũ'u —chiiu chēakuna asi teana te'erum^u peore ja'jusoasom^u repau ca'nivu pa'isi'e.

¹⁴ Repau'te vasocuha Jesús ija'che chũ'uasom^u:

—Chu'u mu'ure vasosi'e pái chekunare kumanejũ'u. Kumama'ñe judío phairi'techi'a ñojaijũ'u mu'u vajusica'nivu. Ūcuaja'che aperum^u Moisés chũ'u jo'kasi'e cu'amajñaruã sa isijũ'u Diore, mu'u cu'are tunokakuna mu'u vajusi'ere masia'ju pái —chiniasom^u Jesús.

¹⁵ Jã'ata'ni chekunapi repa asasi'ere jo'e chekunani kujuna na'a ruã jainuko pái Jesús pa'iche asaasome. Asa repau pa'ichejana si'arum^u na'a jainuko chi'iju paniasome pái, repau i'kache'te asañu chini. Jũ'iva'na ũcuaja'che vasocojñoñu chini ja'me chi'iasome. ¹⁶ Páipi

si'arummu repam pa'ichejana na'a jainuko rajuna
si'arummu pãi peochejana Dioni sãsa chini saiũ
paniasommu repam.

Nuka ku'imava'ure Jesús vasosi'ere kummu

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷ Na'a pa'isirummu Jesupi che'chokuna
fariseopãina'me judiõpãi che'chona ñu'ijũ asajũ
paniasome. Galilea cheja cajoopoãna'me Judea cheja
cajoopoã si'ajooõã raisinana'me, Jerusalén vũ'ejoopo
raisina paniasome repana. Diopi peore Cho'omasikũji
cho'okaiuna jũ'iva'nare vasoasommu Jesús. ¹⁸ Jesús
repavũ'e pa'itona pãi nuka ku'imava'ure ùhikãa
ùhiva'ũni kuãijũ ranciasome. Jesús pa'ivũ'ena cuaa
repam nukacheja ti'jñeñena ùhañũ chiniasome repana.
¹⁹ Cuaa ùhañũ chiinaretani repavũ'ere pãipi timusorena
cuaacu'aasommu repanare. Cuaacu'akuna repavũ'e
sẽ'sevũna mma ùcuachejapi coje racho ùcuacojepi repam
ùhikãapi pãi ùcuanuko nukacheja chenevũna Jesús
ti'jñeñena caso ùhaasome repana jũ'iva'ure. ²⁰ "Iva'ure
Jesús vasoja'mmu", chini cuasajũ caso ùharena Jesús
repana cuasasi'e ña i'kaasommu repava'ure.

—Asarepajũ'ũ mmu'ũ. Mmu'ũ cu'ache cho'osi'e
tũnosõmmu chu'ũ. Tũnosõsi'e jo'e cuasamaneja'mmu
chu'ũ —chiniasommu Jesús repava'ure.

²¹ Jã'aja'ñe i'kauna asa judiõpãi che'chonana'me
fariseopãi ija'che cuasaasome: "¿Je'se pa'ĩna iku
jã'aja'ñe i'kakũ? Dios asacuheche'te i'kammu iku
jã'a. Diochi'aa'mmu pãi cu'ache cho'оче tũnokaikũ",
chijũ cuasaasome. ²² Jã'aja'ñe cuasajũna Jesús repana
cuasache'te ña masi ija'che i'kaasommu repanare:

—¿Je'se pa'ĩna musanukona jã'aja'ñe cuasache?
²³ Chu'ũ ikure, "Mmu'ũ cu'ache cho'osi'e tũnosõmmu
chu'ũ. Tũnosõsi'e jo'e cuasamaneja'mmu chu'ũ",

chiisi'ere asa, “Joreu'mu iku. Pāi jā'aja'ñe cho'omasinajē'e peomu”, chijju cuasame. Jā'ata'ni chu'upi ikure, “Vuni, nuka ku'ijũ'u”, chikuna vuni nukakuna ñani, “Jorema'kua'mu Jesús. Repau i'kasi'e ũcuarepa cho'omasimu”, chijjacosome musanukona.
²⁴ Chu'u, pāire ja'me paau chini Dios Raosi'ku chejare pa'iu pāi cu'ache cho'оче tunoñena'me pāi vasoche cho'omasiu pa'iche'te musanukonapi ña masia'ju chini vasokaija'mu chu'u ikure —chiniasomu Jesús repanare.

Chini nuka ku'imava'ure i'kaasomu repau.

—Vuni mu'u ũhisikāa mini vu'ena co'ijũ'u — chiniasomu.

²⁵ Chikuna pāi ũcuanuko ñaju'te vuni repau ũhisikāa mini vu'ena co'isoasomu repau. Dios repau'te cho'okaisi'ere cuasaku pojoku, “Peore masiku'mu Dios”, chiij co'iasomu repau. ²⁶ Jā'aja'ñe cho'ouna pāi ũcuanuko ña jñanoasome. Ūcuaja'che, “Dios peore masiku'mu”, chijju pojoasome repana. Pojonata'ni vajuchuju ija'che i'kaasome repana:

—Irumu mai ñama'ñere re'oja'che cho'оче'te ñame mai —chiniasome repana.

Levire Jesús soisi'ere kuumu

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ Jā'aja'ñe cho'o pi'ni eta pāi chũ'unare kuri kookaiku'te, Levire ñaasomu Jesús. Kuri kookaina pa'ivu'e ñu'ikuni ña ija'che i'kaasomu Jesús repau'te Levire:

—Rani chu'uni ja'me ku'iu chu'u chũ'uñe'te cho'oku pa'ijũ'u —chiniasomu Jesús repau'te. ²⁸ Chikuna asa, “Jau”, chini vuni repau paasi'e cu'amajñarũ peore jo'kaso Jesuna'me saniasomu repau.

²⁹ Ūcuarumu Leví Jesuni pojoku pāire soniasomu āure āura chini. Sokuna kuri kookainana'me chekuna pāi

rúa jainukko mua kaka puuasome repav'u'e. ³⁰ Ñu'ijũ fariseopãina'me judíopãi che'chona Jesús neenani ke'reju,

—¿Je'se pa'iuana musanukona kuri kookainana'me cu'ache pa'inare ja'me ãu ãiñe? —chiniasome repana.

³¹ Chitena asa Jesús ija'che i'kaasomu repanare:

—Pãi vajuna ũko cho'oche chiima'me. Jũ'iva'nata'ni ũko cho'oche chiime. ³² Chu'u ũcuaja'che pãi, “Re'onaa'me chukuna”, chiinani, “Cu'ache cho'oche ũhasõ re'oja'che pa'ijũ'u”, chisa chini cajesi'kuama'mu icheja cheja. Pãi, “Cu'ache pa'inaa'me chukuna”, chiiva'narechi'a, “Musanukona cu'ache cho'oche ũhasõ re'oja'che pa'ijũ'u”, chisa chini cajesi'kuama'mu chu'u —chiniasomu repana.

Dioni sêeju ãu ãima'ñe pa'iche'te Jesuni sêneasasi'ere kumamu

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³ Ūcuarumu repana fariseopãi ija'che i'kaasome Jesure:

—Juan neena si'arumu te'eñoã ãu ãima'ñe pa'ijũ Dioni sêeme. Chukuna neena ũcuaja'che cho'onaa'me. Mu'u neenata'ni jã'aja'ñe cho'oma'me —chiniasome.

³⁴ Chitena Jesús i'kaasomu repanare.

—Pãi, romi vejani majapãina'me repanare kueñe pa'inare peore soni chi'i ãu ãime. Romi vejaku pa'iuana ãu ũsecu'amu. ³⁵ Na'a pa'isirumuna repau'te chekunapi sasõjanaa'me chekuchejana. Jã'arumuta'ni repauni oijũ te'eñoã ãu ãimairo pa'ijanaa'me repana. Chu'u neena ũcuaja'che na'a pa'isirumu Dioni sêeju te'eñoã ãu ãimairo pa'ijanaa'me chu'u peorumu —chiniasomu Jesús repanare.

³⁶ Reparumu pãi te'ena aperumu che'chosi'ena'me mama che'choche ũcuapa'rva cuasañu chini aperumu

che'chosi'e ũhacuheasome. Chekũnata'ni mama che'choche asacuheasome. Jã'ajekũna Jesús repanani chũ'vakũ ija'che i'kaasomũ:

—Aikãarũji che'resõru mamase'rechoji che're aikãana põ juhamanaa'me pãi. Jã'aja'ñe juha pi'ni choaru aikãarũ mamase'recho põ juhasikãarũjekũ rueni ji'rosõũna na'a ũjacoje che'remũ. Ũcuachi'a mamase'rechoji aikãana põ juharu re'oja'che ñoma'mũ. ³⁷ Ũcuachi'a pĩsi ũche cono mama cho'oni va'iva'na ca'nituru aituruna ro'vemanaa'me pãi. Aituruna ro'veru conopi kosani saũ che'resõ turujẽ'e cho'osõkũ pĩsi ũche conojẽ'e ũcuaja'che cho'osõmũ. ³⁸ Jã'ajekũna pãi pĩsi ũche cono mama cho'oni turu mamaturuna ro'veme. Mamaturuta'ni che'remairo rupũ saũmũ. Jã'ajekũna cono kosa ñu'iu ja'ñũsõma'mũ. ³⁹ Ũcuaja'che pãi aperũmũ cho'osi'ere cono ũku ñani mama cho'osi'e ũkucuheme, “Aperũmũ cho'osi'epi na'a sãija'imũ”, chini cuasajũ — Jã'aja'ñe chũ'vaasomũ Jesús repanare fariseopãi.

6

Jesús neena pũaumucusena trigocha'charũã pura
ãisi'ere kũamũ

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Ũcuarũmũ Jesús pũaumucusena repaũ neenana'me trigo chiopi saiju paniasome. Saiju repaũ neena trigocha'charũã pura ãniasome.

² Jã'aja'ñe cho'ojũna ña fariseopãi i'kaasome repanare.

—¿Je'se pa'iuana mũsanũkona pũaumucuseta'ni cho'ochē cho'ochē? —chiniasome repana.

³⁻⁴ Chitena Jesús i'kaasomũ repanare.

—¿Aperũmũ pa'isi'kũ David cho'osi'ere kũajũ mai aipãi tocha jo'kasi'e ñamanaa'ñe mũsanũkona? Ija'che kũamũ repa:

David, repau'te ja'me pa'inana'me ãucuhakuna Dios
vu'ena kaka Diopi pojoa'ku chini
judío phairipāi tuosi'ere pā mini āiu repau'te ja'me
pa'inare āuku āniasomu.

Dios, phairipāichi'a āijũ'u chiisi'ere ānisōasomu repau
David,
chiimu —chiniasomu Jesús repanare.

⁵ Chini,
—Chu'uni Dios Raosi'ku ni puuamucusena cho'ochete
chũ'uto chũ'ure'omu —chiniasomu repau.

Cu'ajũturu paaku'te Jesús vasosi'ere kuuamu
(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Na'a pa'isiruu Jesús puuamucusena judíopāi
chi'ivu'ena kaka che'choasomu. Che'choto ũcuavu'ere
pāiu uuajũture cu'ajũturu paaku paniasomu.

⁷ Repavu'e chi'isina judíopāi che'chonana'me
fariseopāi Jesure ruu pāiñasome. “¿Jesús iumucuse
puuamucusena cu'ajũturu paaku'te vasoja'u?” chini
ñu'iju ñasome repana. Repauji cho'ona ña repauni
cu'ache i'kañu chini cha'aasome repana.

⁸ Repana cuasache masakuta'ni cu'ajũturu paaku'te
ija'che i'kaasomu Jesús:

—Vuuni rani pāi chenevu'te nukajũ'ũ —chiniasomu.

Chikuuna vuuni sani nukasomu repau.

⁹ Ūcuaruu Jesús i'kaasomu repanare.

—Muusankonani chu'o sēniasara. Puuamucujñana
chekunani re'oja'che cho'okaito, ¿re'oku? Jã'apāni,
¿cu'ache cho'ore'oku? Ūcuachi'a, ¿chekunare va-
sore'oku? Jã'apāni, ¿vanisōre'oku repanare? —
chiniasomu Jesús repanare pāi.

¹⁰ Chini ũcuanukore chuuri ña, cu'ajũturu paaku'te
ija'che i'kaasomu:

—Mu'ũ juũtu sauju'ũ —chiniasomu.

Chikuna saunasom. Saunna repajũtu teana re'ojajũtu care'osoasom.

¹¹ Jã'aja'ñe cho'ona ña Jesure rua pe'ruche pe'ruasome repana. Pe'ruju, “¿Je'se mai jã'ure cho'ojanaa'ñe?”, chini sãñechi'a cutuasome repana.

Jesús Dios chu'o chu'vajanani saora chini docerepanare chẽam

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Na'a pa'isirum Jesú aikũtina muniasom, Dioni sãsa chini. Muni te'eñami sẽe ñataasom repa.

¹³ Ñatauna repa'te chiinare soni rao docerepanarechi'a chẽa ija'che i'kaasom repa: “Dios chu'ore sani chu'vaju paapu chini saoja'mu chu'musanukonare”, chiniasom repa. ¹⁴ Iea'me repa chẽasina mami: Simonre chẽa chekere mami ve'oasom repa. Pedro'te ve'oasom. Jã'ajekuna Simón Pedro ve'easom repa. Andre're repa Simón Pedro cho'jeu'te ũcuaja'che chẽasom repa. ũcuaja'che Santiago'te Juanre, Felipe'te, Bartolomere chẽasom repa.

¹⁵ ũcuaja'che Mateo'te, Tomare chẽasom. Chekure Santiago'te Alfeo mamaku'te ũcuaja'che chẽasom. Chekure ũcuaja'che Simonre, cananistapã ja'me cho'oché cho'okaiku'te chẽasom.

¹⁶ ũcuaja'che Judare, cheku, Santiago mamaku'te chẽasom. ũcuaja'che Judas Iscariote'te chẽasom. Na'a pa'isirum repa Judas Iscariote Jesuni cu'ache cho'oa'ju chini chekunani jo'kaasom.

Pãijainukore che'chomu Jesús

(Mt 4.23-25)

¹⁷ ũcuarum Jesú aikũti pa'isi'kupi repa neenana'me caje re'ojajaevana canukato repa'te chiina,

rua jainuko paniasome. Pāi chekuna ũcuaja'che rua jainuko paniasome. Jerusalén vu'ejoopo cana, Judea cheja cajoopoã cana, ũcuachejña po'ña canana'me Tiro vu'ejoopo canana'me Sidón vu'ejoopo chiara ru'tuva cajoopoã cana paniasome repana. Jã'achejña pa'inapi Jesús i'kache'te asañu chini raniasome repana. Jũ'iva'na repani vasocojñoñu chini ratena vasoasomu Jesús repava'nare. ¹⁸ ũcuaja'che vatire paaju jũ'iva'na vasocojñoasome. ¹⁹ Jesure rua masiujekuna jũ'iva'na rupu repani chẽse vajuasome. Jã'ajekuna pāi jũ'iva'na ũcuanuko chẽse vajuñu chiniasome repan'te.

Pojoju pa'ichena'me pojomairo pa'iche kuamu Jesús
(Mt 5.1-12)

²⁰ ũcuarumu Jesús repan neenani ñaku i'kaasomu.

—Chuova'na pa'inaa'me musanukona. Jã'ata'ni musanukonani Diopi paakuna pojoju pa'ijũ'ñu.

²¹ 'Ūcuachi'a chura ãucuhava'na pa'ime musanukona. Jã'ata'ni pojoju pa'ijũ'ñu. Na'a pa'isirumu ãu karama'ñe paajanaa'me musanukona.

'Ūcuachi'a chura oiju sumava'na pa'ime musanukona. Jã'ata'ni pojoju pa'ijũ'ñu. Na'a pa'isirumu pojoju soju pa'ijanaa'me musanukona.

²² 'Chura pāi musanukonare cuheme, chu'uni Dios Raosi'kuni cuasajuna. Cuheju kueñe pa'ima'me. Ūcuachi'a musanukonare cu'ache i'kame repana. Ūcuachi'a musanukona pa'iche'te chekunani kuani joreme repana, “Cu'ache pa'inaa'me jã'ana”, chiiju. Jã'ata'ni pojoju pa'ijũ'ñu musanukona. ²³ Pāi cu'ache cho'ojanaa'me musanukonare. Jã'ata'ni cha'iju pojojuñu. Na'a pa'isirumu Dios pa'ichejare sani pa'ijuna rua re'oja'chere ñisija'mu Dios musanukonare. Aperumu ũcuaja'che musanukonare cuhena aipāipi cu'ache

cho'oasome Dios chu'o kuakaisinare —chiniasomu Jesús repaü neenare.

²⁴ Chini päi ücuaukore jo'e i'kaasomu repaü.

—Chura musanukona kurire ruu paaju, “Diore chiima'me chukuna”, chini cuasaju pojoju pa'ime. Icheja cheja pa'irumuachi'a pojoju pa'ime musanukona. Jã'ata'ni musanukona jünisõsirumu cu'ache cuasasi'e ro'i cu'ache ti'jñeuna oiju pojomanejanaa'me.

²⁵ 'Musanukona te'ena äu karamañe si'arumu chajiche äiju pojoju pa'ime. Jã'ata'ni na'a pa'isirumu äucuhava'na pa'ijanaa'me musanukona, Diore cuasamanesi'e ro'i.

'Ücuachi'a musanukona te'ena si'arumu soju pa'ime. Jã'ata'ni na'a pa'isirumu sumana oiju pa'ijanaa'me musanukona, Diore cuasamanesi'e ro'i.

²⁶ 'Musanukonapi chu'u chu'ore rühiñe kuato re'oja'chere üseju cu'ache i'kajanaa'me päi musanukonare. Rühiñe kuama'tota'ni re'oja'che i'kajanaa'me. Jã'ajekuna päipi musanukonani si'areparumu re'oja'che cututo Dios chu'o rühiñe kumanajejuna cu'ache ti'jñeja'mu musanukonare. Musanukonare re'oja'che cutuna aipäipi aperumu joreju, “Dios chu'o kuakainaa'me chukuna”, chiisinare re'oja'che cutuju paniasome —chiniasomu Jesús repanare.

“Musanukonare cuhenare päi oiju pa'ijũ'u”, chiimu Jesús

(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷ Chini Jesús jo'e i'kaasomu repanare.

—Musanukonare chu'u i'kache asa jachamanare ija'che chu'vamu chu'u: Musanukonare cuhenare oiju pa'ijũ'u. Re'oja'che cho'okaiju pa'ijũ'u repanare.

28 'Ūcuachi'a, "Mŭsanŭkonare cu'ache ti'jñea'ku", chiinare sãĩne cu'ache i'kama'ñe, "Re'oja'che ti'jñea'ku mŭsanŭkonare", chiijũ'ŭ repanare. Ūcuachi'a, mŭsanŭkonare cu'ache cho'onare Dioni re'oja'chere sēekaijŭ pa'ijũ'ŭ. 29 Chekŭpi pe'rukŭ mŭ'ŭ vachoturupŭna asi charato jo'e chekŭkã'ko ũsemanejũ'ŭ jo'e charaa'ku. Ūcuachi'a chekŭpi mŭ'ŭ sē'sevŭ ju'ikãare tŭasõru chekŭkãare rupŭ ïsijũ'ŭ repaŭ'te. 30 Ūcuachi'a mŭ'ŭ paamajñarŭãre ũcuauakŭji sēeto rupŭ ïsijũ'ŭ repaŭ'te. Ūcuachi'a chekŭpi mŭ'ŭ paamajñarŭãre tŭasõru, "Co'chojũ'ŭ chu'ure", chiimanejũ'ŭ repaŭ'te. 31 Mŭsanŭkona chiiche chekŭnapi cho'okaiche rŭa chiime mŭsanŭkona. Jã'ajekŭna chekŭnare ũcuaja'che mŭsanŭkona chiiche'te re'oja'chere cho'okaijŭ pa'ijũ'ŭ. Mŭsanŭkonare re'oja'che cho'oma'tojẽ'e ũcua re'oja'che cho'okaijŭ pa'ijũ'ŭ repanare.

32 'Pãĩ cu'ana repanare oinarechi'a oijŭ pa'inaa'me. Jã'ajekŭna mŭsanŭkonapi mŭsanŭkonare oinarechi'a sãĩne oito pojomaneja'mŭ Dios. 33 Pãĩ cu'ana repanare re'oja'che cho'okainarechi'a sãĩne re'oja'che cho'okaijŭ pa'ime. Jã'ajekŭna mŭsanŭkonapi mŭsanŭkonare re'oja'che cho'okainarechi'a sãĩne re'oja'che cho'okaito pojomaneja'mŭ Dios. 34 Pãĩ cu'ana ũcuajanare kuri prestani, "Co'chojanaa'me ina", chini prestame kuri. Jã'ajekŭna mŭsanŭkonapi co'choche cuasonarechi'a kurire prestato pojomaneja'mŭ Dios. 35 Jã'ajekŭna mŭsanŭkonare cuhenare oijŭ pa'ijũ'ŭ. Ūcuaja'che re'oja'che cho'okaijŭ pa'ijũ'ŭ repanare. Mŭsanŭkonani ũcuauache'te prestañu chiito co'chochejẽ'e cuasama'ñe prestajũ'ŭ repanare. Jã'aja'ñe cho'oju pa'ito Dios re'oja'chere ïsija'mŭ mŭsanŭkonare re'oja'che cho'osi'e

ro'i. Musunukonure cuhenani re'oja'che cho'oju pani Dios Cunuaumu Pa'iku cho'ocheja'che re'oja'che cho'ojanaa'me musunukona. Dios Repu cho'okaiche, "Re'orepamu", chiimanarejẽ'e re'oja'che cho'okaiu pa'iku'mu. Cu'ache cho'onare ũcuachi'a re'oja'che cho'okaiku'mu Repu. ³⁶ Mai Ja'ku Dios pai ũcuanukore oicheja'che chekunare pai oiju pa'ijũ'u musunukona —chinasomu Jesús repanare.

Chekuna cu'ache cho'oche ñani, "Cu'ache pa'inaa'me musunukona", chiju ke'remanejũ'u

(Mt 7.1-5)

³⁷ ũcuarumu Jesús jo'e ija'che i'kaasomu repanare:

—Chekuna cu'ache cho'oche ñani, "Cu'ache pa'inaa'me musunukona", chiju ke'remanejũ'u. Jã'aja'ñe ke'rema'to Dios ũcuaja'che musunukona cu'ache cho'oche ñakuta'ni i'kamaneja'mu. ũcuachi'a musunukonapi chekuna cu'ache cho'oche'te ñani, "Cu'ache cho'osi'e ro'i, ro'iche pa'imu musunukonare", chiju ke'remanejũ'u repanare. Jã'aja'ñe i'kama'to Dios ũcuaja'che musunukona cu'ache cho'oche ñakuta'ni, "Cu'ache cho'osi'e ro'i, ro'iche pa'imu musunukonare", chiimaneja'mu. ũcuachi'a chekuna cu'ache cho'oche ñani jo'e cuasamanejũ'u repana cho'osi'e. Jo'e cuasama'to Dios ũcuaja'che musunukona cu'ache cho'oche ñakuta'ni jo'e cuasamaneja'mu musunukona cho'osi'e. ³⁸ Musunukonapi ũcuuamajñaruã paani, chekunare rupu ïsiju pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe cho'oto Dios ũcuaja'che musunukonare re'oja'chere ïsija'mu. Musunukona chekunare cu'amajñaruã turu ujaturuna timuñe maña ïsisi'aja'che ïsija'mu Dios musunukonare. Musunukona, chekunani põsere ïsiñu chini kuẽkue ïsisi'aja'che kuẽkue ïsija'mu Dios musunukonare.

Musanukonapi chekunani jmamajñarũã kuẽkue ïsito Dios ũcuaja'che jmamajñarũã ïsija'mũ musanukonare. Jã'ata'ni musanukonapi chekunani cajejaiche ïsito Dios ũcuaja'che cajejaiche ïsija'mũ musanukonare — chiniasomũ Jesús repanare.

³⁹ I'ka pi'ni repanani chu'vakũ ija'chere cuasakũ kũasomũ repaũ:

—Na'ava'ũ chekũre ũcuaja'che na'ava'ũni juha sacu'amũ. Sani ñamava'najejũ ũcuaturũpũ cojena tuã'ijanaa'me repana. ⁴⁰ Utija'o che'chena repanare che'chonare na'a rũa masima'me. Jã'ata'ni utija'o peore che'che pi'nini repanare che'chona masicheja'che masijanaa'me repana.

⁴¹ 'Pãiu repaũ ñakova'te chí'camaka ujamaka paakũ'teta'ni cuasomaneasomũ. Cuasama'kũta'ni ja'me pa'ikũ ñakova pa'imakarũ jmamakarũta'ni ñaasomũ repaũ. Rũa tĩĩnea'me jã'a. Musanukona ũcuaja'che tĩĩne cho'ome. Rũa cu'ache cho'onata'ni musanukona cu'ache cho'oche cuasama'me. Jã'ata'ni chekunapi jmamakarũ cu'ache cho'oche ñani rũa cuasanaa'me musanukona. ⁴² ũcuaja'che pãiu repaũ ñakova'te chí'camaka ujamaka paakũta'ni tunoma'ñe paamũ. Jã'ata'ni chekũpi ñakova'te chí'camakarũ jmamakarũ paache ñanita'ni, “Raijũ'ũ. Mu'ũ ñakova pa'imakarũ chí'camakarũ'te tunokasa”, chiimũ. Rũa tĩĩnea'me jã'a. Musanukona ũcuaja'che rũa tĩĩne cho'ome. Rũa cu'ache cho'onata'ni musanukona cu'ache cho'oche ũhasõma'ñe pa'inata'ni, chekũna jmamakarũ cu'ache cho'oche ñani, “Musanukona cu'ache cho'oche ũhasõjũ'ũ”, chiinaa'me. Jã'aja'ñe cho'oto cu'amũ. Sẽ'sevũchi'a re'oja'cheja'che ñoñe pa'inaa'me. Pãiu ñakova chí'camaka ujamaka paakũ repamaka tunosirũmũ na'a masi ñokũna chekũ chí'camakarũ tunokaire'omũ. ũcuaja'che charo

mʉsanʉkonapi cu'ache cho'ochete ũhasõ re'oja'che pa'ijʉ chekʉnare mʉsanʉkona i'kache'te ũcuarepa cho'ojʉ chekʉnani jã'aja'ñe chʉ'vato re'omʉ. Jã'ata'ni ũcuarepa cho'omanapi chekʉnani chʉ'vato cu'amʉ —chiniasomʉ Jesús repanare.

Sũki ãu ãire'ochete kũĩñũãna'me ãicu'ache kũĩñũã pa'iche'te kʉamʉ

(Mt 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ Ũcuarʉmʉ Jesús pãire jo'e chʉ'vaasomʉ.

—Sũkiñũã ãĩne kũĩñũã koka pa'ĩñũã sãija'imapũã kũima'mʉ. Ũcuachi'a koka peora'ñʉũã sãijapũã kũima'mʉ. ⁴⁴ Sũkiñũã repañũã kũisi'ere ãni ña masime pã repañʉ pa'iche. Miusava higopũã kũima'mʉ. Ũcuachi'a miusava ũche kũima'mʉ. Ũcheñũãpi ũche kũimʉ. ⁴⁵ Pãĩ ũcuaja'che re'oja'che cuasana re'oja'chere cutume. Ũcuaja'che pãĩ cu'ache cuasana cu'ache'te cutume. Pãĩ ũcuankoko repana rekoñoã cuasache cutunaa'me —chiiʉ chʉ'vaasomʉ Jesús repanare.

Vũ'ña ka'chavũ'ña cho'osi'ere kʉamʉ

(Mt 7.24-27)

⁴⁶ Ũcuarʉmʉ Jesús jo'e ija'che chʉ'vaasomʉ repanare pãĩ:

—“Chʉkʉna'te Paakʉ'mʉ mʉ'ʉ”, chiime mʉsanʉkona chʉ'ure. Jã'aja'ñe i'kanata'ni, ¿je'se pa'ĩna chʉ'ʉ chũ'ũñe cho'oma'ñe mʉsanʉkona? ⁴⁷ Pãĩʉ chʉ'ʉni rani chʉ'ʉ chũ'ũñe asa chẽa cho'okʉ pa'iche ija'cheja'chea'me: ⁴⁸ Pãĩʉ vʉ'ere cho'ora chini cojña cata pa'ichetu'ka repa sa'navũã ũni nu'keasomʉ vʉ'ña tuu. Repavʉ'e cho'o pi'nisirʉmʉ oko rʉa ra, vʉ'ejatu'ka chiacha ko'sa tĩ'aasomʉ. Ko'sa tĩ'asi'eta'ni rʉa masi cho'osivʉ'ejeku tãimaneasomʉ repavʉ'e. ⁴⁹ Ũcuachi'a pãĩʉ chʉ'ʉ chũ'ũñe jachaku cho'oma'ku

pa'iche ija'cheja'chea'me: Cheku pãiu vu'ere cho'ora chini cojña rua sã'seruã ùni vu'ña tuu nu'keasomu. Vu'e cho'o pi'nisirumuna oko rua ra, vu'ejatuka chiacha ko'sa tĩ'aasomu. Ko'sa tĩ'ana masi cho'omanesivu'ejeku tãnisõasomu repavu'e —chiniasomu Jesús repanare pãi.

7

Romapãiu sõtao chũ'uku'te cho'oche cho'okaiku'te Jesús vasosi'ere kamu

(Mt 8.5-13)

¹ Ūcuarumu Jesús repanare pãi chu'va pi'ni Capernaum vu'ejoopona saniasomu. ² Repajoopo sani tĩ'ato Romapãiu sõtao cienrepanare chũ'uku paniasomu. Repau'te cho'oche cho'okaiku repau rua chiicojñokuji jūnisopi'raasomu.

³ Repau sõtao chũ'uku jū'iva'nare Jesús vasoche asasi'kujuk judíopã ainare Jesús pa'ichejana saomasu, Jesuni ku raorena repau'te cho'oche cho'okaikuni rani vasa'ku chini. ⁴⁻⁵ Jã'aja'ñe i'ka saona Jesús pa'ichejana sani tĩ'a repau'te rua i'kaasome repana.

—Sõtao chũ'uku mu'ure soimu, sani repau'te cho'oche cho'okaikuni vasokaa chini. Mai judíopãi chi'ivu'ere chukunapi cho'oa'ju chini kookaisi'kuam repau. Rua re'opãiu'mu repau sõtao chũ'uku. Maire judíopãi oiku'mu repau. Jã'ajekuna repau sõeñe cho'okaijũ'u —chiniasome repana.

⁶ Chitena Jesús ūcuanana'me saniasomu. Saiju repau vu'e kueñe tĩ'ajuna repau sõtao chũ'uku jo'e chekunani saomasu repau'te chiinare,

—Jesure tijña ija'che i'kakaijũ'u chu'ure —chiiu. — “Chu'u mu'ure Pãi Ūcuanukore Paaku'te soimu. Jã'ata'ni raiunama'to raimanejũ'u. Chu'u rua vesuu vu'ena mu'upi rua masi'ji kakache

vajuchuamũ chu'ure. ⁷⁻⁸ Chu'u rua vesukujeku saivajuchusi'kua'mũ mu'u pa'icheja. Ija'che pa'iku'mũ chu'u: Chekunapi sōtao ainapi chũ'unaa'me chu'ure. Chu'u ũcuaja'che chekunare sōtao chũ'uku'mũ. Chu'upi sōtaoni te'eu'te, 'Saijũ'u', chiito saimũ repaũ. Ũcuaja'che chekure, 'Raijũ'u', chiito raimũ repaũ. Ũcuachi'a chu'ure cho'ochē cho'okaikũni ũcuache'te chu'upi chũ'uto cho'okaimũ repaũ. Jā'ajamakarũchi'a chũ'umasiku'mũ chu'u. Mu'uta'ni peore chũ'umasiku'mũ. Jā'ajekuna mu'upi chu'u v'e saima'ñe, ũcua ichejapi chu'ure cho'ochē cho'okaikũni, 'Vajujũ'u', chiito vajuja'mũ", chiijũ'u repaũ'te —chini saosomũ repaũ repanare. Chini saouna sani Jesure jā'aja'ñe kuaasome repana.

⁹ Jā'aja'ñe kujuna asa jñano, Jesús repaũ'te tuhasinani pãire churi ña ija'che i'kaasomũ:

—Israelpãi chu'ure jainũko cuasanareta'ni te'eu'terejẽ'e ikũ chu'ure masi cuasacheja'che cuasanare chuta'a tijñama'kua'mũ chu'u. Ũcuarepaa'me jā'a —chinasomũ Jesús repanare.

¹⁰ I'kana asa sōtao chũ'uku saosina repaũ v'ena co'iasome. Co'i tĩ'a ñato repaũ'te cho'ochē cho'okaikũ jũ'iva'u vajusosi'kũ paniasomũ.

Va'jeo mamakũ te jūnisosi'kure Jesús vasosi'ere kũamũ

¹¹ Jā'a cho'o pi'nisirũmũna Jesupi Naín v'ejooona saina repaũ neenana'me pã jainũko ja'me saniasome.

¹² Saiju repajoopo kueñe tĩ'ato pãiu'te jũ'isiva'ũni tãñu chini saasome pã. Va'jeo mamakũ ũcuate'eu pa'isiva'u paniasomũ repaũ. Jũ'isiva'u pũka'kona'me repajoopo cana rua jainũko saniasome. ¹³ Saijuna jũ'isiva'u pũka'koni ña oiũ ija'che i'kaasomũ Jesús:

—Oimanejũ'u mu'u —chiniasomu repau.

¹⁴ Chini jũ'isiva'u ũhikãa kueñe t'ia ũcuakãana chẽauna repava'ure sana canũkaasome. Canũkarena Jesús jũ'isiva'ure ija'che i'kaasomu:

—Põsumu, vajurajijũ'u chiimũ chu'u mu'ure —chiniasomu.

¹⁵ Jesupi jã'aja'ñe i'kauna põsumu jũnisosiva'u pa'isi'ku vajurani vuni ñu'iu chu'ore cutuasomu. Repava'ure vaso pũka'koni ĩsiasomu Jesús. ¹⁶ Jã'aja'ñe cho'õuna ña pãĩ ũcuanũko kũkũsoasome. “Dios ruu re'okũ'mu”, chini cuasaju ija'che i'kaasome repana:

—Iku Dios chu'o kũaku, ruu masiũji rani maire ja'me pa'imũ. Maini Israelpãire, Dios neenani re'oja'che cho'okasa chini raisi'kuu'mu iku —chiniasome repana pãĩ.

¹⁷ Ũcuarũmu pãipi Jesús cho'osi'ere asa chekũnani kũarena Judea cheja pa'ina peore repau cho'osi'e asaasome. Judea cheja kueñe pa'ina ũcuaja'che pãipi kũajuna repau cho'osi'e asaasome.

*Juan Pãĩ Okoro'veku saosina sẽniasajaisi'ere kũamu
(Mt 11.2-19)*

¹⁸ Ũcuarũmu Juan repau neenapi Jesús cho'osi'ere repauni peore kũarena te'eka'chapanare soniasomu.

¹⁹ Soni rao, “Jesús pa'ichejana sani ija'che sẽniasajijũ'u repau'te: ‘¿Dios Raosi'kuu'u mu'u? Mu'upi Dios Raomanesi'ku pa'ito, ¿Dios Raojani ũcua cha'ajanaa'ñe chũkuna?’, chiiijũ'u repau'te Jesure”, chini saosomu Juan repau neenare. ²⁰ Saouna sani Jesure i'kaasome repana.

—Juan Pãĩ Okoro'vekũji raosi'kuu'mu chũkuna'te, mu'uni chu'ore sẽniasaa'ju chini. ¿Dios Raosi'kuu'u mu'u? Dios Raomanesi'ku pa'ito, ¿Dios Raojani ũcua cha'ajanaa'ñe chũkuna? —chiniasome repana repau'te.

21 Ûcuarumuna Jesús pãì ravu jũ'iva'nana'me na'ava'nare jainukore vasoasomu. Ûcuaja'che vati pãì sa'navu pa'isinare eto saosokaniasomu repau. 22 Jã'aja'ñe cho'ocuha Jesús Juan raosina sãesi'e chu'o i'kaasomu.

—Chura musanukona Juan pa'ichejana co'i musanukona ñasi'ena'me asasi'ere ija'che kujũ'u repau'te Juanre: “Pãì na'ana pa'isina ñame chura. Cu'acũ'a paasina re'oja'che nuka ku'ime chura. Asi ravu paasina ùcuaja'che vajume. Cãjo asamanesina ùcuaja'che asame chura. Jũnisõsina ùcuaja'che vajurani jo'e pa'ime. Chũova'na pa'iva'na chu'u chu'vache'te Dios Repau'te cuasanare chẽa paaku vati toa uuche ùseche'te asaju pa'ime. 23 Pãì chu'ure cuasache jo'kasõma'ñe cuasaju pa'ina pojojũ pa'ijanaa'me”, chiiju sa kujũ'u repau'te Juanre —chiniasomu Jesús repanare.

24 Juan raosina co'isosirumu Jesús Juan pa'iche'te i'kaku ija'che i'kaasomu chekunare pãì:

—¿Je'se pa'ikuni ñañu chini pãì peocheja sate musanukona? ¿Chu'chusava tutakuna ñu'kuecheja'che repau rekocho na'mi sa'ñeku cuasakuni ñañu chini sate musanukona? Jã'aja'ñe cuasama'kuamũ Juan. 25 Jã'aja'ñe pa'iku'te ñañu chini saimaneni, ¿ũquere ñañu chini sate? ¿Pa'ipãì ju'ikãña ju'ikuni ñañu chini sate musanukona? Pãì, kãña ru ro'ikãña ju'ina pa'ipãì vu'ñachi'a pa'ime. 26 Jã'aja'ñe pa'ikuni ñañu chini saimaneni, ¿ũquere ñañu chini sate musanukona? ¿Dios chu'o kuakuni ñañu chini sate? Jã'aja'ñe pa'iku'te ñañu chini saisinajeju te'erũhiñe cuasame musanukona. Repau Juan chekunare Dios chu'o kuanare na'a ru masi kũaku'mũ. 27 Repau Juan pa'ijachere kujũna aperumu tocha jo'kasi'e Dios chu'o ija'che chiimu:

Mũ'u cheja cajejache kujũni charo saoja'mũ chu'u,

pāipi mu'u cajejachere asa repana rekoñoäre care'va paapu chini,

chiimu. ²⁸ Asarepajũ'u. Musanukonani chu'ore jo'e kuara. Icheja cheja Dios chu'o kuana rua masina pa'ime. Jã'ata'ni Juan ũcuanukore na'a rua masiu'mu. Na'a pa'isiriumu pa'ijana ũcuachi'a, rua vesusinata'ni Dios chu'ore asa chẽa cuasaju Juanre na'a rua masijanaa'me, chu'u pa'iche peore asasinajeju —chiniasomu Jesús repanare.

²⁹ Jã'aja'ñe i'kakuna kuri kookainana'me chekuna pāi ũcuanuko asaasome. Aperumu repana, “Dios chũ'usi'e re'oja'chea'me”, chini cuasaju Juanre okoro'vecojũoasome. ³⁰ Jã'ata'ni fariseopāina'me judiópāi che'chona, Dios, “Musanukona cu'ache cho'oche ũhasojũ'u”, chiisi'e jachaasome. Dios chũ'uñe'te jachaju Juanre okoro'vecojũocuheasome repana.

³¹ Ūcuarumu Jesús jo'e i'kaasomu.

—Pāi irumu cana, ¿keeja'cheja'chea'che? ¿Repana pa'iche'te kuara chini je'se kuaja'che chu'u? ³² Chu'u pi ñato musanukona irumu cana ija'che pa'ime: Jeerumu chíi ãu ñisichejare ñu'iju ũcuajanani, “Apeñu”, chini soniasome. Chekunapa apecuhejuna ija'che i'kaasome repana: “Chukuna juhivuã juhito ujacha'icuheme musanukona. Ūcuachi'a chukuna apeju jũ'isinare tārumu ujacheja'che suma'ñe ujato ja'me ujacuheme musanukona. Chukunanani cuheju pojoma'me musanukona”, chiniasome repana chíi. ³³ Repana chíi ũcuajanare cuhecheja'che cuheme musanukona chukuna'te, Juanna'me chu'ure. Repu Juan Pāi Okoro'veku rani pa'iu Dioni sẽeku te'eñoã ãu ãima'ñe pa'iu, conojẽ'e ũkuma'ñe pa'iuña ña, “Vatini paaku vẽ'veu'mu Juan”, chiiju cuhenaa'me musanukona repu'te. ³⁴ Chura chu'u pi Dios Raocojũosi'kupi

rani pa'i^u si'aumucujña ãu ãi^u ũkuk^una ña, “Āi aia'm^u m^u'u. Cono ũku aia'm^u m^u'u. Ũcuachi'a pã cu'ache pa'inana'me pã chũ'unare kuri kookainare oi^u pa'ik^u'm^u m^u'u”, chii^u cuheme m^usan^ukona chu'ure.
³⁵ Pã rũhiñe cuasana, “Dios chũ'ũñe re'oja'chea'me. Peore masik^u'm^u Repa^u”, chii^u cuasame —chiniasom^u Jesús repanare pã.

Simón fariseopã^u v^u'e Jesús pa'isi'ere k^uam^u

³⁶ Ũcuar^um^u fariseopã^u Simón Jesuni ãure ãura chini soniasom^u. Sok^una repa^u v^u'ena m^uka kaka ãure ãsa chini p^u ñuniasom^u repa^u. ³⁷ Repar^um^u romio, cu'ache pa'iko ũcuajopo'te paniasomo. Jesús fariseopã^u v^u'ena ãu ãsa chini m^uasi'ere asa, okoma'ñat^uop^u alabastroji cho'osit^uop^u mini ũcuav^u'ena m^uasomo repao. ³⁸ M^uka kaka Jesure kueñe n^ukako oiona Jesús cũ'ana meniasom^u repao oni meoñe. Mek^una repao rañapaji repao oni meosi'e t^u'neso chũsu pojo, okoma'ñapi ro'veasomo repao repacũ'a. ³⁹ Jã'aja'ñe cho'okona ña fariseopã^u Jesure soisi'k^u ija'che cuasaa-som^u: “Ik^u Jesús, Dios chu'o k^uakaik^u pani repa^u'te chẽako pa'iche masira'am^u, ‘Cu'ache pa'iko'mo jã'o’, chini. Masini cuhera'am^u repao cho'ochẽ”, chii^u cuasaa-som^u repa^u. ⁴⁰ Jã'aja'ñe cuasak^una Jesús i'kaasom^u repa^u'te.

—Simón, chu'o i'kara chiim^u chu'u m^u'ure —chiniasom^u.

Chik^una,

—Ja^u, i'kajũ'u. Asara, Masi^u —chiniasom^u Simón repa^u'te.

⁴¹ Chik^una Jesús ija'che i'kaasom^u:

—Pã te'eka'chapana ũcuate'e^u'te pōsero'i paaasome. Te'e^u quinientos denario kuri pōsero'i paaasom^u. Chek^u cincuenta denario pōsero'i paaasom^u. ⁴² Pōsero'i

paava'nata'ni kurire peoju ro'imaneasome repava'na. Ro'imanareta'ni repanare kuri prestasi'ku, “Põsero'i peome musanukona chu'ure”, chiniasomu repanare. Repau jā'aja'ñe i'kasirumu, mu'u cuasato, ¿kupi repanare kuri prestasi'ku're na'a rua chiiku? — chiniasomu Jesús repau'te.

⁴³ Chikuna i'kaasomu repau.

—Na'a rua põsero'i paasi'ku'pi na'a rua chiicosomu repau'te —chiniasomu repau.

Chikuna,

—Ūcuarepaa'me jā'a. Rūhiñe i'kamu mu'u — chiniasomu Jesús repau'te Simonre.

⁴⁴ Chini repau cū'a choasi'koni romioni chu'ri ñaku Simonre jo'e ija'che i'kaasomu repau:

—¿Iko chu'ure re'oja'che cho'okaisi'e ñamanu mu'u? Mu'u vu'e muta kakasi'kureta'ni chu'u cū'a choajache oko ĩsimanesi'ku'a'mu mu'u. Ikota'ni repao oni meoñeji chu'u cū'a choa pi'ni repao rañapaji tu'nesōkai'si'koa'mo chu'ure. ⁴⁵ Ūcuachi'a mu'u chu'ure chūsu pojomanesi'ku'a'mu. Ikota'ni chu'u cū'are chuta'a cuhama'ñe chūsuko pa'imo. ⁴⁶ Ūcuachi'a chu'u sījopu u'chape'era'ka rokaimanesi'ku'a'mu mu'u. Ikota'ni chu'u cū'ana okoma'ña rokaisi'koa'mo. ⁴⁷ Ikore rua cu'ache cho'osi'koreta'ni repao cu'ache cho'osi'e tūnosōmu chu'u. Tūnosōsi'e jo'e cuasamaneja'mu chu'u. Chu'upi jā'aja'ñe cho'okaiuna chu'ure rua cuasamo iko. Jā'ata'ni chekuuna pāi, repaana cu'ache cho'osi'e jmamajñaruāre chu'upi tūnosōkatu jmamakaru cuasame chu'ure —chiniasomu Jesús repau'te.

⁴⁸ Chini repao'te i'kaasomu.

—Mu'u cu'ache cho'osi'e tunosõmu chu'u. Tunosõsi'e jo'e cuasamaneja'mu chu'u —chinasomu Jesús repao'te.

⁴⁹ Jã'aja'ñe i'kauna asa ãu ãi soicojñosina sãĩñechi'a ija'che i'kaasome:

—¿Keeja'iu'u iku? Rua si'ache cho'omu. Pãi cu'ache cho'ochejẽ'e tu'nesõkaimu —chinasome repana.

⁵⁰ Chitena repao'te jo'e i'kaasomu repau.

—Chu'uni cuasakona mu'u cu'ache cho'oche tunosõkaisi'kujeku vati toa uuche ãseja'mu chu'u mu'ure. Sani re'oja'che pa'ijũ'u mu'u —chinasomu Jesús repao'te.

8

Romiva'na Jesure cho'okaisi'ea'me

¹ Jã'a cho'o pi'nisirumu Jesús vu'ñajoopoã si'ajoo^opoã ku'iu Dios chu'o re'oja'chere pãi cu'ache cho'oche ùhasinare Dios chẽa paache'te chu'vaku paniasomu, repau neena docerepanana'me ku'iu. ² Romiva'na ùcuachi'a ja'me kuniasome. Aperumu Jesús repanare romiva'nare si'ache jũ'inani vasoasomu. Chekunare vatire paajuna eto saosokaniasomu repau. Repana mamia'me ie: María ja'me kuniasomo. María mami cheke Magdalenaamo, aperumu sieterepanare vati eto-cojñosi'ko. ³ Cuza rũjo Juana ùcuaja'che ja'me kuni-asomo. Repau Cuza Herode'te cho'oche cho'okainare chũ'uku paniasomu. Susana ùcuaja'che ja'me kuni-asomo. Chekuna romi ùcuaja'che rua jainuko ja'me kuniasome, Jesús chu'vache'te asaju. Repau'te Jesure repana paamajñaruãpi kuiraju kuniasome repana romi, repau neenare ùcuachi'a.

Trigo chu'chusi'ere cuasaku kuumu Jesús

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Ūcuarumu Jesupi ku'iu chu'vakuna pāi jainuko si'achejña pa'ijooopā pa'inapi ñañu chini eta chi'iasome. Chi'irena repanani chu'vakū ija'chere cuasaku kuasomū Jesús:

⁵ —Pāiu trigo'te chu'chura chini chiona saniasomū. Sani tī'a pachu ku'iu chu'chukuna trigocaā te'era'karuā ma'ana tuā'tuaasomū. Ma'ana tuā'tuana repara'karuā pāipi cha'caasome. Jā'ajekuna pī'ava'napi rani ākuesōasome repara'karuā. ⁶ Chekura'karuāta'ni cata pa'ichejana tuā'tua na'mi aineesi'eta'ni okopi peokuna phā'pha jūnisōasomū. ⁷ Chekura'karuā miu pa'ichejana tuā'tua miuna'me aineeuna miupi ju'je vēasōasomū repara'ñuruā. ⁸ Chekura'karuāta'ni re'oja'che cha'o pa'ichejña tuā'tuasira'karuājeku re'oja'che ainee ju'a ñaniasomū. Te'era'karu aineesi'ñu te'echa'chava cienrepara'karuā pa'icha'cha ju'a ñaniasomū — chiniasomū Jesús.

Chini ujachu'opi jo'e i'kaasomū repaū.

—Chu'ū chu'vache asa chēauna ūcuanuko asa chēajū'ū —chiniasomū Jesús repanare.

Repaū cuasaku kuasi'ere te'erūhiñe kuumu Jesús

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Jā'aja'ñe cuasaku kua pi'niuna asa,

—¿Ūquere chu'vakū jā'aja'ñe cuasaku kuaku mu'u? —chiniasome repaū neena. ¹⁰ Chitena repanare ija'che i'kaasomū repaū:

—Musanukonare chu'ū neenajejuna Diopi ūsemauna Repaūchi'a masiche te'erūhiñe kuumu chu'ū, masi asaa'ju chini. Jā'ata'ni chekunare chu'ūre cuasacuhenare Diopi ūsekuna Repaūchi'a masiche cuasaku kuumu chu'ū, masi asamana'ju chini.

Ñanata'ni ñamanesina pa'icheja'che pa'ijanaa'me repana.
 Ûcuaja'che asanata'ni asavesujanaa'me repana
 —chiniasomũ Jesús repanare.

Trigo chu'chusi'ere repaũ cuasaku kũasi'ere te'erũhiñe
 kũamũ Jesús

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Ûcuarũmũ Jesús jo'e i'kaasomũ repanare.

—Chu'ũ cuasaku kũasi'e jo'e ũcuare te'erũhiñe
 kũaja'mũ chu'ũ musanũkonare. Ija'chea'me jã'a: Trigo
 chu'chuna chio si'acachio ku'ijũ chu'chume. Dios chu'o
 chu'vana ũcuaja'che chejña si'achejña ku'ijũ Dios chu'o
 pãĩ ũcuanũkore chu'vame. Trigo chu'chucheja'chea'me
 Dios chu'o chu'vache. ¹² Trigora'karũã te'era'karũã
 ma'ana tuãni chejapi rũarepa jũjakũna kakama'mũ.
 Trigocaã chu'chusicaã chejapi rũarepa jũjakũna
 kakama'ñeja'ñe pãĩ te'enare repana rekoñoã Dios chu'o
 kakama'mũ. Jachame repana. Asanareta'ni vati aipi
 ãsemũ repanare, Dioni cuasamanea'ju chini. Ûcuaja'che,
 “Repaũ'te cuasanapi jũnisõru vati toa uuche ãseja'mũ
 Dios repanare”, chini cuasaku ãsemũ repaũ vati ai.
¹³ Ûcuachi'a cata pa'ichejña tuã'isicaã na'mi aineesi'eta'ni
 chita saimamũ na'mi jũnisõmũ. Pãĩ ũcuachi'a te'ena Dios
 chu'o asa teana pojojũ cuasame. Teana cuasanareta'ni
 vati aipi cu'ache chũ'ũkũna Dios chu'o repana cuasache
 jo'kasõme. ¹⁴ Ûcuachi'a miu pa'ichejña tuã'tuasira'karũã
 miuna'me aineemũ. Jã'ajekũna miu sũkipi ju'je vẽasõmũ
 repara'ñũrũã. Pãĩ ũcuaja'che te'ena Dios chu'o asa chẽa
 Repaũ chũ'ũñe cho'onata'ni na'mi ũhasõme. Repana
 cho'ochena'me kurina'me põse rũarepa cuasajũ Dios
 chu'o repana asa chẽasi'e ũhasõme. ¹⁵ Ûcuachi'a cheja
 re'ojachejñana tuã'tuasicaã re'oja'che ainee re'oja'che
 kũimũ. Pãĩ ũcuaja'che te'ena Dios chu'o asa chẽa repana

rekoñoã re'oja'che cuasaju Dios chũ'u jo'kasi'e cho'ojũ pa'ime. Repana asa chẽasi'e ũhasõmapũ si'arũmu na'a rũa re'oja'che pa'ime repana —chiniasomũ Jesús repanare.

Pãiu uotũopũ chũo tũoche'te kũamũ

(Mr 4.21-25)

¹⁶ Jã'aja'ñe i'ka pi'ni Jesús jo'e i'kaasomũ repanare.

—Pãiu uotũopũ chũo nukoni totoroji jaoma'mũ. Ūcuaja'che kãiko'a vũ'evũna nukoma'mũ. Jã'ata'ni, “Pãipi ivũ'ena kakani chija'ũna ñamanejanaa'me”, chini cuasa, uotũopũ chũo, umũna tũomũ repaũ, re'oja'che miañe ñoa'kũ chini. ¹⁷ Pãi rope'e cu'ache cho'ome. Jã'ata'ni repana cho'oche peore ñasi'kũjekũ pãi ũcuanũko asaju'te kũaja'mũ Dios. Chave cho'osi'e peore masicojñoja'mũ. ¹⁸ Jã'ajekũna Dios chu'o asaju pa'ijũ'u mũsanũkona. Pãi, Dios chu'o asa jachamana si'arũmu na'a rũa re'oja'che pa'ijanaa'me. Cho'okaija'mũ Dios repanare, Repaũ chu'ore na'a rũa masia'ju chini. Jã'ata'ni chekũna chu'u chu'vache asanata'ni masi cuasamapũ chu'ũpi cho'okũna repana jmamakarũ masiche'te cavesũjanaa'me —chiniasomũ Jesús repanare.

Jesús pũka'ko repaũ cho'jechĩina'me repaũni ñaũu chini saisi'ere kũamũ

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ Ūcuarũmu Jesús pũka'ko, repaũ cho'jechĩina'me repaũ pa'ivũ'ena sani kakaũu chiniasome. Kakaũu chiisinareta'ni kakacu'aasomũ repanare, pãipi jairepanũkojeju. ²⁰ Kakacu'akũna ve'sere pa'ijũna chekũpi kũaasomũ Jesure.

—Mũja'ko, mũche'ũchĩina'me mũ'ũni ñaũu chini ve'sere nukaju cha'ame —chiniasomũ repaũ.

²¹ Chikũna Jesús i'kaasomũ.

—Dios chu'o asa chěa jachama'ñe cho'ona chu'u ja'koromijanaa'me. Ũcuaja'che chu'u cho'jechiijanaa'me repana —chiniasomu Jesús repau'te.

Jesupi chũ'uuna tutachena'me fa'ache cuhasi'ere kuamu

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Na'a pa'isirumuuna Jesús repau neenana'me choovu ujavuna tuni,

—Ira chiara chekukā'kona jěñu mai —chiniasomu.

Chikuna jěasome repana. ²³ Jěajuna Jesús kānisoasomu. Repau kānisosirumuuna ruarepa tutaku choovuna fa'a ja'ñuku okopi timusokuna ru'ipi'raasome repana. ²⁴ Choovuji runisocuhakuna Jesuni vuoju i'kaasome repana.

—jMasiu, Masiu, runisōcuhame mai! —chiniasome repana repau'te.

Chitena vuni,

—Tutachena'me fa'ache cuhajũ'u —chiniasomu repau. Chikuna tutachena'me fa'ache teana ũcuapa'ruva cuhaasomu. Jo'e re'oja'ira cuhaasomu chiara.

²⁵ Jā'aja'ñe cho'ocuha Jesús repau neenare i'kaasomu.

—jJe'se pa'iana musanukona chu'ure masi cuasama'ñe? —chiniasomu repau.

Chikuna vajuchuju ru cuasaju sāiñechi'a sēniasaasome repana.

—jKeeja'iujeku iku jā'aja'ñe cho'oku? Iku pi chũ'uuna tutasie cuhasōmu, fa'asi'eje'e ũcuaja'che —chiniasome repana Jesús neena.

Gadara cheja cava'ure vati paava'ure Jesús etokaisi'ere kuamu

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

³⁴ Jā'aja'ñe cho'orena ña repava'nare kuirasina kuañu chini vuvusoasome vujeoopo pa'inana'me repachejña po'ña pa'inare. ³⁵ Kuaarena asa cho'osi'ere ñañu chini eta saniasome pāi. Sani Jesús pa'ichejana tī'a, vati paasi'kure ñaasome repana. Kāa peosi'ku churata'ni kāa ju'iu, Jesure ti'jñeñe ñuniasomu repau. Ūcuaja'che vė've cho'osi'kupi rūhiñe cuasakuna ña kukuasoasome repana. ³⁶ Ūcuachi'a repa cho'osi'e ñasinapi kuaasome repanare ñañu chini raisinare. ³⁷ Kuaarena Gadara cheja cana ūcuanuko asa kukucajejaniso,

—Pa'imanejũ'u mu'u icheja. Saijũ'u —chiniasome Jesure. Chitena co'ira chini choovuna tuniasomu repau. ³⁸ Co'ipi'rakuna vati paasi'ku Jesuni ja'me sasa chini rua sēniasomu. Sēena,

³⁹ —Mu'u vuna co'ijũ'u. Co'i Dios mu'ure cho'okaisi'ere peore kujũ'u —chiniasomu Jesús repau'te.

Jā'aja'ñe i'kuna co'i Jesús repau'te cho'okaisi'ere peore vujeoopo pa'inani ūcuanukore kuaasomu repau vati paasi'ku.

Jairo mamakona'me chie ravu jũ'iko'te Jesús vasosi'ere kuaamu

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Repau Jesús chiara jēni jo'e co'una pāi jainuko cha'aju pa'isinajeju ña rua pojosoasome repau'te. ⁴¹ Reparumu Jairo judópai chi'ivu'e chũ'uku rani Jesure ti'jñeñe ro're puu ñu'iu,

—Chu'ure vuna ja'me saijũ'u —chiniasomu.

⁴² Repau mamako, ūcuate'eva'opi jūnisopi'raasomo, chekuruumu docerepaũsurumu pa'ikoji. Jū'iona Jesuni soniasomu repau. Sokuna ja'me sauna repau'te tuhana pāi si'acakā'jño tī'tiasome repau'te Jesure.

⁴³ Ŭcuaja'che romio, docerepaũsũũũũũ chie ravũ jũ'iko ja'me paniasomo. Ŭkopãipi cho'o vasoaja'ũ chini repava'o paasi'e kuri peore ro'isoasomo repava'o. Jã'ata'ni repao'te ũko cho'ote'easome repana. ⁴⁴ Jã'aja'ñe pa'ikoji rani Jesús cho'jepi repaũ ju'ikãa pũso juhasirũ'tũvana chẽasomo repao. Chẽaona chie raisi'e churata'ni teana cuhasoasomũ repao'te.

⁴⁵ Repaoji chẽaona,

—¿Neepi chu'ũre chẽare? —chiniasomũ Jesús.

Chikũna ũcuanũko,

—Chẽama'me chu'ũna —chiniasome repaũ'te.

Chitena Pedro i'kaasomũ.

—Masiũ, pãiva'na si'acakã'jño tĩ'time mũ'ũre — chiniasomũ.

⁴⁶ Chikũna,

—Jã'ata'ni pãi chu'ũre chẽasinaa'me. Chu'ũ masicheji pãi vasosi'kuũ'mũ chu'ũ —chiniasomũ repaũ.

⁴⁷ Jã'aja'ñe i'kauna, “Chu'ũ chẽasi'e masimũ iku”, chiio cuaca kukũso, kurukuruo rani repaũ'te ti'jñeñe ro're ñu'io,

—Chu'ũpi mũ'ũ kãa chẽasi'koa'mo vajũra chini. Chẽa teana te'erũũũ vajũsõsi'koa'mo chu'ũ —chiniasomo repao, pãi ũcuanũko asajũ'te.

⁴⁸ Kuũaona asa Jesús i'kaasomũ repao'te.

—Jmava'o, “Iku chu'ũre vasoja'mũ”, chiio cuasasi'kojeko vajũcuhasi'koa'mo mũ'ũ. Sani re'oja'che pa'ijũ'ũ chura —chiniasomũ Jesús repao'te.

⁴⁹ Repaũ Jesús chuta'a i'katona, chekũ pãiu rani i'kaasomũ Jairo'te.

—Mũ'ũ chĩiva'o jũnisõcuhasi'koa'mo. Masiũ'te jo'e i'kamanejũ'ũ —chiniasomũ repaũ Jairo'te.

⁵⁰ Jã'aja'ñe kuũna asa Jesús i'kaasomũ.

—Vajuchumanejũ'u. Mu'upi, “Chu'u chiiva'ore vasokaija'mu Jesús”, chiiu cuasato mu'u chiiva'o vajujamo —chiniasomu.

⁵¹ I'ka pi'ni Jairo vu'e sani tí'a Pedro'te, Santiago'te, Juanna'me jũ'isiva'o puka'kupai cuaasomu repau repavu'e. Chekunareta'ni vu'e kakache ũseasomu repau. ⁵² Kaka ñato Jesús chuta'a raimarumu kakasina ũcuanuko otare oiju paniasome.

Oijuna Jesús i'kaasomu repanare.

—Re'omu. Ũcuamakarũ oijũ'u musanukona. Jūnisōsiva'oma'mo iko. Rupũ kaisiva'oa'mo —chiniasomu repau repanare.

⁵³ Jā'aja'ñe i'kauna asa jachaju Jesure pāisoasome repana, repao jũ'isi'ere masiju.

⁵⁴ Ũcuarumu Jesús jũ'isiva'o jũtuna chēa ujachu'opi i'kaasomu.

—Romichĩio, vujũ'u —chiniasomu repau repava'ore.

⁵⁵ Chikuna vajurani teana vuniasomo repava'o. Vukona Jesús repaoni āure āua'ju chini chũ'uasomu repanare. ⁵⁶ Jā'aja'ñe cho'ona ña repava'o puka'kupai kukusosome. Ña kukusorena,

—Iva'ore chu'u vasosi'e chekunare pāi kuamanejũ'u —chiniasomu Jesús repanare.

9

Dios chu'ore chu'vaa'ju chini repau neenare docerepanare Jesús saosi'ere kumamũ

(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

¹ Ũcuarumu Jesús repau neenare docerepanare soni chi'i,

—Chu'upi cho'okaiuna pāi sa'navũ pa'inare vati peore eto saojanaa'me musanukona. Ũcuachi'a pāi jũ'iva'nare vasojanaa'me musanukona. Jā'aja'ñe

cho'oa'jɯ chini jo'kamɯ chɯ'ɯ mɯsanɯkonare — chiniasomɯ Jesús repanare. ² Chini repanare ija'che chũ'ɯasomɯ repaɯ:

—Pāi cu'ache cho'oche ũhasinare Dios chēa paache'te chekɯnare pāi kɯajɯ pa'ijũ'ɯ mɯsanɯkona. Ũcuachi'a ravɯ jũ'iva'nare vasojũ'ɯ —chiniasomɯ repaɯ.

³ Jā'aja'ñe i'ka pi'ni Jesús ija'che i'kaasomɯ repanare:

—Mɯsanɯkonapi sani cu'amakarɯjē'e samanejũ'ɯ. Vāsoñoã mɯsanɯkona jɯ'vejɯ ku'ĩñoãjē'e samanejũ'ɯ. Turu cu'amajñarɯã mañajaturujē'e samanejũ'ɯ. Āujē'e samanejũ'ɯ. Kurijē'e samanejũ'ɯ. Kãñajē'e samanejũ'ɯ. Kãña sa'ñejɯ ju'ikãñajē'e sama'ñe mɯsanɯkona ju'ikãñarɯãchi'a ju'ijɯ ku'ijũ'ɯ. ⁴ Sani ku'ijɯ vɯ'ejoopo tĩ'ani mɯsanɯkonare chiina vɯ'ere canɯka pa'ijũ'ɯ, tĩcheja saichetɯ'ka. ⁵ Jā'ata'ni pāi mɯsanɯkonare cuhena pa'ijooopã canɯkamanejũ'ɯ. Mɯsanɯkonare cuhena pa'ijooopã etani mɯsanɯkona cũ'akorophe're chũ'isi'e cha'ore tĩ'to to'jñojɯ eta saijũ'ɯ. Jā'aja'ñe cho'oru mɯsanɯkonare repana cuhesi'e masijanaa'me repana —chiniasomɯ Jesús repaɯ neenare.

⁶ Jā'aja'ñe chũ'ɯɯna sani ku'ijɯ vɯ'ñajooopã si'ajooopã Dios chɯ'ore chɯ'vaasome repana. Ũcuachi'a pāi jũ'iva'nare vasoasome repana.

Jesús pa'iche'te Herodes cuasasi'ere kɯamɯ

(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

⁷⁻⁸ Ũcuarɯmɯ chekɯna pāi Jesús pa'iche'te cutujɯ, “Diopi vasoɯna Juan jũnisoɯna tãcojñosi'kɯpi jo'e vajɯrani pa'imɯ”, chiniasome. Chekɯnata'ni, “Aperɯmɯ Dios chɯ'o kɯasi'kɯpi Elíapi jo'e vajɯrani pa'imɯ jā'ɯ”, chiniasome. Chekɯnata'ni, “Aperɯmɯ Dios chɯ'o kɯasinapi te'eɯ vajɯrani pa'imɯ jā'ɯ”, chiniasome. Reparɯmɯ Herodes, pāi jainɯkore chũ'ɯkɯ Jesús

cho'ochete pãipi kũajũna asaasomũ, pãĩ Jesure cutusi'e ũcuaja'che. Asa, “¿Je'se paakũ ie?”, chini rũa cuasaasomũ repaũ.

⁹ Rũa cuasakũ i'kaasomũ repaũ.

—Aperũmũ Juanre sĩjopũ'te tũsoa'jũ chini chũ'usi'kũa'mũ chũ'ũ. Jã'ata'ni, ¿jeeja'iu'ũ jã'ũ? Pãipi kũajũna repaũ pa'iche rũa si'ache asakũ pa'imũ chũ'ũ —chiniasomũ repaũ.

Jã'ajekũna repaũ Herodes Jesuni ñaũakũna si'ache cho'oasomũ.

Pãĩ cinco milrepanare Jesús ãu ãusi'ere kũamũ

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Na'a pa'isirũmũ Jesús neena, repaũ saosina rani repana cho'osi'e peore kũaasome repaũ'te. Kũarena repanarechi'a Betsaida vũ'ejoopo kueñena pãĩ peochejana saasomũ repaũ. ¹¹ Saũna repana saisichejana pãipi asa tuhajũna ña pojoasomũ Jesús repanare. Tuharena pãĩ cu'ache cho'ochete ũhasosinare Dios chẽa paache'te kũaasomũ repaũ repanare. Ũcuachi'a jũ'iva'nare vasoasomũ repaũ.

¹² Na'isocuhakũna repaũ neena, docerepana repaũ'te rani ija'che i'kaasome:

—Icheja vũ'ñajoopoãjẽ'e peomũ. Inare pãĩ saojũ'ũ, vũ'ñajoopoã kueñe pa'ijoopoãna, vũ'jajoopoãna'me jmajoorũãna sani ãuna'me kãivũ'ña ku'ea'jũ —chiniasome repana.

¹³ Jã'aja'ñe i'kanareta'ni Jesús i'kaasomũ repanare.

—Mũsanũkonapi ãu ãujũ'ũ inare —chiniasomũ.

Chikũna,

—Pãpũã, cincorepapũã, va'i te'eka'chapava'narechi'a paame chũkũna. ¿Chũkũnapi ãu koojani ra inare pãĩ ũcuanũkore ãua'jũ chiikũ mũ'ũ? —chiniasome repana repaũ'te.

¹⁴ Chekurumu repana pãi cinco milrepana na'a jainuko pa'icosome, umupãichi'a kuẽkueto.

Pa'ijuna,

—Te'ekuanupu cincuentarepanachi'a pãi puua'ju. Ũcuanuko ũcuajanukochi'a puua'ju. Jã'aja'ne i'kajũ'u inare pãi —chiniasomu Jesús repau neenare.

¹⁵ Chikuna Jesús neenapi chũ'urena pãi ũcuanuko te'ekuanuchi'a puuasome. ¹⁶ Puu ñu'ijuna pã, cincorepapuã va'i te'eka'chapava'nare mini cãjiku cunamure ñaku Dioni, “Re'orepamu, Ja'ku”, chini repau neenani tu'se ĩsiasomu repau, ũcuanukore ãua'ju chini. (Jmanukoru pa'isi'e ãu Dioni sũkuna teana ruapaniasomu.) ¹⁷ Pãi ũcuanuko chajiche añiasome repa. Jã'ata'ni repana ãijuna cajejaisi'e sia docerepaju'ña maña timuasome repana Jesús neena.

*Pedro, “Dios Raosi'kuamũ Jesús”, chiisi'ere kuamũ
(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)*

¹⁸ Na'a pa'isirumu Jesupi Dioni te'eũ sũeuna repau neena ja'me paniasome. Pa'ijuna repanare chu'o sũniasomu repau.

—Pãi chu'u pa'iche cutuni, ¿je'se chiiche? — chiniasomu repau.

¹⁹ Chikuna i'kaasome repana.

—“Juan, Pãi Okoro'veku'mu jã'u”, chiime pãi chekuna mu'ure i'kani. Chekuna, “Aperumu pa'isi'ku Elíaa'mu jã'u”, chiime mu'ure. Jo'e chekuna, “Aperumu Dios chu'o kuasi'kupi jũnisõsi'kupi jo'e vajurani pa'imu jã'u”, chiime mu'ure —chiniasome repana repau'te.

²⁰ Chitena asa repanare sũniasomu repau.

—Musanukonajẽ'e chu'u pa'iche cutuni, ¿je'se chiiche? — chiniasomu repau repanare.

Chikuna,

—Pāi ũcuanukore chũ'ua'ku chini Dios Raosi'kua'mu mu'u. Cristoa'mu —chinasomu Pedro repau'te.

²¹ Pedroji, “Dios Raosi'kua'mu mu'u; Cristoa'mu”, chikuna, “Chekunare pāi kuamanejũ'u”, chinasomu Jesús repanare.

Repa chuenisojachere kuamu Jesús

(Mt 16.21-28; Mr 8.31-9.1)

²² Chini jo'e i'kaasomu repau.

—Chu'u Dios Raosi'ku ruu asi cho'ocojñoja'mu. Judío ainana'me judío phairipāi chũ'unana'me judíopāi che'chona chu'uni cuheju vanisõñe chũ'ujanaa'me. Chuenisõ tãcojño'si'kuta'ni choteumucujñana jo'e vajurajja'mu chu'u —chinasomu Jesús repau neenare.

²³ Repau neenare i'ka pi'ni pāi ũcuanukore i'kaasomu repau.

—Musanukonapi chu'u neena pañu chini musanukonare cho'ouache ũhasõ chu'u chũ'ũñe'te si'aumucujña cho'ojũ pa'ijũ'u. Chu'ure cuasanajejuna chu'ure cho'ocheja'che vanisõñu chiijanaa'me pāi musanukonare. Pāi musanukonare jā'aja'ñe cho'oñu chiiche asanjẽ'e chu'ure cuasache ũhasõmanejũ'u.

²⁴ Chuenisõñe'te vajuchuju musanukona asa chẽasi'ere Dios chu'ore ũhasõni jūnisõsirumu vati toana sani uujanaa'me. Jā'ata'ni, “Pāi chukuna'te vanisõñu chiitojẽ'e Jesure ũcua cuasajanaa'me chukuna”, chiisina repana jūnisõsirumu Dios pa'ichejare ai sani re'oja'che pa'ijanaa'me. ²⁵ Pāi ruu si'ache paanapi chu'ure cuasamaneni repana jūnisõsirumu vati toana sani uujanaa'me.

Ūcuachi'a repana paasi'e peore cho'osõja'mu. ²⁶ Pāi chu'ure cuasanata'ni chekunani vajuchuju, “Jesure cuasamanaa'me chukuna. Ūcuachi'a Repau chu'ojẽ'e vesunaa'me chukuna”, chiime masinata'ni. Jā'aja'ñe i'kasinare ruu cu'ache

ti'jñeja'mu. Na'a pa'isirumu chu'u, Dios Raosi'ku, cunaumu muisi'kupi chejana jo'e cajeja'mu. Chu'u Ja'ku Dios ángelena'me ko'sija'icheja'che ko'sija'iu cajeja'mu chu'u. Caje jā'aja'ñe i'kasinare ũcuaja'che, “Inare pāi vesumu chu'u”, chiija'mu chu'u reparumu.
²⁷ Musanukona icheja chure ja'me pa'ina chuta'a jūnisōmarumuna chu'u Dios Raosi'kupi pāire masi chũ'ukuna ñajanaa'me musanukona. Ũcuarepaa'me jā'a —chiniasomu Jesús repanare pāi.

Rua ko'sija'iu Jesús carūhisi'ere kumamu
 (Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸ Repanare cutusirumu, ochorepaumucujña pa'isirumuna Dioni sēsa chini aikūtina muniasomu Jesús. Pedro'te, Santiago'te Juanre jā'anarechi'a ja'me muaasomu repa. ²⁹ Dioni sēe tīija'iu carūniasomu repa. Repa ju'ikāña ũcuaja'che rua poko'sijakāña carūniasomu. ³⁰⁻³¹ Carūni nukakuna umupāi rua ko'sijanapi te'eka'chapana peosichejapi teana rani nukaju Jesús Jerusalén vu'ejoopo jū'ijañere cutuasome. Aperumu pa'isina paniasome repana Moisenana'me Elías. ³² Cutujna Pedro chekunana'me rua ukuanata'ni kāima'ñe Jesuni rua ko'sija'iu ni ñaju paniasome, repa'te ja'me pa'inare ka'chanare ũcuachi'a.

³³ Repanapi Jesuni cutu pi'ni saipi'rajuna masi cuasavesuku Pedro ija'che i'kaasomu Jesure:

—Masiu, maipi ichejare pa'ijuna rua re'omu. Vu'ñaruã chotevu'ñaruã cho'okañu chiime chukuna, mu'u vu'eruna'me Moisés vu'eruna'me Elías vu'eru —chiniasomu Pedro.

³⁴ Chuta'a i'katona Moisenana'me Elíana'me Jesús nukachejana pikopi caje ta'pisumuna repanapi piko sa'navu'te nukaju Jesús neena rua kukusoasome.

³⁵ Ūcuarummu piko sa'navuji chu'o i'kache ija'chere asaasome repana: “Iku chu'u chii chu'u oi paaku'mu. Repau chu'ore asaju pa'ijũ'u musanukona”, chiiche'te asaasome repana.

³⁶ Jã'aja'ñe chiiche asa jo'e ñato Jesús te'eu nukaasomu. I'kama'ñe ña repana ñasi'e reparumu chekunarejẽ'e khamaneasome repana Pedrona'me Santiagona'me Juan.

Chĩiva'ure vature paava'uni Jesús vasosi'ere kumu
(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Jo'e apeñatato aikũti muisi'kupi Jesupi cajeuna pã jainuko repauni ñaũ chini rianasome. ³⁸ Ratena repanare pã ja'me pa'ikũji cuiku Jesuni re'oja'chere sēniasomu.

—Masium, chu'u chĩiva'ure ñajũ'u. Ūcuate'eva'ua'mu iku. ³⁹ Vatipi si'arumu chẽa paaku chũ'ukuna rua cuiku vẽ've curuku repau chu'opoji coo rua raoku pa'imũ iva'u. Iva'ure rua asi cho'o etakuta'ni vati, ai etama'mu iva'ure. ⁴⁰ Mu'u neenare sēesi'kua'mu chu'u, vatini eto saokaapu chini. Jã'ata'ni etovesusinaa'me repana — chiniasomu repau.

⁴¹ Chikuna Jesús i'kaasomu repau'te.

—Musanukona pã irumu cana chu'ure masi cuasama'me. Rua tĩĩne cuasame musanukona. ¿Keekerumu musanukona tĩĩne cuasache ñaku pa'iche chu'u? —Jã'aja'ñe i'ka pi'ni — Ichejana rajũ'u mu'u chĩiva'ure —chiniasomu Jesús.

⁴² Chikuna rianasomu repava'u. Raiuna vatipi cho'o tãuuna ũhiu vẽ've curuasomu repau. Jã'aja'ñe cho'okuna ña Jesupi vatini, “Etajũ'u”, chikuna etaasomu vati. Repava'ure vaso pi'ni, puka'kuni co'choasomu repau. ⁴³ Jesupi jã'aja'ñe cho'ouna ña kukuso pã ũcuanuko, “Dios peore masiku'mu”, chiniasome.

*Repa*ꞥ chuenisojachere jo'e kꞥamꞥ Jesús

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Jã'ajekꞥna Jesús repaꞥ neenare ija'che i'kaasomꞥ:

⁴⁴ —Chꞥꞥ i'kache asa cavesꞥmanejꞥ'ꞥ. Chꞥ'ure Dios Raosi'kꞥre cuhena pãi cu'ache cho'oa'jꞥ chini chẽa jo'kajanaa'me —chiniasomꞥ repaꞥ repanare.

⁴⁵ Jã'ata'ni repaꞥ i'kache asavesꞥasome repana. Reparꞥmꞥ Dios repanapi masi asamanea'jꞥ chini asavesache cho'oasomꞥ repanare. Masi asamanata'ni repaꞥ'te Jesure sẽevajꞥchꞥasome repana.

Jesús neena, “¿Neepi na'a rꞥa masiche?”, chiisi'ere kꞥamꞥ

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Ũcuarꞥmꞥ Jesús neena ija'che sãĩnechi'a cutuasome: “Mai icheja pa'ina, ¿neepi na'a rꞥa masiche?”, chiniasome. ⁴⁷⁻⁴⁸ Jã'aja'ñe cutujꞥna repana cuasajꞥ cutuche ñaasomꞥ Jesús.

Ña chiiva'ure juha ra, repaꞥ'te kueñe nꞥko ija'che i'kaasomꞥ repaꞥ:

—Pãi chꞥ'ure masi cuasana chiiva'nare ikꞥjava'nare pojona chꞥ'ure ũcuaja'che pojome. Pãi chꞥ'ure pojona chꞥ'ure Raosi'kꞥre ũcuaja'che pojome. Pãi rꞥa vesꞥva'napi chꞥ'una'me Ja'kꞥre pojoni Diopi ñato rꞥa masinaa'me —chiniasomꞥ Jesús repanare.

Maire cu'ache cho'omana pojojꞥ re'oja'che cho'okaimaire

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Ũcuarꞥmꞥ Juan ija'che i'kaasomꞥ Jesure:

—Masiꞥ, chekꞥre pãiꞥ'te vati pãi sa'navꞥã pa'inare eto saokꞥ'te ñasinaa'me chꞥkꞥna. “Jesupi chꞥ'ukꞥna cho'omꞥ chꞥ'ꞥ”, chiisi'kꞥa'mꞥ repaꞥ vature eto saoni. Jã'aja'ñe cho'oꞥna ña ãsejꞥ i'kasinaa'me

chukuna repau'te, maire ja'me cho'okaima'kujekuna
—chinasome repana repau'te.

⁵⁰ Chitena asa,

—Jā'aja'ñe cho'onare ũsemanejũ'u. Pāi maire cuhe-
mana maire ja'me cho'okainaa'me —chinasomu Jesús
repau'te Juanre.

Juanna'me Santiago cho'oñu chiiche'te ũsemu Jesús

⁵¹ Ūcuarumu Jesús repau cunamumu muiumumu
tĩ'acuhakuna saivajuchuma'ñe Jerusalenna
saipi'raasomu. ⁵² Saipi'raku chekunani charo saouna
Samaria cheja cajoopona sani, repau kãjavu'ere
sẽekanasome repana. ⁵³ Sẽejatena Jesupi ũcuajoopona
sakuna repajoope cana pojomaneasome repau'te,
Jerusalenna saiuna.

⁵⁴ Repauni pojomapuna ña repau neena Santiag-
ona'me Juan i'kaasome.

—Chukuna'te Paaku, ¿inapi mu'ure cuhenapi
uusõa'ju chini, “Cunamupi toa cajeche chũ'ujũ'u”,
chiiku mu'u chukuna'te? —chinasome repana.

⁵⁵ Jā'aja'ñe i'karena churi ña,

—Jā'aja'ñe cho'omanejũ'u. Musanukonapi cu'ache
cho'oñu chiiche cuhemu Dios Rekocho. ⁵⁶ Chu'u, Dios
Raosi'ku pãire cu'ache cho'ora chini cajesi'kuma'mu.
Pãire oi'u vati toa sani uuche'te ũsera chini cajesi'kuu'mu
chu'u —chinasomu Jesús repau neenare. Ūcuarumu
Jesús repau neenana'me chekujooopona saniasomu.

Jesure ja'me kuñu chiisina i'kasi'ere kumamu

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Ma'api saijuna cheku pãiu i'kaasomu Jesure.

—Mu'una'me ũcuachejña mu'u ku'ichejña ku'iu
mu'u chũ'uñe'te cho'oku pasa chiimu chu'u —
chinasomu repau.

58 Chikuna Jesús i'kaasomu repau'te.

—Ā'care'achai kāicojña paame. Pī'ava'na ūcuaja'che kāisuvuã paame. Chu'u, Dios Raosi'kuta'ni, kāichejñajē'e peova'u pa'imu —chinasomu repau.

59 Chini Jesús chekuni i'kaasomu.

—Chu'uni ja'me ku'iu chu'u chũ'uñe'te cho'oku pa'ijũ'u —chinasomu Jesús repau'te.

Chikuna,

—Pāi Ūcuanukore Paaku, cha'ajũ'u aperumu. Chu'u ja'kuva'uni tājasa. ¿Ūsema'ku mu'u? —chinasomu repau repau'te.

60 Jā'aja'ñe i'kauna asa Jesús i'kaasomu repau'te.

—Chekunapi chu'ure cuasamanajeju repana rekoñoã jūnisōsinaja'ñe pa'inapi repana majapāi jū'isinare taa'ju. Mu'uta'ni pāi cu'ache cho'oche ūhasinare Dios chēa paache'te rani kuaku pa'ijũ'u —chinasomu repau.

61 Jā'aja'ñe i'kauna cheku i'kaasomu repau'te.

—Pāi Ūcuanukore Paaku, mu'una'me kusa chiimu chu'u. Jā'ata'ni charo chu'u majapāire, “Saimu chu'u”, chijasa chiimu chu'u. ¿Ūsema'ku mu'u? —chinasomu repau.

62 Chikuna asa i'kaasomu repau.

—Pāi Dios chũ'uñe cho'oñu chiinapi repana aperumu pa'isi'ere jo'e pa'iuakuna Repau chũ'uñe'te cho'oma'to Dios neena pa'icua'mu —chinasomu Jesús repau'te.

10

*Repa*u neenare setentarepanare saomu Jesús

1 Na'a pa'isirumu Jesús chekunare setentarepanare ku'e chēa i'kaasomu.

—Musanukona ūcuanuko te'eka'chapanachi'a vu'ñajoo-poãna saijũ'u. Chu'u saijajoo-poãna'me chu'u

saijachejñana charo sani Dios chu'ore chu'vaju pa'ijũ'u
—chinasomu Jesús repanare.

² Repanani saopi'raku i'kaasomu repau.

—Asarepajũ'u. Trigo tuarumu trigo chio paakuji cho'oché cho'onare ku'e saomasu, repauni trigo'te tuakaapu chini. Repau repanare saosirumu cho'ochéji ruarepajekuna cho'oché cho'onapi karasōasome. Cho'onapi karasōkuna chio paakuni chu'o raomasome repana, chekunani raoa'ku chini. Dios chu'o chu'vache ũcuaja'che jā'aja'ñea'me. Dios chu'o chu'vanapi karasōjuna Dios chu'o asamana rua jainukoa'me. Jā'ajekuna Dioni sēejũ'u musanukona, Repau chu'o chu'vanani na'a jainukore ku'e raoa'ku. ³ Musanukonare, “Saijũ'u”, chiimu chu'u. Ovejachĩiva'nare chai pa'ichejñana saochéja'che musanukonare cuhena pa'ichejñana saomu chu'u. ⁴ Musanukonapi sani turu cu'amajñarũã mañajaturujẽ'e samanejũ'u. Kurijẽ'e samanejũ'u. Cũ'akorophe'rejẽ'e samanejũ'u. Ũcuaja'che ma'a saiju ti'jñenare canukama'ñe sēeju saijũ'u. ⁵ Ũcuaja'che musanukonapi ku'ijũ pãi vu'ñana kakani, “Diopi musanukonare re'oja'che cho'okaau”, chijũ'u repavu'e pa'inare. ⁶ Repavu'e pa'ikujji re'oja'che pa'ineeku pa'ito musanukona sēekaisi'e Diopi re'oja'che cho'okaija'mu repanare. Jā'ata'ni re'oja'che pa'icuheku pa'ito musanukona sēekaisi'e re'oja'che cho'okaimaneja'mu Dios repanare. Musanukona Diore sēekaisi'e sēema'ñeja'ñe pa'ija'mu repanare. ⁷ Ũcuate'evu'e pa'ijũ pa'ijũ'u musanukona. Chekuvũña pa'imanejũ'u. Ũcuavũ'ere pa'ijũ repavu'e pa'ina ãuñe'te ãu ãiju pa'ijũ'u. Musanukona ãijañe ãu pãi chu'vache ro'ia'me. ⁸ Ũcuaja'che musanukonapi vu'ejoopona sani ti'arena

repajoopo canapi mʉsanʉkonani cuhema'to repa na ʉũñe ʉũ ʉijũ'ʉ. ⁹ Ũcuaja'che repajoopo pa'iva'nare jũ'iva'nare vasojuũ'ʉ. Ũcuachi'a ija'che kuajũ'ʉ repanare: “Dios Raosi'ku pãire chũ'ʉpi'ramʉ”, chiijuũ'ʉ. ¹⁰ Ũcuaja'che mʉsanʉkonapi vʉ'ejoopona sani tĩ'arena repajoopo canapi mʉsanʉkonani cuheto ija'che i'kaju callejoovʉna etajuũ'ʉ. ¹¹ “Ijoopoquee cha'o chʉkʉna cũ'akorophe're chũ'isi'ere tĩ'to to'jñome chʉkʉna, pãipi mʉsanʉkona cu'ache cho'osi'ere ña masia'ju chini. Asarepajuũ'ʉ; Dios Raosi'ku pãire chũ'ʉpi'ramʉ”, chiijuũ'ʉ mʉsanʉkonare cuhenare. ¹² Iere mʉsanʉkonani kuara: Pãi cho'oche Dios ña ro'iche chũ'ʉrumʉ tĩ'aru ruu cu'ache ti'jñeja'mʉ Sodoma vʉ'ejoopo pa'isinare. Jã'ata'ni mʉsanʉkona chʉ'vache asacuhesinare na'a ruu cu'ache ti'jñeja'mʉ —chiniasomʉ Jesús repaʉ neenare.

*Dios chʉ'o jachana pa'iche'te kuamʉ
(Mt 11.20-24)*

¹³ Ũcuarʉmʉ Jesús jo'e ija'che i'kaasomʉ:

—Dios aperʉmʉ Sidón vʉ'ejoopona'me Tiro vʉ'ejoopo pa'inare Repaʉ masiche cho'o ñomaneasomʉ. Repanani chʉ'vakʉ cho'o ñoru cu'ache cho'oche ũhasõ, vãkiniokãñapi sa'che repa na sãjona ũhacʉtapi chu'chura'asinaa'me repa na, chekʉnapi ña, “Cu'ache cho'oche ũhasõsinaa'me ina”, chiapʉ chini. Mʉsanʉkonata'ni chʉ'ʉpi chʉ'vakʉ Diochi'a cho'omasiche cho'okʉna ñasinaa'me, Corazín vʉ'ejoopo pa'inana'me Betsaida vʉ'ejoopo pa'ina. Jã'ata'ni ũcu cu'ache cho'oche ũhasõmanesinaa'me mʉsanʉkona. Jã'ajekʉna ruu cu'ache ti'jñeja'mʉ mʉsanʉkonare Corazín vʉ'ejoopo pa'inana'me Betsaida vʉ'ejoopo pa'inare. ¹⁴ Na'a pa'isirʉmʉ Dios pãi ũcuʉnʉko cho'oche ña ro'iche chũ'ʉumucuse tĩ'aru Sidón vʉ'ejoopo

pa'isinana'me Tiro vɯ'ejoopo pa'isinare rɯa cu'ache ti'jñeja'mɯ. Jã'ata'ni mɯsanɯkonare Corazín vɯ'ejoopo pa'inana'me Betsaida vɯ'ejoopo pa'inare na'a rɯa cu'ache ti'jñeja'mɯ, chɯ'u cho'oche ñasinata'ni jachasi'e ro'i.

¹⁵ 'Mɯsanɯkona Capernaum vɯ'ejoopo pa'ina, “Dios pa'ichejana saijanaa'me mai”, chiime. Jã'ata'ni Dios mɯsanɯkonare Repɯ pãi ũcuanɯko cho'oche ña ro'iche chũ'umucuse tĩ'aru vati toana saoja'mɯ —chiniasomɯ Jesús repanare.

¹⁶ Chini repɯ neenare jo'e i'kaasomɯ repɯ.

—Pãi mɯsanɯkona i'kache asa jachamana chɯ'u i'kache ũcuaja'che asa jachama'me. Pãi mɯsanɯkonare cuhena chɯ'ure ũcuaja'che cuheme. Pãi chɯ'ure cuhena chɯ'ure Raosi'kure Diore ũcuaja'che cuheme —chiniasomɯ Jesús repanare.

Dios chɯ'o chɯ'vañu chini saisina setentarepana co'isi'ere kɯamɯ

¹⁷ Jesupi saonana chɯ'vajani pojoju co'i repɯni kɯasome repana setentarepana.

—Chukuna'te Paaku, chukuna mɯ'u ku'e chẽa saosinapi chũ'ujuna pãi sa'navuã pa'isina vati eta saisinaa'me —chiniasome repana repɯ'te.

¹⁸ Jã'aja'ñe kɯarena asa repanare ija'che i'kaasomɯ repɯ:

—Vati aire cunaumɯpi oko fe'neñeja'ñe na'mi tuã'ikuni ñasi'kua'mɯ chɯ'u. ¹⁹ Jã'ata'ni chɯ'u mɯsanɯkonare Diochi'a cho'omasiche'te cho'oa'ju chini masire jo'kasi'kua'mɯ. Masinajeju mɯsanɯkonapi añana'me puni tumunijẽ'e asi cho'omanejanaa'me. ũcuaja'che vati cho'oche peore ũsejanaa'me mɯsanɯkona. Jã'are cho'ojɯ jmamakarujẽ'e cu'ache cho'ocojñomanejanaa'me mɯsanɯkona. ²⁰ Pãi sa'navuã pa'inare vati etoni pojomanejũ'u mɯsanɯkona.

Utija'ophuro cunaumu pa'iphurona Dios musanukona mami tochasi'ere cuasaju pojokũ'u —chiniasomu Jesús repau neenare.

Jesús pojoku i'kasi'ere kuamu

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Reparumu Jesús, Dios Rekochoji repauni ja'me pa'iuana rua pojoku i'kaasomu.

—Ja'ku, mu'u cunaumu pa'inana'me cheja pa'inare peore chũ'uku'mu. Mu'ure rua pojoku i'kamu chu'u. Pãi, “Mu'u chu'o peore masinaa'me chukuna”, chijju cuasanare mu'u chu'o asamasiche ũsemu mu'u, repanapi asavesua'ju chini. Jã'ata'ni pãi chiiva'naja'ne vesuju, “Dios chu'ojẽ'e vesunaa'me chukuna”, chini cuasanarechi'a mu'u chu'o asamasiche jo'kaku'mu mu'u, repanapi asamasia'ju chini. Jã'aja'ñere chiimu mu'u. Jã'ajekuna, “Re'orepamu”, chiimu chu'u mu'ure —chiniasomu Jesús Puka'kure.

²² Diore i'ka pi'ni pãire i'kaasomu repau.

—Chu'u Ja'ku Repau pa'iche masiche peore jo'kasi'ku'a'mu chu'ure. Chu'u pa'iche vesume pãi. Chu'u Ja'kuta'ni masimu. Ūcuaja'che chu'u Ja'ku pa'iche vesume pãi. Chu'uta'ni Repau pa'iche masimu, Repau Mamakujeku. Chu'ure kuauanarechi'a chu'u Ja'ku pa'iche kuamu chu'u —chiniasomu Jesús repanare.

²³ Jã'aja'ñe i'kaku repau neenarechi'a i'kaasomu repau.

—Chura chu'uni ja'me pa'ijuna rua re'omu musanukonare, chu'upi si'ache cho'o ñokuna.

²⁴ Aperumu pa'sina Dios chu'o kuasinana'me pãi chũ'usina irumu musanukona ñañeja'ñere ñañu chiisinata'ni ñamaneasome. Ūcuachi'a irumu musanukona asacheja'chere asaņu chiisinata'ni

asamanesinaa'me repaña —chiniasomũ Jesús repaña neenare.

Samariapãi re'okũ cho'osi'ere Jesús cuasakũ kũasi'ere kũamũ

²⁵ Ũcuarũmũ judíopãi che'chokũ Jesuni cutura chini mũaasomũ, repaña masiche'te cho'o ñara chini. Mũa repaña'te ija'che sēniasomũ repaña:

—Masĩũ, chũ'ũpi Dios pa'ichejana ai sani pasa chini, ¿je'se cho'oja'che? —chiniasomũ repaña.

²⁶ Chikũna Jesús i'kaasomũ repaña'te.

—Dios chũ'o tocha jo'kasi'e, ¿ũquere kũakũ? Mũ'ũpi ñato, ¿je'se kũakũ? —chiniasomũ repaña.

²⁷ Chikũna i'kaasomũ repaña.

—Dios chũ'o tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ:

Pãĩ mũsanũkonare ũcuanũkore Paakũ'te Diore mũsanũkona aũna'me rekoñoãna'me kokana'me cuasache peore jã'api rũa cuasajũ pa'ijũ'ũ.

Mũsanũkona meñe oicheja'che kueñe pa'inare oijũ pa'ijũ'ũ.

Jã'aja'ñe kũamũ Dios chũ'o, aperũmũ tocha jo'kasi'e — chiniasomũ repaña pãĩ che'chokũ.

²⁸ Jã'aja'ñe i'kaũna asa Jesús i'kaasomũ repaña'te.

—Rũhiñe i'kamũ mũ'ũ. Mũ'ũpi jã'aja'ñe cho'oni Dios pa'ichejare ai sani pa'ija'mũ —chiniasomũ Jesús.

²⁹ Jã'aja'ñe i'kaũna asa, pãĩpi repañni ña, “Ũcuarepa cho'okũ'mũ ikũ”, chiijũ cuasaa'jũ chini Jesure jo'e sēniasomũ repaña.

—¿Neea'ñe chũ'ũre kueñe pa'ina? —chiniasomũ repaña.

³⁰ Chikũna Jesús ija'chere cuasakũ kũaasomũ repaña'te:

—Pãĩũ Jerusalén vũ'ejoopoji Jericó vũ'ejoopona cajeamũ. Cajekũna pãĩ cu'ana ma'ana tijña chēaasome

repau'te. Chẽa repau cu'amajñaruã tutesõ, repau ju'ikãñaruã tĩ'te, repau'te ai jũ'iñetu'ka ruu vani jo'ka sanisõasome repana. ³¹ Vani jo'ka satena judío phairipãiu ũcuama'api rani chueesiva'uni ña ma'a chekukã'kona jẽni pachu carani saniasomu. ³² Carani sakuna cheku, Leví jojosi'ku Dios vu'e cho'oche cho'okaiku ũcuama'api rani ũcuaja'che chueesiva'u ũhicheja tĩ'a ma'a chekukã'kona jẽni pachu carani saniasomu. ³³ Cheku, Samariapãiu'ta'ni ũcuama'api raiu chueesiva'u ũhicheja tĩ'a ña oniasomu repava'ure. ³⁴ Ña oi'u repava'u asimajñana pĩsi uche conona'me u'chape'e ro'vecuha, kãñase'repi vẽekanasomu repava'ure. Vẽe pi'ni repau burrova'upi tuo sa, pãĩ kãivu'ere paaku kuirasomu repau. ³⁵ Jo'e apeñatato repau Samariapãiu saipi'raku, repavu'e paaku'te denario kurire're ka'chare're mini ĩsiku ija'che i'kaasomu: "Iva'ure chueesiva'ure kuirakajũ'u chu'ure. Chu'u ro'isinuko tĩ'ama'to mu'upi ro'ikajũ'u. Chu'u jo'e raisirumu'na mu'u ro'ikaisinuko ro'ira mu'ure", chiniasomu Samariapãiu —Jã'aja'ñe kuaasomu Jesús repau'te judíopãĩ che'choku'te.

³⁶ Jã'aja'ñe kua pi'ni Jesús repau'te chu'o sėniasomu.

—Chueesiva'u ũhisima'a umupãĩ chotena te'enachi'a saiju ñaasome repau'te. Jã'ata'ni te'eu re'oja'che cho'okanasomu repau'te, pãĩ kueñe pa'inare re'oja'che cho'okaicheja'che. ¿Kau'pi repau'te jã'aja'ñe cho'okaku? —chiniasomu Jesús repau'te.

³⁷ Chikuna,

—Chueesiva'ure ña oisi'kupi re'oja'che cho'okaisi'ku'amũ repau'te —chiniasomu judíopãĩ che'choku.

Chikuna,

—Ūcuarepaa'me jā'a. Mu'ujě'e ūcuaja'che sani chekunani ña oiu re'oja'che cho'okaiu pa'ijũ'u — chiniasomu Jesús judíopāi che'choku'te.

Martana'me María vu'ere pa'imu Jesús

³⁸ Ūcuarumu Jesús repau neenana'me jo'e saiu chekujoopona tĩ'auna romichĩio Marta repao vu'ena Jesure soni mutuaasomo. ³⁹ Repao Marta cho'jeo María ve'easomo. Jesupi kaka puuuna repau che'choche'te asara chini repau'te kuele puuuasomo repao María. ⁴⁰ Jā'ata'ni Marta, vu'e cho'omajñaruāre te'eo cho'o ca'naso, Jesure kuele rani ija'che i'kaasomo:

—Pāi Ūcuanukore Paaku, chu'u cho'jeo cho'omajñaruā ja'me cho'oma'mo chu'ure. Chu'uchi'a te'eva'o cho'oko pa'imo. ¿Chu'ure ña oima'ku mu'u? I'kajũ'u repao'te chu'ure ja'me cho'oa'ko —chiniasomo repao repau'te.

⁴¹ Chikona Jesús i'kaasomu repao'te.

—Asarepajũ'u, Marta. Mu'u pa'iche'te ruarepa peore cuasako oimo mu'u. ⁴² Re'oja'che pa'iche chuta'a chēama'mo mu'u. Muche'ota'ni chu'u che'choche'te asaneeko re'oja'che pa'iche'te chēacuhamo. Jā'aja'ñe cho'oko'te ũsema'mu chu'u —chiniasomu Jesús repao'te Martare.

11

Diore sēeñe'te che'chomu Jesús

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Ūcuarumu Jesús repau saisichejare pa'iu Dioni sēniasomu. Sēni pi'niuna repau neeku te'eu ija'che i'kaasomu repau'te:

—Chukuna'te Paaku, Diore sēñe'te che'chojũ'u chukuna'te, Juan repau neenare che'chosieja'che — chiniasomu repau.

² Chikuna Jesús repau neenare i'kaasomu.

—Musanukonapi Diore sēni ija'che i'kajũ'u:

Ja'ku, Cunamumu Pa'iku, pāi mu'ure vajuchuju pojoa'ju. Ūcuachi'a mu'u chũ'uñe pāi ūcuanuko cho'ojaramu tī'aa'ku.

Cunamumu pa'ina mu'u chũ'uñe masi cho'ocheja'che cheja pa'ina ūcuaja'che re'oja'che cho'oju paapu.

³ Ūcuachi'a chukuna chiiche āu si'aumucujña ĩsijũ'u, chukuna āijañe.

⁴ Chukuna cu'ache cho'oche jo'e cuasamanejũ'u, chukuna'te pāi cu'ache cho'osi'e chukuna jo'e cuasama'ñeja'ñe.

Chukuna'te vatipi chũ'ukuna cu'ache cho'oñu chiito mu'upi ĩsekajũ'u, cho'omanea'ju chini.

Jā'aja'ñe i'kaju Diore sējeju pa'ijũ'u —chiniasomu Jesús repanare.

⁵⁻⁶ Chini repanare jo'e i'kaasomu repau.

—Chekurumu musanukona te'eu mu'ure kueñe pa'iku mu'u vñena ñamirepana mumu. Mua jatisa'aro tī'a ve'sere nukaku ija'che i'kamu: “Chu'ure re'oku, vñi pāra'puruã chotera'puruã ĩsijũ'u chu'ure. Jo'e co'chora chu'u mu'ure. Cheku chu'ure re'oja'che cho'oku so'opi raiu churepara chu'u vñena tī'amu āiñejē'e peokuni”, chiimu repau chekurumu mu'ure. ⁷ Jā'aja'ñe sēto mu'u chekurumu ija'che i'kamu: “Cho'ouama'ñe cho'omanejũ'u chu'ure. Jatisa'aro jeosōcuhasi'kuamumu chu'u. Kāsa chini chu'u chīiva'nana'me umesōcuhasi'kuamumu chu'u. Mu'u sēñe vñi ĩsima'mu chu'u”, chiimu mu'u repau'te.

⁸ 'Asarepajũ'u, mʉsanʉkɔna. "Chʉ'u're re'okʉ'mʉ", chiikʉta'ni repaʉ s̄eñe vʉni ĩsima'mʉ mʉ'u. Jã'ata'ni, "Chʉ'ʉni jeereparʉmʉ s̄eto asa ca'nasõ, vʉni ĩsija'mʉ chʉ'u", chini cuaca, vʉni repaʉ chiiche peore ĩsija'mʉ mʉ'u repaʉ'te.

⁹ 'Ija'che kʉamʉ chʉ'u mʉsanʉkonare: Ũcuaja'che mʉsanʉkɔna chiiche cuhama'ñe Dioni rʉa s̄eju pa'ijũ'u ĩsia'kʉ. Cuhama'ñe s̄eju pa'ito ĩsija'mʉ Repaʉ. Ũcuachi'a mʉsanʉkɔna Repaʉ'te s̄esi'e cha'ajũ'u ĩsia'kʉ. Cha'ani koojanaa'me mʉsanʉkɔna. Ũcuachi'a pãiu repaʉ'te re'okʉ vʉ'ena mʉa tĩ'a jatisa'aro'te nʉkakʉ, repaʉ chiiche'te koorepara chini cuhama'ñe rʉa jeerʉmʉ s̄eʉ pa'icheja'che Diore rʉa jeerʉmʉ s̄eju pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe cho'oju pani koojanaa'me mʉsanʉkɔna. ¹⁰ Repanare karache'te Diore s̄ena koojanaa'me. Ũcuachi'a Repaʉ'te s̄esi'e cha'ana koojanaa'me. Ũcuachi'a pãiu repaʉ'te re'okʉ vʉ'ena mʉa tĩ'a jatisa'aro'te nʉkakʉ, rʉa jeerʉmʉ s̄eʉ pa'iu koocheja'che koojanaa'me pãi, Diore rʉa jeerʉmʉ s̄eju pa'ina.

¹¹ 'Mʉsanʉkɔna ʉmʉpãi chĩi paana, asarepajũ'u. Mʉ'u chĩipi mʉ'ʉni pãre s̄eto catapu'te mini ĩsima'me mʉsanʉkɔna. Jã'apãani chiacha va'ire s̄eto añani mini ĩsima'me mʉsanʉkɔna. ¹² Kura chiapu s̄eto punioni mini ĩsima'mʉ mʉ'u repaʉ'te. Jã'aja'ñe cho'omanaa'me mʉsanʉkɔna. ¹³ Cu'ache pa'inata'ni mʉsanʉkɔna chĩiva'nare re'oja'chere ĩsinaa'me mʉsanʉkɔna. Mai Ja'kʉ, Dios, Cʉnaʉmʉ Pa'ikʉ na'a re'oja'chere ĩsiku'mʉ maire. Pãipi Repaʉ'te s̄eto Repaʉ Rekocho'te ĩsiku'mʉ Repaʉ repanare —chiniasomʉ Jesús repanare.

Pãi Jesure, "Vatini paaku si'ache cho'omasimʉ", chi-

isi'ere kuamu

(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

¹⁴ Ūcuarumu Jesús vatire pāiute chu'o cutuche ũsekuni eto saokaniasomu. Eto saouna vatire paasi'kupi, chu'o cutumanesi'kupi chu'ore cutukuna ña kukuasome pāi. ¹⁵ Pāi te'ena ija'che i'kaasome:

—Vati chũ'ukupi Beelzebuji cho'okaiuna vati ũcuananare eto saokumu iku Jesús —chiniasome repaña.

¹⁶ Jā'aja'ñe i'karena chekuna Jesús masiche'te masiñu chini ija'che i'kaasome:

—Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñojũ'u chukuna'te —chiniasome repaña.

¹⁷ Jā'aja'ñe i'kajuna Jesús repaña cuasaju cutuche'te masak ija'che i'kaasomu repanare:

—Pāi ũcuate'echeja pa'inapi sāiñechi'a cavani vaiju si'asōjanaa'me. Ūcuachi'a majapāichi'api ũcuate'evu'e pa'inapi sāiñechi'a cavani majapāi sējosōjanaa'me.

¹⁸ Ūcuachi'a vati aipi repau neenana'me sāiñechi'a cavato repau chũ'ũñe si'asōmu. Jā'ata'ni musanukona chu'ure, “Vati chũ'ukupi Beelzebuji vati ũcuananare eto saomasiche jo'kasi'kua'mu mu'ure”, chiime. ¹⁹ Jā'aja'ñe musanukonapi i'karena iere sēmũ chu'u: Musanukona neenare, ¿japi vati eto saomasiche jo'kau? ¿Vati aipi jo'kau? Ija'che chiiju sēejũ'u repanare: “¿Vati eto saomasiche vati aipi jo'kau musanukonare?”, chiiju'u. Jā'aja'ñe sēeto repaña musanukonare, “Rūhiñe cuasama'me musanukona”, chiijanaa'me. ²⁰ Chu'u vati eto saomasiche Dios jo'kasi'ea'me. Chu'upi Dios jo'kasi'ere cho'okuna ña, “Dios pāi ũcuanukore chũ'ukumu”, chiiju masijanaa'me pāi.

²¹ Pāiu rua kokupi rua vaiche paakupi repau vu'ere pē'jeto repau cu'amajñarũ ñaacu'amu. ²² “Vaiche'te paakuna chu'u neemajñarũ ñaamanejanaa'me pāi

chũ'ure", chini cuasaku pojomu repau. Jã'ata'ni repau'te na'a rua koka paakũji rani, repau'te vani kukosõ, repau paaku pojosi'e vaichena'me cu'amajñaruã tutesõja'mu repau'te. Tutesõ repau neenani ãsija'mu — chiniasomu Jesús repanare.

²³ Chini ija'che i'kaasomu repau:

—Pãi chũ'ure jovomana cuheme chũ'ure. Cuheju chekunapi chũ'uni jovoñu chiito ãseme repana, chũ'uni jovomanea'ju chini —chiniasomu Jesús repanare pãi.

Vati pãiu sa'navu'te pa'iu eto saocojñosi'kupi jo'e pãiu'ni co'iche'te kuamu

(Mt 12.43-45)

²⁴ Ūcuarumu Jesús repanare pãi jo'e ija'che i'kaasomu:

—Pãiu sa'navu pa'isi'kuni etosõru vati sani oko peochejñare ku'iu pa'imu puachejñare ku'eku. Jã'ata'ni jñaamaneni, “Chu'ũ vu'eja'chena co'ira pãiu sa'navuna”, chini cuasamu repau. ²⁵ Jã'aja'ñe cuasa repau co'i ñato pãiu sa'navu vu'e ju'o care'vasivu'eja'che re'oja'imu. ²⁶ Jã'aja'ñere rani ña jo'e sani chekunare vati repau'te na'a rua cu'anani sieterepanare ku'e jña ra pãiu sa'navuna pañu chini ũcuanuko kakame repana. Jã'ajekuna pãiu aperumu cu'ache pa'isi'e na'a rua cu'ache pa'imu —chiniasomu Jesús repanare.

Ūcuarepa pojoju pa'iche'te i'kamũ Jesús

²⁷ Jã'aja'ñe i'katona pãina'me pa'ikoji romio ujachu'opi i'kaasomo Jesure.

—Mu'ure jña jojasi'ko rua pojoko pa'icosomo — chiniasomo.

²⁸ Chikona i'kaasomu repau.

—Ūcuarepaa'me jā'a. Pojoko pa'imo repao. Jā'ata'ni Dios chu'o asa jachama'ñe cho'ona repao'te na'a rua pojoku pa'ime —chinasomu Jesús repao'te.

Pāi cu'ache pa'ina Jesure, “Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñojũ'u”, chiisi'ere kuumu

(Mt 12.38-42; Mr 8.11-12)

²⁹ Ūcuarumu Jesús pāipi repau pa'ichejana chi'irena ija'che i'kaasomu repanare:

—Pāi irumu cana cu'ache pa'inaa'me. Chu'ure, “Dios Raosi'kuma'mu Jesús”, chiime repana. Jā'ata'ni, “Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñojũ'u chukuna'te”, chiime repana, chu'u pa'iche'te masiñu chini. Jā'ata'ni cho'o ñoma'mu chu'u repanare. Jonás cho'ocojñosi'eja'chechi'a cho'ocojñoja'mu chu'u. ³⁰ Aperumu Níneve vu'ejoopo pa'isina Jonás cho'ocojñosi'ere asa, “Dios raosi'kucosomu jā'u”, chiniasome. Chu'u Dios Raosi'ku Jonás cho'ocojñosi'eja'che cho'ocojñoja'mu, pāipi asa, “Jesús Dios Mamaku'mu”, chiiju cuasaa'ju chini. ³¹ Aperumu pa'isi'ko suripu cakā'ko canare pāi chũ'usi'ko rua so'opi Salomón rua masiñu chu'vache'te asara chini rianasomo. Repau'te Salomon'te na'a rua masiñu ichejare pa'imu chu'u. Jā'ata'ni chu'u chu'vache asacuheme musanukona irumu cana. Jā'ajekuna Dios pāi ūcuanuko cho'оче ña ro'iche chũ'uumucuse tī'aru aperumu pa'io pāi chũ'usi'kopi ija'che i'kaja'mo musanukonare, irumu pa'iju chu'ure cuasamanesinare: “Cu'are cho'ojū Diore cuasamanesinajeju ro'iju pa'ijanaa'me musanukona”, chiija'mo. ³² Aperumu Jonapi rua masiñu Dios chu'ore chu'vakuna asa chēa, Níneve vu'ejoopo pa'isina repana cu'ache cho'оче ūhasōasome. Repau'te Jonare na'a rua masiñu ichejare pa'imu chu'u.

Jā'ata'ni chu'u chu'vache asacuheme musanukona irumu cana. Níneve vu'ejoopo pa'isina cu'ache cho'ochē ũhasōsi'ēja'che cu'ache ũhasōmanaa'me musanukona irumu cana. Jā'ajekuna Dios pāi ũcuanuko cho'osi'e ña ro'iche chũ'umucuse tī'aru Níneve vu'ejoopo pa'isinapi ija'che i'kajanaa'me musanukonare irumu pa'inare: “Cu'ache cho'ochē ũhasōmanesinajeju ro'iju pa'ijanaa'me musanukona”, chiijanaa'me —chinasomu Jesús repanare.

Hotuopu re'oja'che miañeja'ñe re'oja'che cuasache'te kuumu

(Mt 5.15-16; 6.22-23)

³³ Ūcuarumu Jesús repanare pāi jo'e i'kaasomu.

—Pāi te'eujē'e hotuopu chũoni chave nukoma'me. Ūcuachi'a totoroji jao nukoma'me. Jā'ata'ni, “Pāi ivu'ena kakani chija'ina ñamanejanaa'me”, chini hotuopu chũo, umuna tuomu re'oja'che miakuna ñaa'ju chini. ³⁴ Musanukona ñakocaã masi ñoto cho'ochē cho'ore'omu. Jā'ata'ni ñakocaãpi masi ñoma'to cho'ochē cho'ocu'amu. Ūcuaja'che musanukonapi re'oja'che cuasani re'oja'chechi'a cho'ojū pa'ijanaa'me. Cu'ache cuasani cu'achechi'a cho'ojū pa'ijanaa'me. ³⁵ Pāi Dios chu'o masinapi Repau'te cuasamaneni chijacheja pa'inaja'ñe cu'ache pa'ime repana rekoñoã. Jā'ajekuna ñarepaju pa'ijũ'u musanukona, jā'aja'ñe pa'imaneñu chini. ³⁶ Musanukonapi Dios chu'o asa cuasato ruu re'oja'che pa'ija'mu musanukona rekoñoã. Hotuopu re'oja'che miañeja'ñe re'oja'che pa'ija'mu musanukona rekoñoã —chinasomu Jesús repanare.

Fariseopaina'me judiopai che'chona cu'ache cho'ochē'te kuumu Jesús

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jã'aja'ñe i'ka pi'niuna fariseopãiu, “Chu'u v'uena mua ãu äijũ'u”, chinasomu Jesure. Chikuna mua kaka ãure ãsa chini mesako'are puu ñuniasomu repau. ³⁸ Æu äipi'rakuta'ni charo Jesupi repau jũjñare choamauna ña, “Aipã chũ'u jo'kasi'e cho'oma'mu iku”, chini cuasa, kukuasomu fariseopãiu. ³⁹ Kukusokuna ña Jesús ija'che i'kaasomu repau'te:

—Musanukona fariseopãi rekoñoã cu'ache cuasache jo'kasõmanajeju canaro'rona'me canare'a sã'sevuãchi'a sosaju sa'navuã sosama'ñeja'ñe sã'sevuchi'a re'onaja'ñe cho'oju chekuna nee joreju tute paanaa'me. ⁴⁰ Rua vesunaa'me musanukona. Sã'sevu pa'ichechi'a cho'oma'ñe sa'navuquee ùcuachi'a cho'osi'kuu'mu Dios. ⁴¹ Ija'che cho'oju pa'ijũ'u musanukona: Pãi chuova'na pa'iva'nare ña oiju cu'amajñarũ ùcuuamajñarũäre re'ojamajñarũäre ïsijũ'u repanare. Musanukonapi jã'aja'ñe päire oiju pani rekoñoã re'oja'che cuasani sã'sevu ùcuaja'che re'oja'che pa'ijanaa'me.

⁴² 'Musanukona, fariseopãi, Dios chũ'u jo'kasi'ere cho'oju ja'oruã ãu va'isuche maña kua'koja'oruäre si'arumu ïsiju pa'inaa'me, Repau, “Chu'ure ïsijũ'u”, chiisinukoru. Chekurumu dierepaja'oruã paani te'eja'oru ïsime. Chekurumu cienrepaja'oruã paani dierepaja'oruã ïsime. Jã'achi'a ïsinaa'me musanukona. Jã'ata'ni chekunare ùcuarepa cho'omanaa'me musanukona. Diore ùcuaja'che masi cuasamanaa'me musanukona. Cu'amajñarũ ùcua ïsiju pa'ijũ'u Diore. Re'omu jã'a. Jã'ata'ni musanukonapi chekunani ùcuarepa cho'omapuna cu'amu. Æcuachi'a Dioni masi cuasamapuna cu'amu. Jã'ajekuna rua cu'ache ti'jñeja'mu musanukonare fariseopãi.

⁴³ 'Æcuaja'che mai judiopãi chi'ivu'ña mua kakani

pa'ipāi ñu'isaivũãre ñu'ineeme musanũkona. Ũcuaja'che ãu'isichejñare musanũkonapi ku'ijũna pãipi ña kũkũju sãejũna rũa pojonaa'me musanũkona. Jã'aja'ñe pa'ijũna rũa cu'ache ti'jñeja'mũ musanũkonare.

44 'Pãiu'te jũ'isi'kũre tãsichejare catapu tochasi'pũre nukoma'to ñomaũna vesũju ũcuachejapi cha'caju ku'ime pãi. Musanũkona fariseopãi ũcuaja'che cu'ache pa'inata'ni pãipi ñato re'oja'che pa'inaja'ñe ñome. Chekũna pãi musanũkona cu'ache cuasache vesũme. Jã'aja'ñe pa'ijũna rũa cu'ache ti'jñeja'mũ musanũkonare judíopãi che'chonana'me fariseopãi —chinasomũ Jesús fariseopãiu'te.

45 Jã'aja'ñe i'kaũna asa Dios chũ'usi'e che'choku i'kaasomũ Jesure.

—Masiũ, mu'ũpi jã'aja'ñe i'kaku chũkũna'te ũcuaja'che Dios chũ'usi'e che'chonani cu'ache i'kamũ mu'ũ —chinasomũ.

46 Chikũna asa Jesús jo'e i'kaasomũ repau'te.

—Musanũkona Dios chũ'usi'e che'chona cho'okaimanata'ni chekũnare rũa si'ache cho'ovesache'te chũ'ũnaa'me. Jã'aja'ñe cho'ojũna rũa cu'ache ti'jñeja'mũ musanũkonare.

47 'Aperũmũ Dios chu'o kũasinare musanũkona aipãipi vanisõrena repanare tãsichejña sã'sevũãre re'ojachejña care'vaju pa'ime musanũkona, pãipi ña, “Dios chu'o kũaju chuenisõsinare oime ina”, chiapu chini. 48 Jã'ata'ni repana kũaju chũ'usi'e re'oja'che cho'omanaa'me musanũkona. Musanũkona aipãipi repanare vanisõrena repanare tãsichejñare re'ojachejña care'vaju musanũkona aipãi cu'ache cho'osi'ejaja'che cho'ome musanũkona. Jã'aja'ñe cho'ojũna rũa cu'ache ti'jñeja'mũ musanũkonare.

⁴⁹ 'Dios peore Masikujekũ aperũmũ ija'che i'kaasomũ musanũkona cho'ojache:

Chũ'u chũ'o kũajanana'me che'chojanare chẽa saoja'mũ
chũ'u pãire chũ'vaa'jũ chini.

Saõna repanani cuhejũ cu'ache cho'oũu chini tuha-
janaa'me pãi.

Tuha te'enare vanisõjanaa'me repana,
chinasomũ Repaũ. ⁵⁰ Cheja mamacheja pa'irũmũpi
irũmũjatũ'ka Dios chũ'o kũanani musanũkona
majapãipi vanisõjũna musanũkona irũmũ canapi
repana cho'osi'eja'che cu'ache cho'onajejũ ro'ijanaa'me,
repanare vanisõsi'e ro'i. ⁵¹ Aperũmũ musanũkona
majapãi Dios vũ'ere pa'ijũ Diore ïsimajñarũã uochejana
Zacaría'te vanisõasome. Abelre vanisõsirũmũpi
Zacaría'te vanisõrũmũjatũ'ka Dios chũ'o kũanare
mai aipãipi vanisõrena musanũkona irũmũ canapi
ro'ijanaa'me, repanare vanisõsi'e ro'i. Ūcuarepaa'me jã'a.

⁵² 'Musanũkona Dios chũ'ũñe che'chõna Dios
chũ'o masinata'ni masi cho'oma'me. Ūcuaja'che
chekũnapi asa chẽapi'ranapi cho'ovesũa'jũ chini masi
che'chomanaa'me musanũkona. Jã'aja'ñe cho'ojũna
rũa cu'ache ti'jñeja'mũ musanũkonare Dios chũ'ũñe
che'chonare —chinasomũ Jesús repanare.

⁵³⁻⁵⁴ I'ka pi'ni fariseopãiu vũ'e pa'isi'kũpi etaa-
somũ Jesús. Etaũna judíopãi che'chonana'me fariseopãi
pe'rujũ cu'ache i'kaasome repaũ'te Jesure. Repaũji
tĩjñe i'kaũna chẽañu chini chũ'o rũa vesache'te si'ache
sẽniasome repana.

12

“Chũ'ochi'a re'oja'che cho'omanejũ'ũ”, chiiũ
chũ'vamũ Jesús repaũ neenare

¹ Ũcuarumũ pãi kuẽkuecu'anuko rua jainuko chi'iasome. Jairepanukojeju ũcuajana cũ'ana cha'caasome repa. Chi'irena Jesús repa neenani charo chu'vaasomũ.

—Asarepajũũ, musanukona. Fariseopãi pã saucheja'che pa'iche'te ña chẽamanejũũ musanukona. Repa cu'ache pa'iche'te i'kamũ chu'ũ. Repa fariseopãi pãipi ñato re'oja'che pa'ina cho'ocheja'che sẽ'sevuchi'a re'oja'che cho'oju pa'inaa'me. Jã'ata'ni repa rekoñoã rua cu'ache pa'inaa'me.

² 'Na'a pa'isirumũ pãi rope'e cu'ache cho'osi'e peore kujachea'me. Ũcuaja'che pãi cu'ache cuasasi'e peore kujachea'me. ³ Pãi ñamina rope'e kuasi'e umucusena peore kujachea'me, pãi ũcuanuko asaju'te. Ũcuaja'che pãi repa vna'ena kaka rope'e kuasi'e pãi ũcuanuko pa'ichejana ujachu'opi peore kujachea'me — chiniasomũ Jesús repa'ne pãi.

“Musanukonare vanisõũ chiinare vaju'chũmanejũũ”, chiiũ chu'vamũ Jesús

(Mt 10.26-31)

⁴ Ũcuarumũ Jesús repa'ne pãi jo'e i'kaasomũ.

—Musanukonare, chu'ũre ja'me pa'inare ija'chere chu'vamũ chu'ũ: Musanukonare vanisõũ chiinare vaju'chũmanejũũ. Musanukona ca'nivũã vanisõni rekoñoãta'ni cu'ache cho'oma'me repa. ⁵ “Diore vaju'chũju pa'ijũũ”, chiimũ chu'ũ musanukonare. Repa Dios musanukona jũ'iñe chũ'ukũ'mũ. Ũcuaja'che jũ'iñe chũ'ũna jũnisõsirumũ Repa'te cuasamanare vati toana saokũ'mũ Repa. Jã'ajekũna Dioni vaju'chũjũũ musanukona.

⁶ 'Dios Repa neenare kuirache'te kuara chiimũ chu'ũ musanukonare. Pĩ'a cincorepava'na jmava'na kurire're te'eka'chapare'ruãchi'a ro'ime. Ka'charũ

ro'iva'nareta'ni Dios te'e'u'terejẽ'e cavesuma'kua'mu repava'nare. ⁷ Peore repava'nare pĩ'ava'nare cuasaku kuiraku'mu Dios. Musanukonare pã na'a rua cuasaku na'a re'oja'che kuiraku'mu Repa. Musanukona sijoquee raña kuẽkuesi'echi'a paakujeku masimu Repa Dios. Musanukona pa'iche peore masimu Repa. Jã'ajekuna musanukona chekunare pã vajuchumanejũ'u —chiniasomu Jesús repanare.

Vajuchuma'ñe pã asaju'te, “Jesure cuasanaa'me chukuna”, chiina pa'iche'te kamu

(Mt 10.19-20; 10.32-33; 12.32)

⁸ Ūcuarumu Jesús jo'e ija'che i'kaasomu repanare:

—Chu'o chekere kuara chiimu chu'u musanukonare: Pã te'ena, chekuna asaju'te vajuchuma'ñe, “Jesure cuasanaa'me chukuna”, chiime. Na'a pa'isirumu jã'aja'ñe i'kasinare Diore ja'me pa'ina ángeles asaju'te, “Chu'u neenaa'me ina”, chiija'mu chu'u Dios Raosi'ku. ⁹ Jã'ata'ni chekuna pã ija'che cho'ome: Chekunapi asaju chini, chu'ure cuasanata'ni pãire vajuchuju, “Jesure cuasamanaa'me chukuna”, chiime. Na'a pa'isirumu jã'aja'ñe i'kasinare, Diore ja'me pa'ina ángeles asaju'te, “Chu'u neenama'me ina”, chiija'mu chu'u.

¹⁰ 'Chu'ure, Dios Raosi'kure pã cu'ache cutuche jo'e cuasamaneja'mu Dios. Jã'ata'ni Repa Rekocho'te pã cu'ache cutucheta'ni cavesuma'ñe cuasamu Repa.

¹¹ 'Chekurumu pã musanukonare chu'uni cuasajuna chẽa mai judiopã chi'ivu'ena juha cuaa nukojanaa'me, chekunapi cu'ache cho'oa'ju chini. Chekurumu pã musanukonare chẽa pã chũ'una pa'ivu'ena juha cuaa nukojanaa'me, repanapi cu'ache cho'oa'ju chini. Repanapi, “Chukunani cu'ache i'kato, ¿je'se chukuna i'ka tuijanaa'ñe?”, chiiju cuasamanejũ'u. Musanukona

i'kajache cuasamanejũ'u. ¹² Mũsanũkona i'karũmu tĩ'aru Dios Rekochoji kũaja'mũ mũsanũkonare, masi i'kaa'jũ chini —chinasomũ Jesús repaũ neenare.

Kurineena pa'iche'te kũamũ

¹³ Ūcuarũmu repanare pã ja'me pa'ikũji i'kaasomũ Jesure.

—Masiũ, cho'okajĩũ'u chũ'ure. Chũkũna ja'kũ chuta'a jũ'imarũmu ija'che i'kasi'kũa'mũ chũkũna'te, chũ'ũna'me a'chũre: “Chũ'u jũnisosirũmu chũ'u paasi'e chejana'me pōse mũsanũkona ka'chana paajĩũ'u”, chiisi'kũa'mũ ja'kũ. Chura ja'kũva'u jũnisocuhasi'kũa'mũ. Jã'ajekũna chũ'u a'chũre i'kakajĩũ'u, ja'kũ i'kasi'e cho'oa'kũ, jooopo ĩsia'kũ chũ'ure —chinasomũ repaũ repaũ'te.

¹⁴ Chikũna Jesús i'kaasomũ repaũ'te.

—Tĩĩne i'kamũ mũ'u. Pã mũsanũkona ke'reche'te care'vaa'kũ chini raomanesinaa'me chũ'ure. Ūcuaja'che mũja'kũ jo'ka jũnisōsimajñarũäre jooopōachi'a paache'te chũ'ũa'kũ chini raomanesinaa'me chũ'ure —chinasomũ Jesús repaũ'te.

¹⁵ Chini Jesús jo'e i'kaasomũ repanare pã.

—Asarepajĩũ'u, mũsanũkona. Kurina'me si'ache paa-neemanejũũ'u mũsanũkona. Pã, “Kurina'me pōse si'ache paajũ rũa re'oja'che pa'ijanaa'me chũkũna”, chiime te'ena. Jã'ata'ni re'oja'che pa'iche kuripi kooma'ñea'me —chinasomũ Jesús repanare.

¹⁶ Chini repanani chũ'vakũ ija'chere cuasakũ kũaasomũ repaũ:

—Pãiu kuriũ cheja re'ojacheja paaasomũ. Repaũ tãsi'epi āupi rũa aineeũna āu rũa paaasomũ repaũ.

¹⁷ Āure rũa paakũ te'eũji ija'che cuasakũ i'kaasomũ repaũ: “Chũ'u āumajñarũã care'vavũ'ñapi timusōũna jo'e āu care'vavũ'ña peomũ chũ'u. ¿Je'se cho'oja'che

ch'u'u?"', chiiu cuasaasomu. ¹⁸ Jā'aja'ñe cuasaku, "Āa, ija'che cho'ora ch'u'u: Ch'u'u ãumajñarũ care'vavu'ñare peore ñañosõ, jo'e na'a ujavu'ña cho'ora. Cho'o pi'ni ãuna'me pöse peore ũcuavu'ñana care'vara ch'u'u. ¹⁹ Peore care'va pi'ni te'eui ija'che i'kaja'mu ch'u'u: Ruã pöse paamu ch'u'u. Ruã jeerumu si'amaneja'mu ie. Jā'ajekuna rupu pa'ija'mu ch'u'u chura. Āu ãiu, cono ũkuku pojoku pa'ija'mu ch'u'u chura", chiiu cuasaasomu. ²⁰ Jā'aja'ñe cho'ora chiisi'kure ija'che i'kaasomu Dios: "Tiiñe cuasamu mu'u. Iñami jūnisõja'mu mu'u. Mu'u te'e paaku pojora chini care'vasimajñarũ peore cho'osõja'mu. Chekunapi mu'u paasi'e paajanaa'me", chiniasomu Dios repau'te. ²¹ Pāi te'ena Dioni cuasamapu repapani te'ena pojoñu chini pōsena'me kuri si'ache ruã care'vame. Diore cuasamanesinajeju peore cho'osõjanaa'me repaña —chiniasomu Jesús repau'te.

Dios Repau neenare Repau chíijeju re'oja'che kuiramu

(Mt 6.25-34)

²² Ũcuarumu Jesús repau neenani chu'vaasomu.

—Musanukona pa'ichena'me ãu ãiñena'me kãña ju'iche ruarepa cuasaju pa'imaneju'u. ²³ Dios, musanukonare kuiraku ãuna'me kãña musanukona ju'ijache isiku'mu. ²⁴ Pī'ava'na pa'iche'te cuasa ñajũ'u. Pī'ava'na ãujẽ'e tãmava'naa'me. Isichejẽ'e cho'omava'naa'me. Āu care'vavu'ñajẽ'e peova'naa'me repava'na. Jā'aja'ñe pa'iva'nareta'ni Diopi ãu isiku'mu repava'nare. Repau Dios pī'ava'nare peore cuasaku ruã re'oja'che kuiraku'mu. Jā'ata'ni musanukonare pāi na'a ruã cuasaku na'a re'oja'che kuiraku pa'imu Repau. ²⁵ Ija'chea'me: Chekurumu pāi repaña umu nukache ruã cuasaju, "Na'a umu ainee nukajanaa'me mai", chiiju na'a umu nukache chiinareta'ni na'a umu

nukacu'aja'mu. ²⁶ Musanukonare pa'iche isimu Dios. Cho'ovesama'mu Repau'te. Jã'ata'ni musanukonare jã'aja'ñe cho'ocu'amu. Repau Dios musanukonare pa'iche isisi'kuam. Pa'iche isisi'kujeku musanukonare kuiraku'mu Repau. Jã'ajekuna musanukona au aiñena'me kãña ju'iche ruarepa cuasama'ñe pa'ijũ.

²⁷ 'Chura korosi'e pa'iche'te cuasa ñajũ. Korosi'e cho'ochejë'e cho'oma'ñea'me. Kãñajë'e juhama'ñea'me. Aperumu pa'iu pã chũ'usi'ku Salomón ju'isikãña kãña repauji ruu re'ojakãñare koo ju'iana ruu re'oja'che ñoasomu, pãipi ñato. Jã'ata'ni Salomón ju'isikãña pa'icheja'che na'a ruu re'oja'che ñomu korosi'e. Dios cho'oche'me jã'a. ²⁸ Diore ruu cuasama'me musanukona. U'chara'ñuruã iumucujña pa'ira'ñuruãre pãipi uosõru che'ro peoja'mu. Ruu jeerumu pa'imara'ñuruãta'ni repara'ñuruã re'oja'che kuiraku'mu Dios. Musanukonare pã na'a ruu re'oja'che kuiramu Repau. ²⁹ Jã'ajekuna musanukona au aiñañena'me ukujache si'areparumu cuasama'ñe pa'iju, "Chukuna chiiche peore isiku'mu Dios", chiiju cuasaju pa'ijũ. ³⁰ Pã Diore cuasamana jã'amajñarũchi'a si'arumu ruu cuasaju pa'ime. Jã'ata'ni musanukona chiimajñarũ, "Ina chu'ure cuasana jã'amajñarũre chiime", chiiju masimu mai Ja'ku Dios. ³¹ Jã'ajekuna jã'amajñarũ ruarepa cuasama'ñe pa'iju Repau chũ'ũne'te na'a ruu cuasaju cho'ojũ pa'ijũ. Ucuare Repau musanukonare ãuna'me ukuche peore isimu —chiniasomu Jesús repau neenare.

Pã Dios pa'icheja saisirumu re'oja'che pa'iche koo-jachere kamu Jesús

(Mt 6.19-21)

³² Ucuarumu Jesús repau neenare jo'e chu'vaasomu.

—Te'eva'naa'me musanukona. Jā'ata'ni pāi ovejava'nare re'oja'che kuiracheja'che re'oja'che kuiramu chu'u musanukonare. Jā'ajekuna vaju chumanejũ'u. Mai Ja'ku Dios re'oja'chere ĩsija'mu musanukonare, Repau pa'ichejana satena. Jā'aja'ne cho'ora chiimu Dios musanukonare. ³³ Ija'che cho'ojũ'u: Musanukona paamajñarũ te'emajñarũ ĩsisō, kuri koo, chuova'na pa'iva'nani rupu ĩsijũ'u. Musanukona icheja cheja paamajñarũ cu'amajñarũ si'asōja'nea'me. Jā'ajekuna repamajñarũ rurepa cuasamairo pa'iju Dioni na'a ruu cuasaju, Repau pa'icheja sani re'oja'che koojachere na'a ruu cuasaju pa'ijũ'u. Repau ĩsicheta'ni si'ama'nea'me. Jeecheja pōse ñaanajē'e peome. Ũcuachi'a pāi paache pul'java'najē'e peome. ³⁴ Dios ĩsijache koojanajeju pojoju pa'ijũ'u musanukona. Musanukonapi pōsechi'a na'a ruu cuasaju pani Dios ĩsijache ruu cuasamanejanaa'me — chiniasomu Jesús repau neenare.

Icheja cheja chu'u cajejachere cuasaju musanukona rekoñoã care'vaju pa'ijũ'u

³⁵⁻³⁶ Ũcuarumu Jesús repau neenani chu'vaku ija'chere cuasaku kuaasomu:

—Pāiu cho'ochē cho'okainare paakuji pāi romi vejache'te ñara chini saniasomu. Sakuna repau'te cho'ochē cho'okaina, “Maire paaku jo'e rajia'mu”, chini cha'aju cho'ochē cho'okāña sa'che, uopũ chũo, peore care'vakaiju paniasome repau'te. Ũcuarumu repa repauni cha'aju care'vasinajeju repauni rakuna vaju chuma'ne jatisa'aro teana vataasome. ³⁷ Cho'ochē cho'okainapi kāima'ne repanare paakuni cha'aju peore re'oja'che care'varu rani ña ruu pojoja'mu repau. Cho'ochē cho'okainare kāima'ne care'vakaisinajeju ña pojoku re'oja'che cho'okaija'mu repanare paaku.

Charo cho'oché cho'okãña sa'che, repanare soni rao, pũũrena ãu ãuja'mũ repaũ. ³⁸ Cho'oché cho'okaina masi care'varu repaũ'te uarũũũ, chekurũũũ ñamirepana, chekurũũũ ñatacuhatona rani ña pojokũ re'oja'che cho'okaija'mũ repaũ repanare. ³⁹ Iere asa chẽajũ'ũ mũsanũkona: Pãiu vũ'e paakũ ñaaũ rairũũũ masini pẽ'jemũ, ñaaũ kakache'te ãsera chini. ⁴⁰ Chu'ũ raiche mũsanũkona cuasamarũũũna icheja cheja jo'e cajeja'mũ chu'ũ, Dios Raosi'kũ. Jã'ajekũna vũ'e paakũ pẽ'jeñeja'ñe chu'ũ cajejachere pẽ'jeju mũsanũkona rekoñoã re'ojarekoñoã care'vaju pa'ijũ'ũ —chiniasomũ Jesús repanare.

Dios chũ'ũñe re'oja'che cho'ona pa'ichena'me re'oja'che cho'omana pa'iche'te kuamũ

(Mt 24.45-51)

⁴¹ Jesupi cuasakũ kuũna asa Pedro ija'che sẽniasomũ repaũ'te:

—Chũkũna'te Paakũ, ¿chũkũna'te mu'ũ neenarechi'a chũ'vakũ cuasakũ kuũ mu'ũ? Jã'apãani, ¿pãũ ãcuaukore chũ'vakũ kuũ mu'ũ? —chiniasomũ.

⁴² Chikũna Jesús i'kaasomũ repaũ'te.

—Cho'oché cho'okaikũ cho'osi'ere kuara chiimũ chu'ũ. Cho'oché cho'okaikũ rũhiñe cuasakũjekũ repaũ'te paakũ chũ'ũ jo'kasi'e ãcuarepa cho'oasomũ. Jã'aja'ñe cho'ũna repaũ'te paakũ so'ona saipi'rakũ ãcuauũni cho'oché jo'kaasomũ, chekũnani cho'oché cho'okainani kuirakũ repaũ ãijañere ãure ãsikũ paũ chini. Repanare jo'ka so'ona sanisõasomũ repaũ. ⁴³⁻⁴⁴ So'o saisi'kũpi jo'e na'a panĩ rani ñato repaũ'te cho'oché cho'okaikũ, repaũ chũ'ũ jo'kasi'e re'oja'che cho'okaniasomũ. Re'oja'che cho'okakũna repaũ'te paakũ rani ña pojokũ repaũ paakũ chũ'ũsi'e cho'oché peore ãcuauũni jo'kaasomũ. Jã'aja'ñe jo'kaũna

rua pojoasom**u** repau'te cho'oche cho'okaik**u**.
 45-46 Jā'ata'ni cho'oche cho'okaik**u**ji ija'che cho'oto
 cu'ache ti'jñera'am**u** repau'te: “Chu'ure paak**u**,
 so'o saisi'k**u** chuta'a raima'm**u**”, chini repau'te
 ja'me cho'oche cho'okainare umupāina'me romi vai**u**
 ũcuaja'che repau'te paak**u** neere āu **rua** āi**u** **rua** cono
 jū'i**u** repau'te paak**u** raichejē'e cuasama'ñe pa'ik**u**ni
 raija'm**u** repau. Rani ña **rua** pe'ruk**u** repau'te cu'ache
 cho'o pi'ni jachanare saochejana saoja'm**u** repau.

47 'Ija'chea'me: Cho'oche cho'okaina ũcuauana
 repanare paak**u** chũ'u jo'kasi'e masinata'ni cho'omaneni
rua sui'suecojñojanaa'me. 48 Chek**u**na repanare paak**u**
 chũ'u jo'kasi'ere vesuj**u** tiiñe cho'oni jmanukor**u**
 sui'suecojñojanaa'me. Pāi**u** repau'te cho'oche
 cho'okainare **rua** masinare, “Chu'u chũ'usi'e masi
 cho'ojũ'u musanukona”, chiija'm**u**. Chekunareta'ni
 ija'che i'kaja'm**u**: “Musanukona na'a **rua** masinaa'me.
 Na'a **rua** masinajej**u** chu'u chũ'usi'e na'a **rua** masi
 cho'ojũ'u musanukona”, chiija'm**u** repanare paak**u**
 —chiniasom**u** Jesús repau'te Pedro'te.

Jesure cuhena repau'te cuasanare cuhejanaa'me
 (Mt 10.34-36)

49 Ūcuar**u**m**u** Jesús jo'e i'kaasom**u**.

—Pāi**u** chi'care cuhek**u** toapi peore uosõñeja'ñe
 pāi rekoñoã cu'ache cho'oche'te cuhek**u** jūni ro'ikasa
 chini cajesi'kuu'm**u** chu'u. Irumuna jā'aja'ñe cho'o
 pi'nisi'e pa'itota'ni pojora'am**u** chu'u. 50 **Rua** cu'ache
 ti'jñeja'm**u** chu'ure. Jā'ajek**u**na **rua** sumava'u
 chuova'u pa'i**u** pa'ija'm**u** chu'u, chu'ure cu'ache
 ti'jñe caraisir**u**mujat**u**'ka. 51 Ija'che cuasacosome
 musanukona: “Jesupi rak**u**na churata'ni pāi cavama'ñe
 re'oja'che pa'ijanaa'me”, chiij**u** cuasacosome. Jā'ata'ni

chũ'upi rani che'chokũna pãĩ chũ'u che'choche asacuhenapi asaneenani pe'rujũ cuheme. ⁵² Chekurũmu majapãĩ cincorepana ũcuate'evũ'e pa'inapi te'ena chũ'ũni cuasato chekũna cuhejanaa'me repanare. Chekurũmu te'eka'chapana chũ'ũni cuasato chotena cuhejanaa'me. Chekurũmu chotena chũ'ũni cuasato te'eka'chapana cuhejanaa'me. ⁵³ Chekurũmu mamakũji chũ'ũni cuasato pũka'kũpi cuheja'mũ. Ũcuaja'che pũka'kũpi chũ'ũni cuasato mamakũji cuheja'mũ. Ũcuaja'che mamakoji chũ'ũni cuasato pũka'kopi cuheja'mo. Ũcuaja'che pũka'kopi chũ'ũni cuasato mamakoji cuheja'mo. Ũcuaja'che mamakũ'te pa'ikoji chũ'ũni cuasato vaoji cuheja'mo. Ũcuaja'che vaoji chũ'ũni cuasato mamakũ'te pa'ikoji cuheja'mo. Chũ'ũre cuasamana pãĩ jã'aja'ñe cho'ojanaa'me chũ'ũre cuasanare —chiniasomũ Jesús repanare.

Irumũ pa'iche vesũche'te kũamũ

(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Ũcuarũmu Jesús jo'e i'kaasomũ repanare pãĩ.

—Ũsũũ na'ichejapi oko ka'nikũna ñani, “Oko raja'mũ iumucuse”, chini cuasa i'kame mũsanũkona icheja cana. Mũsanũkona i'kasi'e ti'jñemũ. ⁵⁵ Ũcuaja'che sũripũ cakã'kopi tutache ñani, “Rũa asuja'mũ iumucuse”, chini cuasa i'kame mũsanũkona icheja cana. Mũsanũkona i'kasi'e ti'jñemũ. ⁵⁶ Cũnaũmu ñani umucuse pa'ijache cuasa i'kamasime mũsanũkona. Jã'ata'ni irũmu pa'iche ñanata'ni mũsanũkonare ti'jñejañe vesũme. “Icheja pa'iche peore masime chũkũna”, chiime mũsanũkona. Jã'ata'ni joreme —chiniasomũ Jesús repanare.

Põsero'i paakũ'te re'oja'che care'vasi'ere kũamũ

(Mt 5.25-26)

⁵⁷ Ũcuarũmu jo'e i'kaasomũ repaũ.

—¿Je'se pa'iana cu'ache pa'iche m̄san̄konachi'a ña care'vaves̄che? ⁵⁸ Chek̄ur̄um̄ p̄i ũcuauak̄uji chek̄uni p̄osero'i paam̄. J̄a'ata'ni rep̄aji ro'ima'to pe'ruk̄ ro'ia'k̄u chini p̄i ch̄eãñe ch̄ũ'uk̄u pa'iv̄'ena saja'm̄ rep̄a. J̄a'aja'ñe cho'oto chuta'a ma'a sair̄um̄na p̄osero'i care'vaa'k̄u rep̄a'te. Care'vama'to rep̄a'te p̄i ch̄eãñe ch̄ũ'uk̄uni saja'm̄ rep̄a. Sa jo'kauna rep̄a p̄i ch̄eãñe ch̄ũ'uk̄uji rep̄a'te p̄i ch̄eãv̄'ena cuaoa'j̄u chini p̄i ch̄eãnare ch̄ũ'uj̄a'm̄. ⁵⁹ Cuao jo'karena p̄osero'i pe-ore ro'i pi'niñejat̄ka p̄i ch̄eãv̄'ere pa'ija'm̄ rep̄a. Ũcuarep̄a'me j̄a'a —chiniasom̄ Jesús repanare p̄i.

13

P̄ipi cu'ache cho'oche'te ũhasoma'to cu'am̄

¹ Ũcuar̄um̄ p̄i Jesuni ñañu chini saniasome. Sani Pilato cho'osi'ere rep̄a'te ija'che k̄uasome repana:

—Rep̄a Pilato Galilea cheja pa'inapi Dioni pojoj̄u ovejava'nare vanisoj̄una repanani vanisoa'j̄u chini ch̄ũ'hasom̄ rep̄a neenare. Ch̄ũ'um̄na vanisorena p̄aiva'na chie rani meni cu'ava'na chiena'me ja'mesoasom̄ —chiniasome repana rep̄a'te.

² J̄a'aja'ñe k̄uarena asa Jesús repanare i'kaasom̄.

—Ija'che cuasacosome m̄san̄kona: “Repana Galilea cheja cana chek̄una repacheja canare na'a r̄ua cu'ache pa'isinacosome. J̄a'ajek̄una cu'ache ti'j̄ñesi'k̄ua'm̄ repanare”, chiij̄u cuasacosome m̄san̄kona. ³ J̄a'ata'ni repana chek̄unare na'a r̄ua cu'ache pa'imanésinaa'me chiim̄ ch̄u'ũ. J̄a'ata'ni m̄san̄konapi cu'ache cho'oche'te ũcuauko ũhasō, mama cuasama'to m̄san̄konare ũcuaja'che r̄ua cu'ache ti'j̄ñeja'm̄ j̄ũ'isir̄um̄. ⁴ Chekere ch̄u'o k̄uara chiim̄ ch̄u'ũ m̄san̄konare: Aper̄um̄ Siloé chiara

kueñe pa'isiv'u'e umu pa'iv'u'epi dieciochorepanare pãi tãni vëasōasomu. Jã'a asa ija'che cuasacosome musanukona: “Repana chekuna Jerusalén pa'isinare ũcuanukore na'a ruu cu'ache pa'isinacosome. Jã'ajekuna cu'ache ti'jñesi'kuam'u repanare”, chiiju cuasacosome musanukona. ⁵ Jã'ata'ni repana chekunare na'a ruu cu'ache pa'imanessinaa'me, chiim'u chu'u. Jã'ata'ni musanukonapi cu'ache cho'oche'te ũcuanuko ũhasō, mama cuasama'to musanukonare ũcuaja'che ruu cu'ache ti'jñeja'mu jũ'isirumu —chiniasomu Jesús repanare.

Sũkiñu kũima'ñu pa'iche'te kuamu

⁶ Ūcuarumu Jesús repanani chu'vaku ũcuauji cuasaku ija'chere kuasomu:

—Pãiu repau chiona higoñu tãñe chũ'asomu. Na'a pa'iu sani ñaasomu repau, “Higopũ kũicosomu”, chini. Sani ñato repañu repauajẽ'e peasomu. ⁷ Peokuna repau'te cho'oche cho'okaiku'te ija'che i'kaasomu repau: “Ñaku; chura chu'u choteũsurumu kunicuhamu icheja, iñure ñara chini, ‘Kũicosomu’, chini. Jã'ata'ni iñu jmamakarujẽ'e te'epujẽ'e kũima'mu. Kuenisōjũ'u iñu. Re'ojachejare iñu sũkiñu kũima'ñupi nukamu. Jã'ajekuna iñu kuenisō, chekũu'te ichejana tãto re'ocosomu”, chiniasomu repau. ⁸ Chikuna repau'te cho'oche cho'okaiku ija'che i'kaasomu: “Chu'ure paaku, chuta'a kueemaneñu iñu. Iũsurumu chu'u iñujiipunqueere cha'ore mu'kasō, abonopi chu'chura chiimu. Cho'o ñara chiimu chu'u. ⁹ Jo'e chekuũsurumuna kũito re'omu iñu. Jã'aja'ñe cho'osi'ñupi kũima'tota'ni chekuũsurumu kueeche pa'imu iñu”, chiniasomu repau —Jã'aja'ñe kuasomu Jesús repau'te ñañu chini saisinare.

Puamucuse meñe cu'curu pa'iva'oni Jesús vasosi'ere kuumu

¹⁰ Puamucusejekuna Jesús judíopái chi'ivu'ere pa'iu che'choasomu. ¹¹ Ūcuavu'ere romio vatipi pa'iu cho'okuna dieciochorepaũsurumu meñe cu'curu pa'iva'o paniasomo. Rũhiñe nukacu'aasomu repava'ore. ¹² Pa'iona ña Jesús soni i'kaasomu repava'ore.

—Ñako; mu'uni vasora chu'u —chiniasomu Jesús repava'ore.

¹³ Chini repava'oni jũjñapi jauna teana rũhiñe vuni nukako, “Dios peore masiku'mu”, chiio pojoasomo repava'o. ¹⁴ Jesupi repava'oni puamucusena vasoña ña repavu'e chũ'uku pe'ruasomu. Pe'ruk repanare pãi ija'che i'kaasomu repaũ:

—Seirepaumucujña cho'oches cho'oumucujña pa'imu te'esemana. Musanukona jũ'ina vasocojñoũ chini cho'oches cho'oumucujñachi'a rani vasocojñojũ'u. Puamucujñata'ni vasocojñoũ chini raimanejũ'u —chiniasomu repaũ repanare pãi.

¹⁵ Jã'aja'ñe i'kauna Jesús ija'che i'kaasomu repaũ'te:

—Re'oja'che pa'ina cho'ochesja'che sã'sevuchi'a re'oja'che cho'onaa'me musanukona. Jã'ata'ni rekoñoã cu'ache cuasanaa'me. Chekurumu musanukona bueyva'ure paani, chekurumu burrova'uni paani, puamucusena repava'nare jose same okore ũkuañu chini. ¹⁶ Puamucujñana jã'aja'ñe cho'ocheta'ni ñesemanaa'me musanukona. Iko Abraham aperumu pa'isi'ku jojocojñosi'koa'mo. Vati aipi dieciochorepaũsurumu chẽa paamu ikore. ¿Je'se cuasa musanukona puamucusena vasoche ñseche ikore? Cu'ava'narechi'a oinaa'me musanukona. Pãita'ni oimanaa'me —chiniasomu Jesús repaũ'te.

17 Jā'aja'ñe i'kauna asa repau'te Jesure cuhena kukuasoasome. Jā'ata'ni pāi chekana ũcuanuko Jesús ruu masiujeku vasouna ña pojosoasome.

*Mostazara'karuã pa'iche'te cuasaku kuamu Jesús
(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)*

18 Ũcuarumu Jesús repanare pāi jo'e che'choasomu.

—Dios chũ'ũñe cho'ona, ¿keeja'cheja'che pa'iche? Repana pa'iche'te kuara chini, ¿keeja'chere cuasaku kuaja'che chu'u? 19 Ija'che kuara: Mostazara'karu ruu jmara'karu'me. Jā'ata'ni pāipi mostazara'karu'te tāru sũkiñu ujañuji ruu ka pa'iñu aineeuna ũcuañuna pi'ava'na chiisuo suhame. Ũcuaja'che Dios chũ'ũñe cho'ona te'eva'na pa'ime chura. Jā'ata'ni pāipi Dios chu'ore chu'vajuna jainuko asa chẽa jovojuuna, Repau'te cuasakuanupu si'arumu na'a ruu jainuko jovome — chiniasomu Jesús repanare.

*Harinana'me pã sauche cha'pisica'repu pa'iche'te
kuamu
(Mt 13.33)*

20 Ũcuarumu Jesús jo'e che'choasomu.

—Dios chũ'ũñe cho'ona pa'iche, ¿keeja'cheja'che pa'imu chiija'che chu'u? 21 Ija'chea'me: Romio pãre cho'ora chini kosasica'reru'te charo cha'pi harinaro'ro chotero'ro ũcuaca'reruna ja'measomo. Pã sauca'repu jmaca'reru ja'mesi'eta'ni ujaca'repu sauasomu. Dios chũ'ũñe cho'ona ũcuachi'a jā'aja'ñe pa'ijanaa'me. Pāipi Repau chu'ore chu'vajuna asa chẽa, te'ena chu'uni cuasaju chekunani chu'vajanaa'me. Jā'aja'ñe chu'vajuna pāi si'achejñaruã pa'ina asa chu'uni cuasaju jovo na'a pa'isirumu na'a jainuko pa'ijanaa'me Dios chũ'ũñe cho'ona — chiniasomu Jesús repanare.

Dios pa'icheja saiche'te kuumu

(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Repanare pãi che'cho pi'ni Jerusalén vu'ejoopona sai u vu'ñajooopã u jajooopãna'me jmajooruã canuka che'choku saniasomu Jesús. ²³ Sai canuka che'chokuna repajooopo caku pãiu te'eu ija'che sēniasomu repau'te:

—Pãi Ūcuanukore Paaku, asarepajũ'u. ¿Cunauumu, Dios pa'icheja pãi te'ena sani pa'ijanaa'ñe? —chiniasomu.

Chikuna Jesús ija'che i'kaasomu:

²⁴ —Pãi jainuko Dios pa'ichejare sani pañu chiime. Jã'ata'ni repacheja te'ena saijanaa'me saicu'akuna. Musanukonani Dios pa'icheja saiatato jatisa'aro jmaã'caru pa'isa'aro kakana cho'ochaja'che musanukona cu'ache cho'ochete ũhasõ chu'uni cuasaju jovojũ'u.

²⁵ Ija'chea'me jã'a: Pãiu vu'e paaku paniasomu. Vu'e paakuji jatisa'aro'te jeosõuna chekuna pãi ve'sere rani nukaju, “Jatisa'aro vatajũ'u chukuna'te; kakañu”, chiniasome. Jã'aja'ñe i'kajuna i'kaasomu vu'e paaku. “¿Jeecheja canaa'ñe musanukona? Musanukonare vesuku'mu chu'u”, chiniasomu repau. ²⁶ Jã'aja'ñe i'kauna ija'che i'kaasome repa: “Aperumu mu'una'me ãu ãiju ũkusinaa'me chukuna. Chukuna pa'ijooopã vu'ñajooopã callejoovũã ku'iu che'chosi'kuu'mu mu'u”, chiniasome repa repau'te vu'e paaku'te. ²⁷ Jã'aja'ñe i'kanareta'ni ija'che i'kaasomu repa: “Musanukonare vesuku'mu chu'u. Musanukona cu'ache cho'ona ũcuanuko kueñe pa'imanejũ'u chu'ure”, chiniasomu repa.

²⁸ Na'a pa'isirumu Abrahamre, Isaare, Jacobre, chekuna Dios chu'o kakaisinana'me Dios pa'ichejare pa'ijuna ñajanaa'me musanukona. Jã'ata'ni musanukona cu'ache cho'ochete ũhamanesinapi jūnisõru Dios Repa pa'icheja saiche ũseja'mu musanukonare. Ūseuna oiju cõjire asoche ãijanaa'me musanukona.

²⁹ Reparumũ pã si'achejña raisina Dios pa'ichejana tĩ'a ãure ãnu chini puujanaa'me. ³⁰ Ũcuachi'a reparumũ ina, pã Dios pa'icheja saimanejanaa'me chiicojñosinata'ni te'ena saijanaa'me Dios pa'icheja. Ũcuaja'che chekuna Dios pa'icheja saijanaa'me ina chiicojñosinata'ni te'ena saimanejanaa'me Dios pa'icheja —chiniasomũ Jesús repaute.

Jerusalén vũ'ejoopo pa'inani oimũ Jesús

(Mt 23.37-39)

³¹ Ũcuarumũ fariseopãi Jesure ija'che kuasome:

—Herodes mu'ure vanisora chiimũ. Icheja pa'imanejũ'ũ mu'ũ. Tĩichejana saijũ'ũ —chiniasome.

³² Kuarena Jesús i'kaasomũ repanare.

—Repaũ Herodes chai cho'ocheja'che rope'e cu'ache cho'okũ pa'ikũ'mũ. Herode'te ija'che sa kujũ'ũ: “Iumucusena'me che'ro pã sa'navũã pa'inani vatire eto saokũ pa'ija'mũ chu'ũ. Ũcuachi'a pã jũ'iva'nare vasoja'mũ chu'ũ. Che'ro pãasirumũ chu'ũ Ja'ku chu'ure chũ'ũ jo'kasi'e peore cho'o pi'nija'mũ chu'ũ.”

³³ Jã'aja'ñe sa kujũ'ũ repaute Herode'te. Iumucosepi che'roji che'ro pãasirumũjatũ'ka saiũ pa'ija'mũ chu'ũ, Jerusalén vũ'ejoopona tĩ'ara chini. Jerusalén vũ'ejoopochi'a Dios chu'o kuava'nare si'arumũ vanisõnaa'me pã. Chekũjoopoã vũ'ñajoopoã jã'aja'ñe cho'oma'me —chiniasomũ Jesús repanare.

³⁴ Ũcuarumũ Jesús ija'che i'kaasomũ:

—Musanũkona Jerusalén vũ'ejoopo cana cu'ache cho'oche'te ñaku rũa sumava'ũ pa'imũ chu'ũ. Kurava'o repao chiiva'nare kue'chaka vũ'evũãna soni paacheja'che re'oja'che cho'okasa chiikũ'teta'ni cuheme musanũkona chu'ure. Musanũkona Jerusalén vũ'ejoopo cana Repaũ chu'ore musanũkonani kuaa'ju chini Dios

raosiva'nare cuheju vanisõnaa'me. Ûcuachi'a Repau chu'ore chu'vaa'ju chini Dios raosiva'nare cuheju si'arumu catapi su'a vëasõnaa'me musanukona. ³⁵ Asarepajũ'u. Jerusalén vu'ejoopo musanukona pa'ljoopo pãipi cu'ache cho'oñu chiito ñsemanaja'mu Dios. Jã'ajekuna musanukona chu'ure rua jeerumu ñamanejanaa'me. Jã'ata'ni chu'upi jo'e chejana cajekuna ña, “Diopi re'oja'che cho'okaaũ ikure, Repau Raoku'te”, chijjanaa'me musanukona —chiniasomu Jesús repanare.

14

O'ro ravu jũ'iku'te Jesús vasosi'ere kamu

¹ Ûcuarumu Jesupi puamucusena fariseopã chũ'uku vu'ena ãu ãsa chini muuna chekuna fariseopã, “¿Je'se cho'oja'u iku?”, chini ñaju cha'aasome, cho'ouna ña repauni cu'ache cho'oñu chini. ² Ûcuavu'ere pãiu o'ro ravu jũ'iva'u paniasomu. ³ Ûcuarumu Jesús repanare ija'che sëniasomu judíopã che'chonana'me fariseopã:

—Diopi chũ'uuna tocha jo'kasi'e, ¿puamucujñana jũ'iva'nare vasoche ñseku? —chiniasomu Jesús repanare.

⁴ Sëeku'te i'kamaneasome repana. I'kamapuna jũ'iva'ure chëa vasoasomu repau. Vasocuha,

—Re'omu. Saijũ'u —chiniasomu repau.

⁵ Chini fariseopãire i'kaasomu repau.

—Musanukona ñcuauaku te'eu chĩipi chekurumu bueyva'upi puamucusena cojena tuãnisõuna ñani, ¿rutama'ñe? —chiniasomu Jesús repanare.

⁶ Chikuna i'kavesuasome repana.

Pãiu romi vejaku fiesta cho'ochete ñaa'ju chini soicojñosina cho'osi'ere kamu

⁷ Jesús chuta'a fariseo vu'e pa'itona fiesta'te ja'me cho'oa'ju chini soicojñosina rani kakaasome. Kaka

repanare soisi'kuni kueñe puuñu chini ku'easome repaña.

Jā'aja'ñe cho'ojuna ña Jesús ija'che chu'vaasomu repañare:

⁸⁻⁹ —Musanukonani pāi romi vejache'te ñaa'ju chini soito sani ti'a, soisi'kuni kueñe puuñu chini ku'emanejũ'u. Chekurumu musanukonare na'a rua masinapi ratu musanukonare soisi'ku, “Tichejana kũñ puujũ'u musanukona, inapi ichejana puua'ju”, chijja'mu. Chikuna asa kuku vuni sani, mesako'a chekuchã'tiro casaivũana puujanaa'me musanukona. ¹⁰ Jā'ajekuna ija'che cho'ojũ'u: Musanukonare pāipi soito sani kaka, soisi'kure so'o puujũ'u, mesako'a chekuchã'tiro casaivũana. Jā'aja'ñe cho'oto musanukonare soisi'ku rani ña, “Chu'ure re'oja'che cho'ona, vuni rani chu'ure na'a kueñe puujũ'u”, chijja'mu. Jā'aja'ñe i'kato chekuna pāi repavũ'e kaka puusina musanukonare ña, “Rua masinacosome jā'ana”, chijjanaa'me. ¹¹ “Chekunare pāi na'a rua masime chukuna”, chijju cuasame pāi te'ena. Jā'aja'ñe cuasanare, “Rua vesunaa'me ina”, chijja'mu Dios, asa kukua'ju chini. Jā'ata'ni pāi chekuna, “Chekunare pāi na'a rua vesunaa'me chukuna”, chijju cuasame. Jā'aja'ñe cuasanare, “Rua masinaa'me ina”, chijja'mu Dios, asa pojoa'ju chini —chiniasomu Jesús repañare.

¹² Chini repavũ'te soisi'kure Jesús ija'che i'kaasomu:

—Mu'upi pāire ãure ãura chini, soni ija'che cuasamanejũ'u: “Chu'ure re'oja'che cho'onana'me chu'u a'chupāina'me chu'u majapāina'me kueñe pa'inare kurinarechi'a soni ãu ãuja'mu chu'u. Jā'aja'ñe chu'upi cho'oto chekurumu repañapi fiesta cho'oni chu'u repañare soisi'ejache sãñe soijanaa'me chu'ure”, chijju cuasamanejũ'u. ¹³ Jā'ata'ni

mɯ'ɯpi fiesta cho'oni chɯova'na pa'iva'nana'me nɯka ku'imava'nana'me ro'ocũ'ava'nana'me na'ava'nare soijũ'ɯ. ¹⁴ Repava'nata'ni mɯ'ɯre sãĩne soima'me. Jã'ajekɯna mɯ'ɯpi jã'aja'ñe pa'iva'nani ãure soni ãuto rɯa re'oja'che cho'okaija'mɯ Dios mɯ'ɯre. Na'a pa'isirɯmɯna pãi re'onapi jũ'isina jo'e vajɯraiumucuse tĩ'aru Dios mɯ'ɯre ro'ija'mɯ, chɯova'na pa'iva'nare re'oja'che cho'okaisi'e ro'i —chiniasomɯ Jesús repaɯ'te fariseopãiɯ'te.

Pãire ãu ãũñu chini fiesta cho'ochete kɯamɯ

(Mt 22.1-10)

¹⁵ Jesupi jã'aja'ñe i'kaɯna asa, chekɯ ãu ãsa chini ũcuavɯ'e ñu'ikɯ ija'che i'kaasomɯ:

—Pãi, Dios pa'icheja sani ãu ãijana rɯa pojoɯ pa'ijanaa'me —chiniasomɯ.

¹⁶⁻¹⁷ Chikɯna Jesús ija'che i'kaasomɯ repaɯ'te:

—Pãiɯ repaɯ chiinarechi'a pãi jainɯkore repaɯ ãu ãujañere kɯa, ãu ãurɯmɯ tĩ'aɯna repaɯ'te cho'ochete cho'okaikɯ'te saosomɯ, repaɯ chiinani ija'che sa kɯaa'kɯ chini: “Rani ãijũ'ɯ. Mɯsanɯkona ãijañe ãu peore care'vacuhasi'ea'me.” ¹⁸ Chini saonana sa kɯaɯna asa, “Saima'me chɯkɯna”, chiniasome repana.

Charo soicojñosi'kɯ ija'che i'kaasomɯ: “Cheja koocuhasi'kɯa'mɯ chɯ'ɯ. Chɯ'ɯ koosichejare ñajasa chiimɯ chɯ'ɯ. ãu ãura chini soisi'kɯreta'ni saimaneja'mɯ chɯ'ɯ. Pe'rumanejũ'ɯ chɯ'ɯre”, chiniasomɯ repaɯ. ¹⁹ Ũcuaja'che chekɯ soicojñosi'kɯ ija'che i'kaasomɯ: “Bueyva'nare dierepanare koocuhasi'kɯa'mɯ chɯ'ɯ. Chɯ'ɯ koosiva'nani bueyva'nani cho'ochete cho'o ñara chiimɯ chɯ'ɯ. Saima'mɯ chɯ'ɯ. Pe'rumanejũ'ɯ chɯ'ɯre”, chiniasomɯ repaɯ. ²⁰ Ũcuaja'che jo'e chekɯ ija'che i'kaasomɯ: “Chɯ'ɯ churepara romi vejasi'kɯa'mɯ. Chura chɯ'ɯre

ãu ãi saicu'amũ”, chiniasomũ repau. ²¹ Õcuanũko jã'aja'ñe i'karena co'i, repau'te paakũni kuauna asa pe'rukũ ija'che chũ'uasomũ repau: “Ivũ'epi eta mua ijooopo callejoovũã pa'inani, chũova'na pa'iva'nana'me nũka ku'imava'nana'me na'ava'nana'me ro'ocũ'ava'nare ku'e jãaa chũ'ũ vũ'ena soni rajũ'ũ”, chiniasomũ repau. ²² Chikũna soijani rani, “Chũ'ure paakũ, mu'ũ chũ'usi'e cho'ocuhasi'kua'mũ chũ'ũ. Jã'ata'ni mu'ũ vũ'e chuta'a pãi timuma'me”, chiniasomũ repau. ²³ Chikũna ija'che i'kaasomũ repau'te paakũ: “Vũ'ejoopo ru'tuva pa'ima'ña ku'inani kũajaijũ'ũ chũ'ũ vũ'e timukũ'te raapu. ²⁴ Chũ'ũ charo soisi'e raicuhesinare te'eu'terejẽ'e ãumaneja'mũ chũ'ũ”, chiniasomũ repau, repau'te cho'oche cho'okaikũ'te —Jã'aja'ñe kuaasomũ Jesús repau'te i'kasi'kure.

Cristo'te cuasana reparare cho'ũache ũhasoche'te kũamũ

(Mt 10.37-38)

²⁵ Õcuarũmu Jesús pãipi jainũko sũni ku'ijũna chũri ña i'kaasomũ.

²⁶ —Mũsanũkonapi chũ'ũni jovoũato ija'che cho'ojũ'ũ chiimũ chũ'ũ mũsanũkonare: Mũja'kupãi pa'ichena'me mũrũjoromi pa'iche, mũchĩiva'na pa'iche, mũa'chũpãi pa'iche, mũa'choromi pa'iche, mũche'ũchĩi pa'ichena'me mũsanũkona pa'iche ru'arepa cuasama'ñe pa'ijũ chũ'ũni na'a ru'a cuasaju pa'ijũ'ũ. Mũsanũkonapi jã'aja'ñe cho'omaneni chũ'ũ neena pa'imanejanaa'me.

²⁷ Mũsanũkonare chũ'ũ neenajejũna chekũna vanisõũ chiijanaa'me, chũ'ure cho'oũ chiicheja'che. Jã'aja'ñe cho'oũ chiiitojẽ'e chũ'ure cuasache jmamakarũjẽ'e ũhasõmanejũ'ũ. Mũsanũkonapi chũ'ure cuasache'te ũhasõni chũ'ũ neena pa'imanejanaa'me. ²⁸ Chekũrũmu mũsanũkona te'euji vũ'e umũ nũkavũ'e cho'ora

chiimɯ. Cho'ora chini charo repavɯ'e cho'ojamajñarɯã ro'inɯkore cuasa masi kuẽkue ñamɯ, “Kuri karato cho'omanera”, chini. ²⁹ Charo jā'aja'ñe cuasama'ñe cho'oni repaɯni kuri karasõɯna cho'o pi'nicu'amɯ repaɯ'te repavɯ'e. Cho'o pi'nimaneeɯna chekɯnapɯ ñani pãisojanaa'me repaɯ'te. ³⁰ “Vɯ'e cho'okuta'ni cho'o pi'nimaneeɯ ikɯ”, chiijanaa'me repaɯ repaɯ'te. ³¹⁻³² Chekɯrɯmɯ pãiɯ jainɯkore paaku chũ'ukujɯ chekɯnani cavapi'raku te'eɯji charo ija'che cuasamɯ: “Sõtaopã diez milrepanare paaku'mɯ chu'ɯ. Chekɯta'ni na'a jainɯkore paamɯ, veinte milrepanare. ¿Jã'anani maipi cavani cajejaijanaa'ñe?”, chiimɯ. “Chekɯrɯmɯ repanapi maire cajejaijanaa'me”, chiiɯ cuasani ija'che cho'omɯ repaɯ: Chekɯpi repaɯ neenana'me chuta'a so'ore pa'ijuna repaɯ'te cho'oche cho'okainare saomɯ, “Cavamaneeɯ mai. Re'oja'che pañu”, chiapɯ chini. Jã'ata'ni chekɯrɯmɯ, “Maipi cajejaijacosome”, chini cuasani, repaɯ neenare, “Cavañu mai”, chiimɯ repaɯ. ³³ Mɯsanɯkona ũcuaja'che chu'ɯ neena pa'iuato pã chũ'uku cuasasi'aja'che charo ija'che cuasajũ'ɯ: “¿Diore cuasaja'che chu'ɯ? Cuasato chu'ɯre cho'ouache cu'a peore ũhasõ, Repaɯ chũ'ɯñechi'a cuasaku cho'oche pa'ija'mɯ chu'ɯ. Jã'aja'ñe cho'oma'to Dios neeku pa'icu'aja'mɯ” —chiniasomɯ Jesús repanare.

Ũhapi sãija'ima'to sějome pã
(Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴ Ũcuarɯmɯ Jesús jo'e i'kaasomɯ repanare pã.

—Ũha sãijani rɯa re'omɯ. Jã'ata'ni ũhapi sãija'ñepi si'asõru, ¿je'se cho'ojanaa'ñe pã, ũhapi sãijaam chini? Jo'e sãija'ñe cho'ocu'amɯ. ³⁵ Sãija'ima'to cu'amɯ. ũcuaja'che chio tãsimajñarɯãre ũha, sãija'ima'ñepi chu'chuto aineema'mɯ. ũcuachi'a abonona ũha,

sāija'ima'ñepi ja'meto na'a re'oja'ima'mu. Jā'ajekuna ũhapi sāija'ima'to sějome pāi. Ūcuaja'che pāipi repana asa chēasi'ere Dios chu'ore ũhasōni ũha sāija'imau cu'acheja'che cu'ame. Jo'e re'oja'che pa'iche peomu repanare. Chu'u i'kache asa chēaunana ũcuanuko asa chējajū'u —chiniasomu Jesús repanare.

15

Ovejava'u cavesusiva'u pa'iche'te kuumu Jesús
(Mt 18.10-14)

¹ Ūcuarumu pāi chū'unare kuri kookainana'me cu'ache pa'ina Jesús i'kache'te asaŋu chini chi'iasome. ²Jā'anapi chi'irena ña fariseopāina'me judfopāi che'chona pe'ruju cu'ache i'kaasome Jesure.

—Cu'ache pa'inare pojokumu iku. Ūcuanana'me si'arumu āu āikumu iku —chiniasome repana.

³ Jā'aja'ñe i'karena asa Jesús repanani chu'vaku ũcuauji cuasaku ija'chere kuaasomu:

⁴ —Chekurumu musanukona ovejava'nare te'euji cienrepava'nare paamu. Paakuna chekurumu ovejava'u te'eva'u tīichejana sani cavesusōru chekuvana'nare noventa y nueverepanare te'eva'nare pāi peochejana jo'ka, cavesusiva'uni ku'era chini sanisōmu mu'u. ⁵Sani ku'ekumu pa'iu jñaani repava'ure ruu pojokumu mini kuāa ramu mu'u. ⁶Rani tī'a mu'ure re'onana'me mu'ure kueñe pa'inare soni, “Ovejava'ure cavesusiva'ure ku'e jñaacuhasi'kuumu chu'u. Jñaa pojosōmu chu'u. Ja'me pojokaijū'u chu'ure”, chiimu mu'u. ⁷Asarepajū'u, musanukona. Chekurumu pāi re'ona noventa y nueverepana pa'ime. Re'onajejuna cu'ache cho'oche ũhañe chiima'mu repanare. Jā'aja'ñe pa'ijuna cunauumu pa'ina ruu pojome repanare. Jā'ata'ni pāiu te'euji repau

cu'ache cho'oche'te ũhasõru **cunaumu** pa'ina na'a **rua** pojome repau'te —chiniasomu Jesús repanare.

Kurire'reva cho'ososi'ere kumu

⁸ Chini Jesús jo'e **chumu** vaasomu repanare.

—Chekurumu romio kurire're dierepare're paakoji te'ere'reva cho'osõmo. Cho'osõ, repare'reva'te ku'e jñaara chini **uopu** **chũo**, **rua** masi ku'eko peore **vu'e** **ju'omo** repare'reva jñaañetu'ka. ⁹ Ku'e jña, repao'te re'onana'me repao'te kueñe pa'inare soni, “Kurire'reva cho'osõsire'reva ku'e jñaacuhasi'koa'mo **chumu**. Kurire'reva **chumu** jñaasi'e ja'me pojokaijũ'u **chumu're**”, chiimo repao repanare. ¹⁰ Ūcuaja'che pãiu te'euji repau cu'ache cho'oche'te ũhasõru ángeles Diore ja'me pa'ina **rua** pojome —chiniasomu Jesús repanare.

Põsumu sani cu'ache cho'osi'ku oisi'ere **kumu**

¹¹ Ūcuarumu Jesús jo'e **chumu** vaasomu repanare.

—Pãiu mamachii **umupãi** te'eka'chapanare paaasomu. ¹² Paakuna cho'je cakupi ija'che i'kaasomu **puka'kure**: “Ja'ku, **mu'u** jünisõrumu **chumu're** jo'kajachere churana teana **ĩsijũ'u** **chumu're**, chejana'me põse”, chiniasomu. Sëkuna **puka'ku** repanare mamachii chejana'me põse teana **ĩsiasomu**. ¹³ **ĩsiuna** cho'je cak **puka'ku** repau'te **ĩsisi'e** peore na'mi **ĩsisõasomu**. **ĩsio**, kuri koo, so'ona sani **ũcuache** cu'ache cho'oku ku'iu kuri **rua** na'mi **si'asõasomu** repau. ¹⁴ Repau kuri **si'asõsirumu**na repau **saisichejapi** jeereparumu okopi **ramauna** **ãu** **si'asõasomu**. **ãupi** **si'asõuna** **si'ache** **repaujẽ'e** **kurijẽ'e** **si'asõsi'kujeku** **ãujẽ'e** **peoku** **kurijẽ'e** **peoasomu** repau. ¹⁵ **Repau**ni peore **kakuna** **ũcuacheja** **pa'iku'te** **pãiu'te** sani cho'oche'te **sẽniasomu** repau cho'oche'te cho'oku **ãure** **ãsa** chini. Cho'oche'te **sëkuna** repau'te jo'chasẽse **kuirache'te** jo'ka cu'ava'na

pa'ichejana saomasomũ repaũ. ¹⁶ Saomna sani pa'iu jo'chasẽsere kuirakuna repaũni ruarepa ãucuhakuna jo'chasẽse ãure ãni chajiuakũ'teta'ni repacheja pa'ina pãi te'eũjẽ'e ãumaneasome repaũ'te. ¹⁷ Na'a pa'iu rũhiñe cuasa, te'eũji ija'che i'kaasomũ repaũ: “Chu'ũ ja'kũre cho'oche cho'okaina ãu karama'ñe paaju ãijũna cajejaisi'e pa'ito chu'ũva'ũta'ni ichejare rani pa'iu ãucuhare jũ'iu pa'imũ. ¹⁸ Jã'ajekuna ja'kũni co'i ija'che i'kara: ‘Ja'kũ, mu'ũrejẽ'e cu'ache cho'okũ Diorejẽ'e cu'ache cho'osi'kũa'mũ chu'ũ. ¹⁹ Mu'ũre cu'ache cho'osi'kũjekuna, Chu'ũ chĩia'mũ mu'ũ, chiimanejũ'ũ chu'ũre. Rupa mu'ũre cho'oche cho'okaikũ'te paacheja'che paajũ'ũ chu'ũre chura', chisa ja'kũni co'ini”, chiniasomũ repaũ.

²⁰ Jã'aja'ñe chini cuasa co'iasomũ repaũ churata'ni. Co'ikuna repaũ puka'kũ chuta'a ma'a so'o pa'ikũni ñaasomũ repaũ'te. Ñasi'epi repaũni oiu vu'vu tijña sũ'ka chũsu pojoasomũ repaũ. ²¹ Sũ'ka chũsu pojokũ'teta'ni repaũ cuasa co'isi'ere i'kaasomũ repaũ. “Ja'kũ, mu'ũrejẽ'e cu'ache cho'okũ Diorejẽ'e cu'ache cho'osi'kũa'mũ chu'ũ. Mu'ũre cu'ache cho'osi'kũjekuna, Chu'ũ chĩia'mũ mu'ũ, chiimanejũ'ũ chu'ũre”, chiniasomũ repaũ puka'kũre. ²² Jã'ata'ni puka'kũ mamakũji co'iu pojokũ repaũ'te cho'oche cho'okainare soni rao ija'che chũ'ũasomũ: “Kãña, ruã re'ojakãñare mini ra sa'chekaijũ'ũ iva'ũre chu'ũ chĩiva'ũre. Kãña sa'che pi'ni aniñocava mini ra, muoñona cuachajũ'ũ iva'ũre. Ũcuaja'che cũ'akorophe're mini ra sa'chejũ'ũ iva'ũre. ²³ Ũcuaja'che torochĩiva'ũre jujusiva'ũni chẽa vaijũ'ũ. ãijũ pojoju fiesta cho'oũ mai. ²⁴ Chu'ũ chĩiva'ũ jũnisõsiva'ũja'che peocheja pa'iva'ũpi co'icuhasi'kũa'mũ. Ũcuachi'a sani cavesũsõsiva'ũja'che peocheja pa'isiva'ũpi co'icuhasi'kũa'mũ jo'e”, chikuna

asa pojoju fiesta cho'oasome repaña.

²⁵ Jã'aja'ñe cho'otona cheku, repañ majaa'chu charo cakũ chio saisi'kupi maniasomu. Maiũ vu'e tĩ'api'rakũji kueñejekũna repaña fiesta cho'oche asaasomu repañ.

²⁶ Asakũ mani tĩ'a, repañ pũka'kũre cho'oche cho'okaikũ'te te'eũ'te soni sēniasomu. “¿ÿquere jã'ana cho'oche?”, chiniasomu repañ. ²⁷ Chikũna i'kaasomu repañ. “Mũche'upi vajũva'ũ co'ũna, ‘Torochĩiva'ũre ãure ãu jujasiva'ũni vajĩũ'ũ. Āijũ fiesta cho'oũu mai', chiisi'kũa'mũ muja'kũ”, chiniasomu repañ repañ'te.

²⁸ Jã'aja'ñe kũaũna asa pe'rukũ vu'e kakacuheasomu repañ. Kakacuhekũna repañ pũka'kũ eta, “Jmava'ũ, kakajũ'ũ”, chiiũ ruu chũ'ũasomu repañ'te. ²⁹ Jã'aja'ñe chũ'ũkũna pũka'kũre ija'che i'kaasomu repañ: “Mũ'ũ chũ'ũñe jmamakarũjẽ'e jachama'ñe ruu jeerũmu cho'oku pa'ikũ'mũ chu'ũ. Jã'ata'ni mũ'ũ chu'ũre jmamakarũjẽ'e chivochĩiva'ũrejẽ'e ĩsima'kũa'mũ. ‘Mũ'ũ ja'me pa'inana'me pojoku fiesta cho'ojũ'ũ’, chiima'kũa'mũ. ³⁰ Aperũmu jã'ũ chu'ũ cho'jeũ mũ'ũ ĩsisi'e koo jo'e chekũnani ĩsisõ kuri koo sani ku'iu sĩ'uromire ja'me kãiu ro'isõsi'kũa'mũ. Jã'aja'ñe cho'osi'kũreta'ni pojoku fiesta cho'ora chini torochĩiva'ũre ãure ãu jujasiva'ũre vaisi'kũa'mũ mũ'ũ”, chiniasomu repañ pũka'kũre.

³¹ Chikũna pũka'kũ i'kaasomu repañ'te. “Jmava'ũ, chu'ũre si'arũmu ja'me pa'ikũ'mũ mũ'ũ. Chu'ũ paache cu'amajñarũã peore mũ'ũ paajachechi'aa'me jã'a.

³² Mũche'ũva'ũta'ni jũnisõsiva'ũja'che peocheja pa'isiva'ũpi co'icuhasi'kũa'mũ. Ūcuaja'che sani cavesũsõsiva'ũja'che peocheja pa'isiva'ũpi co'icuhasi'kũa'mũ jo'e. Jã'ajekũna pojoku fiesta cho'omu chu'ũ”, chiniasomu repañ —Jã'aja'ñe chu'vaasomu Jesús repañare pãi.

16

Cho'oché cho'okainare chũ'uku cu'ache cho'osi'ku
pa'isi'ere Jesús ũcuauji cuasaku kũamu

¹ Ũcuarumu Jesús repau neenani chu'vaku ũcuauji
cuasaku ija'chere kũasomu:

—Pāiu kuriu paniasomu. Cho'oché cho'okainare
chũ'uku'te paaasomu repau kuriu. Paakuna chekunapi
ija'che kũasome repau'te kuriu'te: “Mu'ure cho'oché
cho'okainare chũ'ukuji mu'u neere masi kuirakaimauna
rupu cho'osõmu”, chiniasome repana. ² Kũarena asa
cho'oché cho'okainare chũ'uku'te soni i'kaasomu
repau. “Mu'u cho'oché asasi'kua'mu chu'u. ¿Je'se
cuasa jā'aja'ñe cho'oku mu'u? Chu'u nee mu'u
cho'osi'ere tocha ra ñojũ'u chu'ure. Ũcuamakarũ chu'u
nee kuirajũ'u mu'u. Etora chiimũ chu'u mu'ure”,
chiniasomu repau. ³ Chikuna asa repau'te cho'oché
chũ'ukaiku ija'che cuasaasomu: “Chu'ure paaku etora
chiimũ chu'ure. ¿Je'se cho'oja'che chu'u, repau chu'ure
etosirumu? Cho'oché cho'omava'u pa'ija'mu chu'u.
Chio ãu tãñejẽ'e koka peokumũ chu'u. Chekunare kuri
rupu sēni koovajuchuku'mu chu'u”, chiiu cuasaasomu
repau. ⁴ Cuasaku, “Āa, chu'u cho'ojache cuasacuhamu
chu'u. Ija'che cho'ora chu'u, pāipi repana vu'ñana
cuao paaju kuiraa'ju chu'uvare, cho'oché peovare”,
chiiu cuasaasomu repau. ⁵ Ũcuarumu repau cuasasi'e
ija'che cho'oasomu repau: Repau'te paaku'te pōsero'i
paanare te'enarechi'a soni raoasomu repau. Soni
rao, charo raisi'kure i'kaasomu repau. “Chu'ure
paaku'te, ¿keenuko pōsero'i paaku mu'u?”, chiniasomu
repau. ⁶ Chikuna, “U'chape'e cienrepatuo pōsero'i
paamu chu'u”, chiniasomu repau. Chikuna repau'te
i'kaasomu repau. “Ija'ova mu'u pōsero'i tochasija'ova

sẽjo, pesa pũũ, chekũja'ovana cincuentarepatũochi'a tochajũ'ũ", chiniasonũ repaũ. ⁷ Tocha pi'niũna chekũre pũsero'i paaku'te soni rao i'kaasonũ repaũ. "Mũ'ũjẽ'e, ¿keenũko pũsero'i paaku'?", chiniasonũ. Chikũna, "Trigopũã cienrepapũã pũsero'i paamũ chu'ũ", chiniasonũ repaũ. Chikũna i'kaasonũ repaũ. "Ija'ova mũ'ũ pũsero'i tochasija'ova sũjo, chekũja'ovana ochentarepapũãchi'a tochajũ'ũ", chiniasonũ repaũ repaũ'te. Jã'aja'ñechi'a ũcuanũkore pũsero'i paanare cho'oasonũ repaũ. Repana ro'ijache casokaniasomũ. ⁸ Jã'aja'ñe cho'oũna repaũ'te paaku repaja'ova'te ña i'kaasonũ. "Chu'ũ mũ'ũre etosirũmũ pa'ijachere cuasa, chu'ova'ũ pa'ũamaũna cu'ache cho'osi'kũta'ni mũ'ũ masiche'te cho'o ñosi'kũa'mũ mũ'ũ, chu'ũre pũsero'i paanare casosie", chiniasonũ repaũ. Repaũ cho'osi'eja'che Diore cuasamanapi Diore cuasanare na'a rũa cho'omasime icheja cheja cho'omajñarũã.

⁹ 'Iere chu'vamũ chu'ũ mũsanũkonare: Pãi kurina te'ena cu'ache cho'ome chekũnare. Jã'ata'ni mũsanũkonapi kuri paani chekũnare oijũ re'oja'che cho'okaijũ pa'ijũ'ũ, re'oja'che cho'onare paaũato. Jã'aja'ñe cho'oto kuri peore si'asũsirũmũ mũsanũkona re'oja'che cho'okaisi'ejekũna repanapi Dioni jovo pa'ijũ charo jũnisũni Repaũ pa'icheja ai sani re'oja'che pa'inajejũ mũsanũkonapi cho'jepi jũni saito ña pojojanaa'me mũsanũkonare.

¹⁰ 'Pãi te'ena kuri ka'charũ paanata'ni repana kuripi chekũnare re'oja'che cho'okaime. Jã'aja'ñe cho'onapi na'a rũa kuri paani chekũnare ũcua re'oja'che cho'okaira'ame repana. Pãi chekũna ka'charũ kuri paanata'ni jorejũ chekũnare cu'ache cho'ome. Jã'aja'ñe cho'onapi na'a rũa kuri paani jorejũ ũcua cu'ache cho'ora'ame repana chekũnare. ¹¹ Mũsanũkona icheja

cheja pa'irumũ kuri ruu paanata'ni chekunare re'oja'che cho'okaima'to Dios Repau paache, ruu re'oja'che isimaneja'mũ musanukonare, “Paavesume ina”, chini. ¹² Ūcuachi'a musanukonapi chekuna paamajñaruãre masi kuirakaima'to Dios Repau isira chiisi'e cnaumũ paache re'oja'che isimaneja'mũ musanukonare.

¹³ Pãi ka'chanapi ũcuate'eũ'te paato repau'te paanare ũcuapa'ruvachi'a chiicu'amũ. Chekurumũ repau'te paanare te'eũ'te na'a ruu chiiũ chekureta'ni cuhemũ repau. Ūcuachi'a kurina'me Diore ũcuapa'ruvachi'a cuasama'me pãi. Kurire na'a ruu cuasaju Dioreta'ni cuasama'me —chiniasomũ Jesús repanare.

¹⁴ Jesupi jã'aja'ñe i'kauna asa, fariseopãi kurineenajeju pãisoasome repau'te. ¹⁵ Sojuna Jesús ija'che i'kaasomũ repanare:

—Pãi re'ona cho'ocheja'che sã'sevuchi'a re'oja'che cho'onaa'me musanukona, chekunapi ña, “Re'onaa'me ina”, chiapu chini. Jã'ata'ni Dios musanukona rekoñoã cu'ache cuasache ñaku'mũ. Jã'aja'ñe pa'inare ñani pojoma'kuamũ Dios. Jã'aja'ñe pa'iche ruu cuhemũ Repau. Pãita'ni jã'aja'ñe pa'inare ñani pojome —chiniasomũ Jesús repanare.

Dios chũ'u jo'kasi'ena'me pãi cu'ache cho'oche ũhasinare Dios chẽa paache'te kuamũ

¹⁶ Ūcuarumũ Jesús jo'e chu'vaasomũ.

—Dios chũ'uñe Moisés Repauji i'kakuna asaku tocha jo'kaasomũ. Chekuna, ũcuaja'che Dios chu'o kuasina Repau chu'o tocha jo'kaasome. Repana tocha jo'kasi'ere ñaju chu'vaasome pãi, Juan Pãi Okoro'veku aineesirumujatu'ka. Juan pa'irumũpi vuu pãi cu'ache cho'oche ũhasinare Dios chẽa paache'te, chu'o re'oja'chere chu'vaju pa'ime pãi. Chu'vajuna

pāi Dios pa'icheja saineenajeju asa jachama'ñe cuasaju, jainuko Repau chũ'uñe'te cho'oju pañu chiime.

¹⁷ 'Aperumu Dios chũ'u jo'kasi'e irumujatu'ka chũ'umu. Chekurumu Diopi chũ'una cunamuna'me cheja si'asōja'mu. Repau chũ'u jo'kasi'eta'ni jma-makarujẽ'e si'amaneja'mu —chiniasomu Jesús repanare.

Rũjoromi sējoma'ñe paache'te chu'vamu Jesús
(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

¹⁸ Chini Jesús jo'e chu'vaasomu.

—Pāiu ũcuaukaji repau rũjore paacuheku sējosō, chekoni vejani Dios cuheche'te cu'ache cho'omu. Ūcuaja'che pāiu sējosi'koni vejani Dios cuheche'te cu'ache cho'omu —chiniasomu Jesús.

Kuriu pa'ichena'me chuova'u Lázaro pa'iche kuamu

¹⁹ Ūcuarumu Jesús päire chu'vaku ũcuauji cuasaku ija'chere kuasomu:

—Pāiu kuriu paniasomu. Si'aumucujña kãña rua re'ojakãñare ju'iu, ãu rua re'oja'chere karama'ñe āiu pojoku paniasomu repau. ²⁰ Jã'a cho'oto Lázaro, chuova'u pa'iva'u ca'nivu si'acaca'nivu asi ravu paava'upi repau kuriu vu'e kakasa'aro'te si'aumucujña rani ñu'iu paniasomu. ²¹ Kuriu āiu to'jñomajñarũäre sia āni chajiuache ñaasomu repava'u. Ñu'ina jamuchai rani repava'u asire vetoasome. ²² Repau chuova'u pa'iva'u jünisösirumu Diore ja'me pa'inapi ángeleji cunamuna Dios pa'ichejana muasome repava'ure, Abrahamni ja'me paa chini. Kuriu ũcuaja'che jünisōasomu. Jünisōuna pāi repau'te tãasome.

²³ 'Kuriu pa'isi'kuta'ni vati toana sani chuova'u uuku pa'iu Abrahamre so'opi muñe ñaasomu. Lázaro'te ũcuaja'che Abrahamna'me ñu'ikuni ñaasomu repau.

²⁴ Ña cuiku Abrahamre ija'che i'kaasomu repau:

“Ja'ku Abraham, chu'va'ure oijũ'u. Lázaro'te chu'ure raojũ'u, repau mño chã'tirona okopi chũu ra chu'u chemeñona nouna asucheji churua'ku. Toare chova'u uuku pa'imu chu'u”, chiniasomu repau kuriu pa'isi'ku Abrahamre. ²⁵ Jã'aja'ne i'kakuteta'ni Abraham ija'che i'kaasomu repau'te: “Jmava'u, mu'u cheja pa'irumu pa'isi'ere cuasajũ'u. Mu'u chiiche peore paasi'kuamu mu'u. Iku Lázarota'ni chova'u pa'isi'kuamu. Chura repauni re'oja'che ti'jñeuna pojoku pa'imu. Mu'uta'ni mu'uni cu'ache ti'jñeuna chova'u uuku pa'imu chura. ²⁶ Ichejapi mu'u pa'ichejajatu'ka rühichenevume. Jã'ajekuna icheja pa'inare musanukona pa'icheja sañu chiinareta'ni saicu'amu. Ũcuaja'che mu'u pa'icheja pa'inare rañu chiinareta'ni te'eu'terejẽ'e raicu'amu icheja chukuna pa'icheja”, chiniasomu Abraham repau'te.

²⁷⁻²⁸ Chikuna kuriu pa'isi'ku i'kaasomu Abrahamre. “Jã'a pa'ito, ja'ku Abraham, chu'u mu'ure iere rua sēeñe sēm̄u: Chu'u cho'jechĩ umupāi, cincorepanare paaku'mu chu'u. Chu'u ja'ku vena Lázaro'te saojũ'u, chu'u cho'jechĩre Dios chu'ore chuvakuna asa chẽa repauna cu'ache cho'oche'te ũhasõrena icheja vati toa raomanea'ku Dios”, chiniasomu repau'te. ²⁹ Jã'aja'ne sēeuna Abraham i'kaasomu repau'te. “Moisés tocha jo'kasi'ena'me Dios chu'o kasina tocha jo'kasi'e paame repauna mu'che'uchĩi. Dios chu'o tochana tocha jo'kasi'ere ñaju che'cheju jachamairo paapu”, chiniasomu Abraham repau'te. ³⁰ Chikuna kuriu pa'isi'ku i'kaasomu repau'te. “Dios chu'o tocha jo'kasi'e ñanata'ni jachanaa'me repauna. Jã'ata'ni jũni vajuraisiva'upi sani repaunani chu'vatota'ni asa chẽa repauna cu'ache cho'oche ũhasõ, mama cuasajanaa'me repauna”, chiniasomu repau'te. ³¹ Chikuna Abraham i'kaasomu repau'te. “Dios chu'o,

Moisés tocha jo'kasi'ena'me Dios chu'o kuasina tocha jo'kasi'e ña jachanaa'me repana. Ña jachanjeju jüni vajuraisiva'upi Dios chu'ore chu'vato ũcua jachara'ame repana”, chiniasomu Abraham kuriu pa'isi'kure — Jã'aja'ñe kuasomu Jesús repanare fariseopai.

17

Pãi rühiñe cuasamana cu'ache cho'ochete kuamu
(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

¹ Ūcuarumu Jesús repau neenare i'kaasomu.

—Chekumare cu'a chu'vana pãi si'arumu pa'inaa'me. Jã'ata'ni chu'ure cuasava'napi cu'ache cho'oa'ju chini cu'ache chu'vaku'te na'a rua cu'ache ti'jñeja'mu. ² Pãiu'te Diore cuasakuni te'eum'te cu'ache chu'vaku'te pãipi ija'che cho'oto re'ora'amu: Repau chuta'a repau'te cu'a chu'vamarumuna toacunapuji rua ujaruji repau cavuna pãipi jepo vëe chiarana tō rusōru cu'ache pa'ira'amu repau'te. Jã'aja'ñe cho'oma'to pa'iu chekurumu pãire cu'ache chu'vamu repau. Pãire repau cu'ache chu'va pi'nisirumu Diopi repau cu'ache cho'osi'e ro'i chũ'uto na'a rua cu'ache ti'jñeja'mu repau'te. ³ Ñarepaju pa'ijũ'u, musanukona. Mu'ure kueñe pa'ikuji mu'u majapãiuja'iu pa'iu mu'uni cu'ache cho'oto chu'vajũ'u repau'te, jo'e cho'omanea'ku. Chu'vakuna, “Cu'ache cho'osi'ku'a'mu chu'u. Jo'e jã'aja'ñe cho'ocuhemu chu'u”, chiito repau cu'ache cho'osi'e jo'e cuasamanejũ'u. ⁴ Chekurumu repau mu'ure te'eumucuse sieterepañoã cu'ache cho'omu. Cu'ache cho'oñoã pa'iche sieterepañoã rani kuamu repau mu'ure. “Cu'ache cho'osi'ku'a'mu chu'u. Jo'e cuasamanejũ'u chu'u cho'osi'e”, chiimu. Jã'aja'ñe chiito repau cu'ache cho'osi'e jo'e cuasamanejũ'u musanukona —chiiu chu'vaasomu Jesús repau neenare.

Diore masi cuasana Repauchi'a cho'omasiche'te cho'ome

⁵ Ūcuarumu Jesús neena jo'e i'kaasome repaute.

—Diore na'a rua cuasañu chiime chukuna. Repauchi, “Musanukonare si'arumu cho'okaija'mu chu'u”, chisi'ere cavesumairo na'a rua cuasañu chiime chukuna. Chukuna'te cho'okaiju'u —chiniasome repana.

⁶ Jā'aja'ñe i'karena Jesús i'kaasomu.

—Mostazara'karu rua jmara'karu'me. Jā'ata'ni repara'karu'te tāru sūkiñu ujañu aineemu. Musanukona ūcuaja'che jmamakarū Diore cuasanata'ni Repauchi'a cho'omasiche'te cho'ojanaa'me. Musanukonapi, “Dios peore masiku'mu”, chini cuasaju iñure sicómoroñu'te, “Rñi sani chiara joopona nukajũ'u”, chiito mu'u chu'uñe cho'omu iñu — chiniasomu Jesús.

Chekunare cho'oche cho'okaina pa'iche'te kuamu

⁷ Ūcuarumu Jesús jo'e i'kaasomu repanare.

—Chekurumu musanukona te'euji cho'oche cho'okaiku'te paamu. Paakuna mu'ure cho'oche cho'okaiku mu'u chiona sani chejare mu'kaku pa'imū āure tāra chini. Chekurumu ovejava'nani kuirakaimu. Cho'oche cho'okasa chini saisiva'ure vu'ena makuna, “Kaka puu, āu āijũ'u”, chiima'mu mu'u. ⁸ “Āu chu'ure cho'okaiju'u; āsa. Chu'upi āu āiu ūkukuna chu'u chiiche ūcuache miiyani rakaiu pa'ijũ'u, chu'u āu āni pi'niñetu'ka. Jā'acho'je mu'upi āijũ'u.” Jā'aja'ñe i'kamū mu'u, mu'ure cho'oche cho'okaiku'te. ⁹ Ūcuachi'a mu'ure cho'oche cho'okaikūji mu'u chu'usi'ere masi cho'o pi'niru, “Re'orepamu. Rua re'oja'che cho'okaimu mu'u chu'ure”, chiima'mu mu'u repaute. ¹⁰ Ūcuaja'che musanukonapi Dios chu'usi'ere peore cho'o pi'nini ija'che i'kajũ'u Repaute: “Rua vesunaa'me

chukuna. Jā'ata'ni mu'u chũ'uñe cho'okainajeju mu'u chũ'usimakaruchi'a cho'osinaa'me chukuna", chiijũ'u Repau'te —chiniasomu Jesús repau neenare.

Umupāi dierepanare asi ravu jũ'inani Jesús vasosi'ere kuumu

¹¹ Ūcuarumu Jesús Jerusalén v'ejoopo sasa chiikujeku jo'e sai Samaria chejana'me Galilea cheja tususima'api saniasomu. ¹²⁻¹³ Vu'ejooru sani tĩ'atona umupāi asi ravu jũ'ina dierepana rianasome repau'te.

Rani so'opi nukaju ñaju ujachu'opi cuiju ija'che i'kaasome repana repau'te:

—Jesús, Masiu, chukunava'nare oijũ'u! —chiniasome repana.

¹⁴ Chitena ña i'kaasomu repau.

—Musanukona ca'nivũã phairipaire ñojaijũ'u — chiniasomu Jesús repanare.

Jā'aja'ñe i'kauna, "Jau", chini saijuna repana asi te'erumu ja'jusoasomu repana ca'nivũã re'ojaca'nivũã.

¹⁵ Vaju te'eu repau ja'jusica'nivut'e meñe sime ña pojoku churi co'iasomu Jesuni. Co'iku Dioni pojoku ujachu'opi, "Rua re'oku'mu mu'u", chiniasomu repau.

¹⁶ Jā'aja'ñe i'kaku co'i, Jesús pa'ichejana tĩ'a, repauni pojoku repau ti'jñeñe meñe sime ñu'iu, "Re'orepamu", chiniasomu repau. Samaria cheja caku paniasomu repau asi ravu jũ'isi'ku. ¹⁷ Jā'aja'ñe pojoku i'kauna Jesús i'kaasomu.

—Asi ravu jũ'inare, dierepanare vasosi'kuamumu chu'u. Chekuna nueverepanata'ni co'i, "Re'orepamu", chiima'me chu'ure. ¹⁸ Iku tĩipāiuchi'a judío peokaji te'eu co'i Dioni pojoku, "Dios rua re'oku'mu", chiimu. Chekunata'ni Diore pojoma'me —chiniasomu Jesús.

¹⁹ Chini Jesús repau'te co'isi'kure i'kaasomu.

—Chura vñni saijũ'u. “Iku Jesús chu'ure vasoja'mu”, chini cuasasi'kujeku vajucuhasi'kuu'mu mu'u — chiniasomu Jesús.

Dios Raosi'ku chũ'urumu ti'ajañere kummu
(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰ Ūcuarumu fariseopāi Jesure ija'che sēniasome:

—¿Jeerumu Dios Raojau rani pāi ūcuanukore chũ'uja'u? —chiniasome. Chitena Jesús i'kaasomu repanare.

—Repa chũ'urumu ti'ajañe vesume pāi. ²¹ Dios Raosi'ku repau'te cuasanarechi'a rekoñoña chũ'uku pa'im. Jā'ajekuna pāi ija'che i'kamanejanaa'me: “Dios Raosi'ku ichejare chũ'umu.” Ūcuachi'a, “Jā'achejare Dios Raosi'ku chũ'umu”, chiimanejanaa'me pāi — chiniasomu Jesús repanare fariseopāi.

²² Chini Jesús repau neenare i'kaasomu.

—Na'a pa'isirumu musanukona chu'u jo'e cajejachere cha'aju, “Dios Raosi'kupi jo'e caje, maire te'eumucusechi'a ja'me pa'ito re'ora'amu”, chiiju cuasajanaa'me musanukona. Jā'ata'ni chu'u cajerumu chuta'a tī'amauna jmamakarujě'e ñamanejanaa'me musanukona chu'ure. ²³ Pāi musanukonare ija'che kujajanaa'me: “Rani ñajũ'u. Dios Raosi'ku ichejare pa'im.” Chekuna, “Sani ñajũ'u. Dios Raosi'ku jeechejare pa'im”, chiijanaa'me. Pāipi jā'aja'ñe kujuna ja'me ñañu chini saimanejũ'u musanukona.

²⁴ Cunaumupi te'ekā'ko oko fe'neni chekukā'kojatuka ruu na'mi peore miañe fe'ne chuvokuna ñame pāi. Ūcuaja'che chu'u Dios Raosi'ku icheja cheja jo'e cajerumu pāi ūcuanuko ñajanaa'me chu'ure.

²⁵ Jā'ata'ni charo ruu asi cho'ocojñoja'mu chu'u. Ūcuachi'a irumu pa'ina pāi, “Dios Raosi'kuma'mu

m'u'u", chiiju cuheme chu'ure. ²⁶ Chu'u Dios Raosi'ku chejana jo'e cajeumucuse t'i'api'raru'mu Noé pa'irumu pa'isina pa'isi'ēja'che cu'ache pa'ijanaa'me pāi. ²⁷ Noé pa'irumu pa'isina pāi āu āiju, cono ūkuju, romi vejaju, umu vejaju, repanare uache cho'ojū paniasome, Dioni cuasamapu, repa'u Noé choovu ujavu kakaumucusejatu'ka. Kakasirumuna okopi ra ko'sauna ūcuanuko cho'osōasome repana pāi. ²⁸ Ūcuaja'che chu'u cajeumucuse t'i'api'raru'mu, Lot pa'irumu pa'isina cu'ache pa'isi'ēja'che cu'ache pa'ijanaa'me pāi. Reparumu pāi āu āiju, cono ūkuju, pōse koo īsiju, repana chiño āu tāju, vu'ña cho'ojū paniasome, Dioni cuasamairo pa'iju. ²⁹ Jā'aja'ñe pa'inani repa'u Lot, Sodoma vu'ejoopo pa'isi'kupi eta sanisōasomu. Repa'u Lot eta sanisōsirumuna Diopi chū'umuna cunamupi toana'me toacatapi repajoopona tuā'tuakuna pāi peore cho'osōasome. ³⁰ Lot pa'irumu cho'osi'ēja'che chu'u Dios Raosi'ku jo'e cajerumuna cu'ache cho'ojū pa'ijanaa'me pāi.

³¹ 'Chu'u jo'e cajerumu pāi ūcuuana repana vu'ña ve'koroāre pani cu'amajñaruā mini sañu chini repana vu'ña kakama'ñe teana vu'vusōa'ju. Ūcuaja'che pāi chiño pa'ina repana vu'ña pa'iche'te cu'amajñaruāre mini sañu chini co'ima'ñe teana vu'vusōa'ju. ³² Lot rūjo cho'ocojñosi'ere cuasa, repao jachasi'ēja'che Diore jachamanejū'u musanukona. ³³ Pāi Dios chū'umne'te cho'ocuheju repanare uachechi'a cho'ojū pa'ito cu'amu. Jā'aja'ñe cho'onare chu'upi rani vati toana saoja'mu repanare. Chekunareta'ni repanare cho'ouache ūhasō, Dios chū'umne'te cho'ojū pa'inareta'ni Dios pa'ichejana saja'mu chu'u.

³⁴ 'Ija'chere kuara chiimu chu'u musanukonare: Chekumu ángeles ñamipi caje umupāi te'eka'chapana

ũcuate'eko'a kãinare te'eu'te saju chekuni jo'kajanaa'me. ³⁵ Chekurumu romi te'eka'chapana ũcuate'echeja ãu toanare te'eo'te saju chekoni jo'kajanaa'me. ³⁶ Chekurumu umupãi te'eka'chapana chio ũcuate'echio pa'inare ũcuaja'che te'eu'te saju chekuni jo'kajanaa'me —chiniasomu Jesús repanare.

³⁷ Jã'aja'ñe i'kauna chu'o sēniasome repana.

—Chukuna'te Paaku, ¿jeechejana jã'aja'ñe cho'oja'u?
—chiniasome repana.

Chitena i'kaasomu repau.

—Cu'ava'nare jūni jã'jusiva'nare jñaa caje chi'ime va-cho —chiniasomu Jesús repau neenare.

18

Va'jeo pa'ichena'me pãi chēañe chũ'uku pa'iche
cuasaku kuumu Jesús

¹ Ūcuarumu Jesús repau neenani chu'vaasomu.

—Musanukona Diore sēñe ũhamanejũ'u.
Musanukona chiiche cuhama'ñe Dioni sēju pa'ijũ'u
—chiniasomu Jesús repau neenare.

² Jã'aja'ñe chu'vacuha ija'chere cuasaku kuaasomu repau, repanapi si'arumu Dioni sēju paapu chini:

—Diore cuasama'ku, pãi chēañe chũ'uku vu'ejoopo'te paniasomu. Ūcuaja'che pãijē'e oima'ku paniasomu repau. ³ Ūcuarumu va'jeva'o ũcuajoopo pa'iva'o repau'te pãi chēañe chũ'uku'te si'arumu muu ija'chere kuako paniasomo: “Pãiu chu'uni pe'ruku cu'ache cho'omu. Ūsekaijũ'u chu'ure repau cu'ache cho'oche jo'e cho'omanea'ku”, chiniasomo repao repau'te.

⁴ Si'arumu sēeko'teta'ni rupu asaku paniasomu repau. Jã'ata'ni repaoji ruarepa sēeona ija'che cuasaasomu repau: “Chu'u Diore cuasama'ku'a'mu. Ūcuaja'che

pāijě'e oima'kua'mu chu'u. ⁵ Jā'ata'ni repaoji chu'uni si'areparumu muta sēona asa ca'nasō cho'okaija'mu chu'u. Repao'te cho'okatu jo'e mutamaneja'mo repao", chini repao sēsi'e cho'okaniasomu repau —Jā'aja'ñe kuaasomu Jesús repau neenare.

⁶ Kua pi'ni repanare ija'che i'kaasomu repau:

—Pāi chēañe chū'uku cu'aku cho'osi'ere cuasa ñajū'u musanukona. ⁷ Repau pāi chēañe chū'uku pāi oima'ku paniasomu. Jā'ata'ni va'jeoji si'areparumu repauji cho'okaa chini sēona cho'okaniasomu repau. Diota'ni pāi chēañe chū'uku pa'icheja'che pa'ima'kua'mu. Jā'ajekuna Repau chēa paanapi umucujñana'me ñami Repauji cho'okaa chini si'arumu sēeto, “Cha'ajū'u. Na'a pani cho'okaija'mu chu'u”, chiima'kua'mu Dios. Repana sēñe asa teana cho'okaiku'mu Dios. ⁸ Repana chiiche na'mi cho'okaiku'mu Dios. Chu'u Dios Raosi'ku ichejana jo'e cajeni, ¿Diore cuasaju si'arumu sēenare ñaja'ñe chu'u? —chiniasomu Jesús repau neenare.

Fariseopāi una'me pāi chū'unare kuri kookaiku pa'iche'te kuumu

⁹ Reparumu pāi, “Rua re'onaa'me chukuna. Chekunata'ni cu'anaa'me”, chiiju cuasanapi Jesure ja'me paniasome. Jā'aja'ñe cuasajuna repanani chu'vaku ija'chere cuasaku kuaasomu Jesús:

¹⁰ —Umupāi te'eka'chapana fariseopāi una'me pāi chū'unare kuri kookaiku Dios vu'ena muu kakaasome Dioni sēñu chini. ¹¹ Ūcuarumu fariseopāi nukaku ija'che sēniasomu: “Āa, Ja'ku Dios, chekuna pāi cu'ache cho'ome. Pōse ñaame. Ūcuaja'che chekunare ūcuarepa cho'oma'me. Ūcuaja'che rñjoromi peonare ja'me kāiju pa'ime. Chu'uta'ni chekuna cho'ocheja'che cu'ache cho'oma'kua'mu. Iku kuri kookaiku ūcuaja'che kuri

cajejaiche sēni koo kuaamairo paaku'mu. Chu'uta'ni jā'aja'ñe cho'oma'kua'mu. Re'oku'mu chu'u. Re'okujeku mu'uni pojoku mu'ure re'orepamu chiiu pa'iku'mu chu'u. ¹² Te'esemana te'eka'chapañoã ãu ãimairo pa'iku'mu chu'u, mu'uni pojoku. Chu'u cho'oche cho'osi'ere pãipi chu'uni ro'ito aperumu mu'u isijũ'u chiisinukoru kuẽkue ña karama'ñe isiku'mu chu'u mu'ure. Chekurumu kurire're dierepare're kooni te'ere'reru isiku'mu chu'u. Chekurumu cienrepare'reraã kooni dierepare're isiku'mu chu'u mu'ure. Jã'aja'ñechi'a isiku'mu chu'u mu'ure”, chiiu sēniasomu repau fariseopãiu. Cu'ache cho'okuta'ni re'oja'che cho'ochechi'a kuaasomu repau. ¹³ Cheku kuri kookaikuta'ni repau cu'ache cho'osi'ere cuasa cunauumu Dios pa'ichejajekuna ñavajuchuku so'ore sumava'u meñe sime nukaku paniasomu. Sumava'u nukasi'kupi ã'capuna vaiu Diore ija'che sēniasomu repau: “Åa, Ja'ku Dios, cu'ache pa'iku'mu chu'u. Jã'ata'ni oijũ'u chu'uvava'ure”, chiniasomu repau —Jã'aja'ñe kuaasomu Jesús repanare.

¹⁴ Kuacuha jo'e i'kaasomu repau.

—Asarepajũ'u musanukona. Sēni pi'ni eta repana vu'ñana co'iasome repana. Kuri kookaikuji ũcuauji meñe, “Cu'ache pa'iku'mu chu'u”, chiiu Dioni sēkuna repau cu'ache cho'osi'e tunosōkani, “Cu'ache cho'osi'e ro'iche peomu ikure”, chiniasomu Dios. Chekureta'ni repauji, “Re'oja'chechi'a cho'oku'mu chu'u”, chikuna repau cu'ache cho'osi'e tunokaimaneasomu Dios. “Repau cu'ache cho'oche kuaanesi'e ro'iche pa'imu ikure”, chiniasomu Dios. Pãi te'ena, cu'ache cho'onata'ni, “Re'onaa'me chukuna”, chiime, chekunapi asa, “Re'onaa'me jā'ana”, chiapau chini. Repana cu'ache cho'oche'te Dioni kuaapuna repana cu'ache cho'oche

tʉnokaima'mʉ Dios. Diopi ñato cu'anaa'me repana. Jã'ata'ni chekʉna pã, “Cu'ache cho'okʉ'mʉ chʉ'u”, chini cuasa Dioni kʉajʉna repana cu'ache cho'oche tʉnokaimʉ Dios, repanani oiʉ. Diopi ñato re'onaa'me repana, cu'ache cho'oche tʉnosõcojñosinajejʉ — chiniasomʉ Jesús repanare.

Chĩiva'nare Jesús re'oja'che i'ka jo'kasi'ere kʉamʉ

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵ Ūcuarʉmʉ pã Jesús pa'ichejana repana chĩiva'nare raasome, Repaʉji chẽsekʉ Dioni re'oja'chere sẽekaʉ chini. Jã'aja'ñe rajʉna ña repaʉ neena ʉseasome repanare. ¹⁶ ʉsejʉna Jesús repaʉ neenare soni i'kaasomʉ.

—Chĩiva'nare raiʉsemanejʉ'u mʉsanʉkona chʉ'ʉni raapʉ. Iva'na chĩiva'naja'ñe pa'ijʉ chʉ'ʉre masi cuasanapi Dios chʉ'o asa chẽajanaa'me. ¹⁷ Jã'ata'ni iva'na chĩiva'na chʉ'ʉre masi cuasacheja'che masi cuasamana Dios chʉ'o asa chẽamanejanaa'me. Ūcuarepaa'me jã'a — chiniasomʉ Jesús repaʉ neenare.

Pãʉ kuriʉ Jesure Dios pa'icheja saiche sẽniasasi'ere kʉamʉ

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸ Ūcuarʉmʉ judíopã chʉ'ʉku kuriʉ Jesuni chʉ'o sẽniasomʉ.

—Masiʉ, re'okʉ'mʉ mʉ'u. ¿Je'se cho'oni'te Dios pa'icheja saija'che chʉ'ʉ? —chiniasomʉ repaʉ repaʉ'te.

¹⁹ Chikʉna Jesús i'kaasomʉ repaʉ'te.

—¿Je'se cuasa, “Re'okʉ'mʉ mʉ'u”, chiikʉ mʉ'u chʉ'ʉre? Diochi'aa'mʉ Re'okʉ. Chekʉ pãʉ re'okʉ peomʉ. ²⁰ Aperʉmʉ Dios chʉ'ʉ jo'kasi'e masicosomʉ mʉ'u. Ija'che kʉamʉ repa:

Musanukona umupāi romi paana chekunare romi ja'me
kāimanejū'u.

Ūcuaja'che romi umu pa'ina chekunare umupāi ja'me
kāimanejū'u.

Ūcuachi'a pāi vanisōmanejū'u.

Chekuna nee ñaamanejū'u.

Chekuna pa'iche'te kuanani joremanejū'u.

Ūcuaja'che mujakupāi ña kukujū'u.

Jā'aja'ñe chū'usi'kuam Dios —chiniasomu Jesús
repaute kuriute.

²¹ Chikuna i'kaasomu repau.

—Chīrumupi irumujatu'ka Dios chū'u jo'kasi'e peore
jā'a jachama'ñe cho'oku pa'iku'mu chu'u —chiniasomu
repa.

²² Jā'aja'ñe i'kauna Jesús ija'che i'kaasomu repau'te:

—Ūcuarepa cho'oku'teta'ni karamu mu'ure. Mu'u
paache cu'amajñarūre peore ĩsisō, kuri koo chova'na
pa'iva'nani rupū ĩsijū'u. ĩsisōjani rani chu'una'me ku'iu
chu'u chū'ūñe'te cho'oku pa'ijū'u. Jā'aja'ñe cho'oni'te
Dios pa'ichejana sani re'oja'che pa'ija'mu mu'u —
chiniasomu Jesús repau'te kuriute.

²³ Jesupi jā'aja'ñe i'kauna asa, ĩsicuheku sumava'u
paniasomu repau, ruu kuriujeku. ²⁴ Sumava'u pa'iana
ña Jesús ija'che i'kaasomu repau'te:

—Pāi kurinare Dios pa'icheja saineenareta'ni
saicu'aja'mu, repanapi kurire na'a ruu cuasaju Dioni
cuasama'to. ²⁵ Camellova'ure miuñakarū cojerū kaka
etajaicu'acheja'che kuriute Dios pa'icheja saicu'aja'mu,
repaui kurire na'a ruu cuasaku pa'ito —chiniasomu
Jesús repau'te kuriute.

²⁶ Jesús i'kache asasina ija'che sēniasome repau'te:

—Jā'a pa'ito, ¿je'se cho'onani Dios pa'icheja saire'oja'u?
—chiniasome.

²⁷ Chitena Jesús i'kaasomɯ.

—Maichi'a te'ena cuasajɯna Dios pa'icheja saicu'amɯ maire pãi. Diopi cho'okaitota'ni Repaɯ pa'icheja saiche vesama'mɯ —chinasomɯ repaɯ.

²⁸ Chikɯna Pedro i'kaasomɯ.

—Chukɯna mu'ɯna'me pañu chini chukɯna paasi-majñarɯã peore jo'kasõ rani mu'ɯna'me ku'ime —chinasomɯ.

²⁹⁻³⁰ Chikɯna Jesús i'kaasomɯ repaɯ'te.

—Pãiu ũcuauakɯ Dios chũ'ũñe'te cho'oku pasa chiiku chekurumɯ repaɯ vu'ere jo'kasõmɯ. Chekurumɯ repaɯ rũjoni jo'kasõmɯ. Chekurumɯ repaɯ majaa'chɯpãire jo'kasõmɯ. Chekurumɯ repaɯ cho'jechĩire jo'kasõmɯ. Chekurumɯ repaɯ puka'kupãire jo'kasõmɯ. Chekurumɯ repaɯ chĩire jo'kasõni repaɯ aperumɯ paasinuko na'a ruu jñaaja'mɯ repaɯ, icheja cheja pa'irumɯ. ũcuaja'che jũnisõsirumɯ Dios pa'ichejare ai sani pa'ija'mɯ repaɯ. ũcuarepaa'me jã'a —chinasomɯ Jesús repanare.

Jesús repaɯ chuenisojachere jo'e kuamɯ

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹ ũcuarumɯ Jesús repaɯ neenare docerepanare soni ija'che kuasomɯ:

—Jerusalén vu'ejoopona maijanaa'me mai chura. Aperumɯ Dios chu'o kuana tocha jo'kasi'e chu'ɯ Dios Raosi'ku cho'ocojñojañere kuame. Repana kuajɯ tocha jo'kasi'e Jerusalenna ti'jñeja'mɯ chu'ure.

³² Judíopãipi judío peonani jo'kajanaa'me chu'ure, repanapi cu'ache cho'oa'jɯ chini. Ruu cu'ache cutujɯ pãisojɯ coo tutujanaa'me repana chu'ure. ³³ ũcuachi'a su'isue pi'ni vanisõjanaa'me repana chu'ure. Jã'ata'ni choteumucujñana vajurajia'mɯ chu'ɯ —chinasomɯ Jesús repaɯ neenare.

³⁴ Repaᵐ kuache asanata'ni jmamakarujě'e asa chěamaneasome repana. Diopi repanani asa chěañe'te ũsekuna asavesᵐasome repana.

Na'ava'ure Jesús vasosi'ere kuamᵐ

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵ Repaᵐ Jesús Jericó vᵐ'ejooopo tī'acuhato na'ava'ᵐ ma'a ru'tuva'te ñu'iu kurire sēeᵐ paniasomᵐ. ³⁶ Ñu'iana pāipi jainuko ũcuachejapi caraijuna asa,

—¿Je'se cho'oche ina? —chiniasomᵐ repaᵐ.

³⁷ Chikuna,

—Jesús, Nazaret vᵐ'ejooopo raisi'kupi caraimᵐ — chiniasome pāi repaᵐ'te ja'me saina. ³⁸ Chitena asa ᵐjachu'opi ija'che cuiku i'kaasomᵐ repaᵐ:

—Jesús, David aperᵐᵐ pa'isi'ku Jojosi'ku, oijũ'ᵐ chu'ᵐva'ure —chiniasomᵐ.

³⁹ I'kauna asa charo saina,

—Re'omᵐ. Jo'e i'kamanejũ'ᵐ —chiniasome repaᵐ'te. Jo'e i'kamanejũ'ᵐ chiinareta'ni na'a ruᵐ cuiku i'kaasomᵐ repaᵐ.

—Jesús, David aperᵐᵐ pa'isi'ku Jojosi'ku, oijũ'ᵐ chu'ᵐva'ure —chiniasomᵐ repaᵐ.

⁴⁰ Jā'aja'ñe i'kaku cuikuna asa canuka,

—Chu'ᵐni rajũ'ᵐ repaᵐ'te —chiniasomᵐ Jesús repanare. Chikuna repaᵐni kueñe rarena Jesús ija'che sēniasomᵐ repaᵐ'te:

⁴¹ —¿Ûquere cho'okaaᵐ chini sēeku mu'ᵐ chu'ᵐre? —chiniasomᵐ Jesús repaᵐ'te.

Chikuna,

—Pāi Ūcuanukore Paaku, chu'ᵐ ñakocaã ñoa'ku chiimᵐ chu'ᵐ —chiniasomᵐ repaᵐ.

⁴² Chikuna Jesús i'kaasomᵐ.

—Mũ'ũ ñakocaã ñoa'kũ mũ'ũre. “Jesús chũ'ũre va-soja'mũ”, chini cuasasi'kũjekũ vajũcuhamũ mũ'ũ chura —chinasomũ Jesús repaũ'te.

⁴³ Jesupi jã'aja'ñe i'kakũna repaũ ñakocaã teana care'osoasomũ. Care'oũna Jesuna'me saiũ Dioni pojokũ, “Rũa re'okũ'mũ mũ'ũ”, chinasomũ repaũ. Chekũna ũcuaja'che repaũ'te cho'osi'ere ña, “Dios peore masikũ'mũ”, chinasome.

19

Zaqueona'me Jesús cho'osi'ere kũamũ

¹⁻² Ūcuarũmũ Jesús Jericó vũ'ejoopo tĩ'a mũato ũcuajooopo'te pãĩũ kuriũ paniasomũ. Repaũ mamia'me Zaqueo. Pãĩ chũ'ũnare kuri kookainare chũ'ũkũ paniasomũ repaũ. ³ Repaũ Zaqueo Jesure ñara chiikũta'ni chejarũ nukakũjekũ pãipi jairepanũkojẽũna ñamaneasomũ. ⁴ Ñamanesi'kũjekũ Jesuni ñara chini charona vũ'vũ sũkiñũ sicómoroñũna mũni tuhiũ cha'aasomũ repaũ, “Jesús ichejapi caraija'mũ”, chini. ⁵ Tuhiũ cha'akũna repaũ Jesús ũcuachejana sani tĩ'a carai'pĩ'rukũji mũñe ña sũkiñũ tuhikũ'te Zaqueo'te ija'che i'kaasomũ:

—Zaqueo, pesa cajejũ'ũ. Chura iumucuse mũ'ũ vũ'ena canũkache paamũ chũ'ũ —chinasomũ repaũ repaũ'te.

⁶ Jesupi jã'aja'ñe i'kaũna asa pojokũ na'mi caje repaũ vũ'ena mũvaasomũ repaũ. ⁷ Mũvakũna ña pãĩ ũcuanũko pe'rujũ cu'ache i'kaasome Jesure. “Pãĩũ cu'akũ vũ'ena canũkara chini mũamũ jã'ũ Jesús”, chinasome repaũna ũcuanũko.

⁸ Ūcuarũmũ repaũ Zaqueo repaũ vũ'ere pa'iũ vũni nukakũ i'kaasomũ Jesure.

—Ñakũ, Pãĩ ũcuanũkore Paakũ. Chura chũ'ũ paache cu'amajñarũã chũova'na pa'iva'nani joopo rupũ ĩsija'mũ

chũ'u. Ũcuaja'che chũ'u jorekũ chekũnare na'a caje-
jaiche sēni koosinũko kuri ũcuaka'chapañoã jo'e ũcu-
janũko jovo co'choja'mũ chũ'u repanare —chiniasomũ
repau.

⁹ Chikũna Jesús i'kaasomũ repau'te.

—Mai aipãiu Abraham jojosi'kũa'mũ mũ'u. Iumu-
cuse ivu'e pa'inare musanũkonani oiũ chẽamũ Dios,
jūnisōsirũmũ vati toana saimanea'ju chini. ¹⁰ Chũ'u,
Dios Raosi'kũ, pãipi jūnisō vati toana saimanea'ju chini
chejana cajesi'kũa'mũ. Repanare chẽa paakũ repana
cu'ache cho'ocojñora'asi'e ũsekani paaja'mũ chũ'u —
chiniasomũ Jesús repau'te Zaqueo'te.

Kurire're koosina pa'iche'te kũamũ

(Mt 25.14-30)

¹¹ Jesupi jā'aja'ñe i'kaũna asa, repauji Jerusalén
vu'ejoopona tĩ'api'rakũna ija'che cuasaasome repana
pã: “Ikũ Jerusalén vu'ejoopona tĩ'a teana pã
ũcuanũkore chũ'ũja'mũ”, chini cuasajũna repanani
chũ'vakũ ija'chere cuasakũ kũasomũ repau, jā'aja'ñe
cuasamanea'ju chini:

¹² —Pãiu pa'ipãiu paniasomũ. Repauini pã chũ'ũku'te
jo'kañũ chini chekũcheja cana soniasome repau'te.
Sotena chekũchejana so'ona saniasomũ repau, repanapi
repauini pã chũ'ũku'te jo'karena repau pa'icheja canani
co'i chũ'ũra chini. ¹³ Saipi'rakũ repau'te cho'oche
cho'okainare dierepanare soniasomũ repau. Soni rao
pachokurire're te'ere'rechi'a ĩsi pi'ni ija'che i'kaasomũ
repau repanare: “Chura chũ'u ĩsisire're kurire'repi
pōsere koo ĩsiju na'a rũa kurire kooju pa'ijũ'u. Chũ'u
rairũmũjatu'ka jā'aja'ñe cho'oju pa'ijũ'u musanũkona”,
chiniasomũ repau. ¹⁴ Chini jo'ka sanisōũna repau
pa'icheja cana pã, repauini cuheju, te'enare pã jña

saoasome, repau saisijoopona tuha chũ'uñe jo'kajanani, "Iku chũ'uñe cuheme chukuna", chiapu chini.

¹⁵ 'Cuhecheta'ni ũcua pãi chũ'uku'te jo'kaasome repana repau'te. Pãi chũ'uku'te jo'karena repau pa'ichejana co'i, repau'te cho'oche cho'okainare repau kuri ĩsisinani soapu chini chũ'uasomu repau, repana koosinukore kurire masira chini. ¹⁶ Sotena charo te'eu rani ija'che kuaasomu: "Chu'ure paaku, mu'u chu'ure ĩsisire'reva kurire'revaji pösere koo ĩsiku dierepare're koosi'kuam'u chu'u", chiniasomu. ¹⁷ Chikuna i'kaasomu repau. "Mu'u ruu masi cho'osi'kuam'u. Kuri ka'charu koosi'kuta'ni na'a ruu jñaasi'kuam'u mu'u. Masi cho'osi'kujukuna vu'ñajooopã dierepajooopã pa'inani pãire chũ'ua'ku chini jo'kam'u chu'u mu'ure", chiniasomu repau. ¹⁸ Kuacuhana cheku ũcuaja'che kurire'reva koosi'ku rani kuaasomu. "Chu'ure paaku, kurire'reva mu'u chu'ure ĩsisire'revaji pösere koo ĩsiku cincorepare're koosi'kuam'u chu'u", chiniasomu. ¹⁹ Jã'aja'ñe kuana repau'te paaku ija'che i'kaasomu: "Re'orepamu. Vu'ñajooopã cincorepajooopã pa'inani pãire chũ'ua'ku chini jo'kam'u chu'u mu'ure", chiniasomu repau.

²⁰ 'Kuacuhana cheku kurire'reva koosi'ku rani kuaasomu. "Chu'ure paaku, mu'u chu'ure ĩsisire'reva kurire'reva ũcuare'reva co'chamu chu'u mu'ure. Mu'upi ĩsiuna koo kãase'rechoji rea care'va paaku pa'isi'kuam'u chu'u repare'reva. ²¹ Mu'ure cho'oche cho'okainare oima'kuam'u mu'u. Chekuna cho'oche cho'o koosi'e kuri tuasoku'mu mu'u. ũcuaja'che ãu chekuna tãsi'e tuasoku'mu mu'u. Jã'ajekuna jã'are vaju'chuku mu'u chu'ure ĩsisire'reva kurire'reva ru'pa paasi'kuam'u chu'u", chiniasomu repau. ²²⁻²³ Repau kurire'reva care'va paasi'ere kuana asa repau'te paaku ija'che i'kaasomu repau'te: "Ruu cu'aku'mu

mũ'u. Mũ'upi jã'aja'ñe cuasaku cho'omaneuna asa pe'rukũ cu'ache cho'oja'mũ chu'u mũ'ure. Chu'u pãi oima'ñena'me chekũna cho'oche cho'o koosi'e kuri tu'achena'me chu'u chekũna tãsi'e ãu chu'u tu'ache masikũta'ni, ¿je'se pa'iũna mũ'u chu'u ĩsisire'reva kurire'reva kuri vu'ena sa jo'kamaneũ? Sa jo'karu rani na'a ru'a koorã'asi'kũa'mũ chu'u", chiniasomũ.
²⁴ Chini chekũnare ũcuacheja nũkanare i'kaasomũ repaũ. "Repaũ koosire'reva kurire'reva tu'a, chekũni ĩsijũ'u dierepare're kurire're koosi'kũni", chiniasomũ repaũ.
²⁵ Chikũna i'kaasome repana. "Jã'ata'ni jã'u ũcuare kurire're dierepare're paamũ", chiniasome.
²⁶ Chitena repanare i'kaasomũ repaũ. "Asarepajũ'u, mũsanũkona. Ija'chea'me: Pãiu ũcuau'ache'te koo masi paaku ũcuare paakũta'ni na'a ru'a kooja'mũ. Jã'ata'ni jmanũkorũ koosi'kũpi masi paama'ku repaũ paache ru'a jmanũkorũta'ni peore tu'asõcojõ'joja'mũ", chiniasomũ repaũ.
²⁷ Chini, "Chura chu'ũni cuheju, chu'u chu'ũ'ũñe cuhenare chẽa ichejana ra chu'u ñaku'te vanisõjũ'u", chiniasomũ pãi chu'ũ'ũku repanare —Jã'aja'ñe kũasomũ Jesús repanare pãi.

Jerusalén vu'ejoopo Jesús sani tĩ'asi'ere kũamũ
 (Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Jã'aja'ñe kũa pi'ni Jerusalenna tĩ'ara chini jo'e saiũ aikũtina mũniasomũ repaũ Jesús. ²⁹ Mũiu Betfagé vu'ejoopona'me Betania vu'ejoopo Olivo aikũti pa'ijooopõãna kueñe tĩ'aasomũ repaũ. Repajoopõã kueñe tĩ'a repaũ neenare te'eka'chapanare soniasomũ repaũ.
³⁰ Repanare soni ija'che chu'ũ'ũasomũ repaũ:

—Jeejoopona kueñe cajoopona saijũ'u mũsanũkona. Sani tĩ'a burrova'ure quẽo sũosiva'ure, pãi chuta'a tuhimava'ũni jãaajanaa'me mũsanũkona. Jãaa

repava'ure jose ichejana rakaijũ'u. ³¹ Pãiu ũcuauakuji musanukonare, “¿Ûque cho'oñu chini musanukona jā'ava'ure joseche?”, chiito, “Maire Paaku iva'ure chiimũ”, chiijũ'u repanare —chiniasomũ repaũ.

³² Chikuna repana sani ñato Jesús i'kasi'e ũcua paniasomũ. ³³ Burrova'ure quẽo suosiva'ujekuna josejuna repava'ure paana i'kaasome.

—¿Ûque cho'oñu chini musanukona jā'ava'ure joseche? —chiniasome.

³⁴ Chitena i'kaasome repana.

—Maire Paaku iva'ure chiimũ —chiniasome repana repanare.

³⁵ Chini repava'ure burrova'ure Jesús pa'ichejana sa repaũ sũkuñuna kãñapi tujñacuha Jesure tuosome repana. ³⁶ Tuorena tuhiũ saiuna repaũ saima'ana kãña jaasome pãi, repaũni pojoju. ³⁷ Jarena ũcuama'api saiũ Olivo aikũtipi Jerusalén cajechejana kueñe tĩ'aasomũ repaũ. Tĩ'akuna Diochi'a te'eũ cho'omasiche'te repaũji cho'okuna ñasi'ere cuasaju repaũ'te chiina ũcuanuko Dionio pojoju, “Ruã re'okũ'mũ mũ'u”, chiiju cuiju ujachũ'opi i'kaasome. ³⁸ Ũcuachi'a ija'che i'kaasome:

—¡Diopi ikũre pãire chũ'ua'ku chini Repaũ Raosi'kũre re'oja'che cho'okaau! ¡Cũnaũmũ pa'ina pojoju paapu! ¡Pãi ũcuanuko, “Cũnaũmũ Pa'iku Dios peore masiku'mũ”, chiapu! —chiniasome repana Jesure chiina ũcuanuko.

³⁹ Jã'aja'ñe i'kajuna ũcuanana'me pa'ina fariseopãi asa pe'ruju ija'che i'kaasome repaũ'te Jesure:

—Masiu, mũ'ure chiinare jā'aja'ñe i'kache ãsejũ'u —chiniasome.

⁴⁰ Chitena Jesús i'kaasomũ repanare.

—Ŭsema'mu chu'u. Inapi jā'aja'ñe cuiju i'kama'to catapi ũcuare i'kakū cuira'amū —chiniasomū Jesús repanare fariseopāi.

⁴¹ Chini na'a kueñe tī'a Jerusalén vu'ejoopo'te ña oniasomū repaū. ⁴² Oiu ija'che i'kaasomū:

—Dios musanukonare Jerusalén pa'inare pa'iche ruu re'oja'chere jo'kara chiimū, Repauni cuasaju pojoju paapu chini. Jā'ata'ni cuheme musanukona. Cuheju re'oja'che pa'iche vesume musanukona, Diopi ũsekuna. ⁴³⁻⁴⁴ Musanukonare cu'ache ti'jñerumu tī'acuhaja'mū. Musanukonare cuhena ijoopona rani si'acajoopo ru'tuna pachu cha'opi rūhiso'koro ñekua timu ũcuachejñapi pachu muni kakajanaa'me. Musanukonapi vajuchuju eta vu'vusõñu chiito ũseju ijoopo ñañosõjanaa'me repana. Ñañosõsirumu vu'ña je'nasi'puã catapuã te'epujẽ'e chekupuna'me su'imaneja'mū. Musanukonare ainana'me chiiva'nare vanisõjanaa'me repana. Chu'uni Dios Raosi'kuni cuheju cu'ache ti'jñeja'mū musanukonare. Chu'ure cuheche ro'ia'me jā'a —chiniasomū Jesús repanare.

Dios vu'ena kaka pöse ĩsinare Jesús eto saosi'ere kuamū

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Ŭcuarumu Jesús Dios vu'ena kaka repavu'e pöse ĩsinare eto saosomū. ⁴⁶ Repanani eto saokū ija'che i'kaasomū repaū:

—Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'e ija'che kuamū:
Chu'u vu'e pāi chu'ure pojoju sēvu'ea'me,
chiimū. Jā'ata'ni musanukona pöse ñaana cho'ocheja'che kaka cu'ache cho'ome ivu'e —chiiu eto saosomū Jesús repanare.

⁴⁷ Reparumũ Jesús Dios vũ'e si'aumucujña kaka che'choasomũ. Jã'ata'ni phairipãi chũ'unana'me judíopãi che'chonana'me pãi chũ'una, “¿Je'sepi vanisore'okũ ikũre?”, chiniasome repaũ'te. ⁴⁸ Jã'ata'ni pãipi ũcuanũko repaũ che'choche'te asaneejuna cho'ocu'aasomũ repanare.

20

Jesús rũa masi i'kasi'ere kũamũ
(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Reparumũ Jesús Dios vũ'ere pa'iu Dios chu'o re'oja'chere chu'vakũ paniasomũ repanare pãi. Chu'vakũna judío phairipãi chũ'unana'me judíopãi che'chonana'me judío aina ranciasome. ² Rani repaũ'te chu'o sēniasome repana.

—¿Je'se cuasa pãi chũ'una cho'ocheja'che rani cho'okũ mũ'ũ? ¿Neepi chũ'urena cho'okũ mũ'ũ? —chiniasome repana.

³ Sēejuna repanare i'kaasomũ repaũ.

—Chu'ũ ũcuaja'che musanũkonani chu'o sēniasara. Sēeuna kũajũ'ũ chu'ũre. ⁴ ¿Neepi Juanre Pãi Okoro'veku'te chēa raore? ¿Diopi raonũ? Jã'apãani, ¿pãipi chēa raore repaũ'te? —chiniasomũ Jesús repanare.

⁵ Sēkũna sãĩñechi'a ija'che cutuasome repana:

—¿Je'se mai ikũre i'kajanaa'ñe? Maipi, “Juanre Diopi chēa raosi'kũa'mũ”, chiito ikũ maire, “¿Musanũkona je'se pa'iuana jã'aja'ñe cuasanata'ni Juan chu'vasi'e cuasamanere?”, chiija'mũ. ⁶ ũcuaja'che, “Pãipi chēa raosinaa'me”, chiicu'amũ maire. Ina pãi jainũko, “Juan Dios chu'o kũakaikũ pa'isi'kũa'mũ”, chiiju cuasame. Jã'ajekũna maipi jã'aja'ñe i'kato ina pãi asa pe'ruju ũcuanũko catapi su'a vēasojanaa'me maire —chiniasome repana.

⁷ Sãĩñechi'a jã'aja'ñe cutu pi'ni Jesure ija'che i'kaasome repana:

—Juanre okoro'vea'ku chini raosi'kure vesume chukuna —chiniasome repana.

⁸ Chitena Jesús i'kaasomu.

—Chumu ũcuaja'che musanukonapi jã'aja'ñe i'karena chumure chũu raosi'ku mami kwamaneja'mu —chiniasomu.

Cho'oché cho'okaina cu'ache cho'osi'ere cuasaku kwamu
Jesús

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Ūcuarumu Jesús päire jo'e chumvaku ija'chere cuasaku kuaasomu:

—Pãiu pĩsi uche chio tã pi'ni repachio kuirakaijanare jña jo'ka, “Ichio uche tuarumu tĩ'auña tuajũu. Reparumu chumure cho'oché cho'okaiku'te ichejana raoja'mu chumu, chumuni uchere miiraikaau chini”, chiniasomu repau. Chini jo'ka tĩichejana sanisõasomu repau ruajeerumu pasa chini. ¹⁰ Uche tuarumu tĩ'auña repau'te cho'oché cho'okaiku'te uche chio kuirakaina pa'ichejana saomasomu repau, uchere miijani rakaau chini. Jã'ata'ni repana uche kuirana sani tĩ'auña ña repau'te chẽa vani uchejẽ'e peou'te co'choasome repau'te, uche paaku pa'ichejana. ¹¹ Co'chorena uche paaku repau'te cho'oché cho'okaiku'te chekuni jo'e ũcuachejana saouña sani tĩ'auña uche kuirakaina repau'te ũcuaja'che vaniasome. Vani repau'te ruacu'ache cutu pi'ni uchejẽ'e peou'te co'choasome repana. ¹² Co'chorena jo'e chekuni saouña ũcuaja'che asi vani kuko co'chosõasome repana.

¹³ Jã'aja'ñe cho'orena uche paaku cuasaku te'euji ija'che i'kaasomu: “¿Je'se cho'oja'che chumu? Chumu chiĩni chumu ruo oi paava'uni repana pa'ichejana

saora. Jã'ureta'ni ña kukujacosome repana”, chiiu cuasaasomu repau. ¹⁴ Jã'aja'ne cuasa repau mamaku'ni saouna uche chiona sani tã'aua ña repachio kuirana ija'che i'kaasome: “Jã'u uche paaku mamaku'mu. Puka'ku jünisösirumu puka'ku paasi'e paajauamu jã'u. Vanisõnu jã'uni. Maipi jã'uni vanisõni puka'ku jünisösirumu repau paasi'e maipi paajanaa'me”, chiniasome repana säiñechi'a. ¹⁵ Chini repau'te chëa chio ru'tuvana juha sa vanisõasome repana —chiniasomu Jesús repanare päi.

Jã'aja'ne kua pi'ni repau kuasi'e asasinare ija'che sëniasomu repau:

—Repau mamaku'te vanisõsi'ere asa uche chio paakuji sani, ¿je'se cho'oja'u repanare uche kuirakainare? ¹⁶ Ija'che cho'oja'mu repau uche paaku: Uche chiona sani repau mamaku'te vanisõsinare säiñe vanisõja'mu repau. Repanare vanisõ uche chio kuirakaijanare chekunani jña jo'kaja'mu repau, uche chiore kuiraa'ju chini —chiniasomu Jesús repanare päi.

Jã'aja'ne i'kauna asa,

—¡Dios chukuna'te jã'aja'ne cho'omanea'ku! — chiniasome repana.

¹⁷ Chitena Jesús repanani ñaku i'kaasomu.

—Aperumu tocha jo'kasi'ere, Dios chu'ore asa chëajũ'u musanukona, ija'che chiiche'te:

Päi vu'e cho'ona vu'ña tuu re'ojatuure ku'eju paniasome. Ku'eju te'etuupu jñaani cuheasome repana.

Cuheju jo'kaasome repatuupu.

Chekunata'ni na'a ru'a masinajeju rani repatuupu mini kuãa sa

repana vu'e chakavuna nukoasome,

repana vu'epi na'a ru'a jujaa'ku chini,

chiimu repa. ¹⁸ Pāiu vu'e tuupuna tāni rua asi tāimu. Ūcuachi'a vu'e tuupuji pāiuni tāito jūnisōmu. Ūcuaja'che pāi chu'are cuhenare rua cu'ache ti'jñeja'mu. Jūnisōsirumu vati toana sani uujanaa'me repana — chiniasomu Jesús repanare pāi.

¹⁹ Jesupi jā'aja'ñe i'kauna judío phairipāi chu'unana'me judfopāi che'chona ija'che cuasaasome: “Iku Jesús jā'aja'ñe i'kacheji maini cu'ache i'kamu. Churana teana chēañu ikure”, chiniasome repana. Chiisinata'ni pāire vajuchuju repu'te chēamaneasome repana.

*Pāi chu'unare kuri ro'iche'te i'kamu Jesús
(Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)*

²⁰ Repuni chēañu chini repanare ja'me pa'inare ūcuuanare soni i'kaasome repana.

—Jesús pa'ichejana sani repu cho'oche'te ñuju repu chu'o asaneena cho'ocheja'che cho'oju chu'o sēniasaju'u repu'te. Chekurumu repuji tīñe i'kato chēa sa, pāi chu'uku vu'ena jo'kare'omu repu'te churata'ni —chiniasome repana. ²¹ Chini saorena Jesús pa'ichejana sani tī'a repu chu'o asaneena i'kacheja'che i'kaasome repana repu'te.

—Masiu, rūhiñe che'choku'mu mu'u. Jā'a masime chukuna. Mu'u che'choche'te chekunap*i* asa cu'ache i'katojē'e kuku cuasoma'ñe ūcu che'choku pa'iku'mu mu'u, Dios chu'u jo'kasi'e ūcuarepa. ²² Jā'ajekuna mu'uni chu'o sēniasañu chiime chukuna. Romapāi chu'ukuji Césapi chukuna pa'iche ro'ire sēto, ¿ro'ijanaa'ñe chukuna repu'te? ¿Ro'imanejanaa'ñe? —chiniasome repu'te.

²³ Jā'ata'ni Jesús repana cu'ache cho'oñu chiiche'te masiku ija'che i'kaasomu repanare:

²⁴ —Kurire'reva'te mini ñojũ'u chũ'ure. Kurire'reva pa'ikũ kuechusi'kũ, ¿keeja'iu'u? Ûcuachi'a, ¿nee mamipi pa'ikũ ire'reva? —chiniasomũ repaũ.

Chikũna i'kaasome repana.

—Maire chũ'ũkũ César chiana'me repaũ mami pa'imũ jā'are'reva —chiniasome repana.

²⁵ Chitena repanare i'kaasomũ repaũ.

—Jā'a pa'ito pa'iche ro'ire repaũji kuri ro'iche chũ'ũto ro'ijũ'u repaũ'te. Dios chũ'u jo'kasi'e ũcuachi'a cho'oju pa'ijũ'u —chiniasomũ Jesús repanare.

²⁶ Repaũji rũa masikũ sãĩñe i'kaũna asa kũkũ jo'e i'kamaneasome repana, fariseopãĩ raocojñosina.

*Jũ'isina vaju*raiche'te Jesure sēniasasi'ere kũamũ
(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷ Ûcuarũmũ saduceopãĩ te'ena Jesuni ñañu chini saniasome. “Pãĩ jũ'isina jo'e vajuraimanejanaa'me”, chiijũ cuasanajejũ Jesure ija'che sēniasome repana:

²⁸ —Masiũ, Diopi chũ'ũũna Moisés aperũmũ maire tocha jo'kasi'e ija'che chiimũ:

Pãĩũ romio'te vejasi'kũpi, chuta'a chĩi peokũji jo'ka jũnisõru repaũ cho'jeũji veja paaa'kũ majaa'chũ paasi'kore.

Repaoni veja chĩire paakũ ija'che cuasakũ paau:

“Chũ'u a'chũ jũnisõsiva'ũ chĩijanaa'me ina chũ'u chĩi”, chiaũ,

chiimũ repaũ tocha jo'kasi'e. ²⁹ Jã'ajekũna chũ'o kũañu chiime chũkũna mũ'ure. Pãĩũ charo cakũ cho'jechĩi mũmpãichi'a seirepanare paaasomũ. Repaũ chareparo cakũ romio'te veja paakũ chuta'a chĩi peokũji jo'ka jũnisoasomũ. ³⁰ Jũnisõna cho'jeũ repaũ majaa'chũ rãjo pa'isi'koni veja paakũ ũcuaja'che chuta'a chĩi peokũji jo'ka jũnisoasomũ. ³¹ Jũnisõna na'a

cho'je caku ũcuate'eo'te veja ũcuaja'che chíi peokuji jūnisoasomu. Jǎ'aja'ñechi'a sieterepana ũcuanuko ũcu-ate'eo'te vejaju chíi peonachi'a jo'ka jūnisoasome repana.³² Repana jūnisosirumuna romio ũcuaja'che jūnisoa-somo.³³ Jǎ'ajekuna pǎi jūnisosina ũcuanuko jo'e vajuraisirumu, ¿kupi repao'te jo'e paaja'u vajurumu sieterepana repao'te paasina? ¿Je'se chiiku mu'u? — chiniasome repana.

³⁴ Chitena Jesús i'kaasomu repanare.

—Icheja cheja pa'ina umupǎi romi vejame. Romi ũcuachi'a umu vejame.³⁵ Pǎi Diore cuasana, umupǎina'me romi jūnisō vajurani Dios pa'icheja saisirumu jo'e vejamanejanaa'me.³⁶ Ūcuaja'che jo'e jūnisōmanejanaa'me repana, ũcuare vajuraisinajeju. Angeles, Diore ja'me pa'ina pa'icheja'che jūnisōma'ñe pa'ijanaa'me repana. Ūcuaja'che Dios chíia'me repana jūni vajurani repau pa'icheja saisina.³⁷⁻³⁸ Aperumu Moisés sūkira'ñuru uutoa toa kueñe nukaku ñaku paniasomu. Ñaku nukakuna ũcuatoa sa'navuji Diopi i'kakuna asaku pǎi jūnisōsina jo'e vajur*aij*achere kuara chini ija'che tocha jo'kaasomu repau Moisés:

Musanukona aipǎi icheja pa'irumu chu'ure cuasasinare paaku'mu chu'u, Abrahamre, Isaare, Jacobre, chíisi'kua'mu Dios. Pǎi jūnisōsinarejē'e vajunareja'che ñakujeku paamu Dios repanare, rekoñoāpi vajukuna — chiniasomu Jesús repanare saduceopǎi.

³⁹ Jǎ'aja'ñe i'kauna judíopǎi che'chona i'kaasome repau'te.

—Masiu, rua masi i'kamu mu'u —chiniasome repana Jesure.

⁴⁰ Jesupi masi i'kauna repau'te jo'e chu'o sēniasavajuchuasome repana saduceopǎina'me judíopǎi che'chona.

¿Nee chĩia'u päire chũ'ua'ku chini Dios Raosi'ku?

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹ Ũcuarumũ Jesús repanare pãi repaũ pa'iche'te kũasomũ.

—“Aperumũ pa'isi'ku David Jojosi'kuamũ Cristo”, chiime musanukona pãi ũcuankore chũ'ua'ku chini Dios Raosi'kure. ¿Je'se pa'iana musanukona jã'aja'ñe i'kache? ⁴² Repaũ David Salmophurona ija'che tocha jo'kaasomũ:

Dios chu'ure Paaku'te ija'che i'kaasomũ:

“Chu'ure kueñe ɥjajũtu cakã'kona puɥjũ'u.

⁴³ Chu'upi cho'okuna mu'ure kuhena ũcuankoko mu'u chũ'ũne cho'ojanaa'me”, chiniasomũ Dios, chiimũ repa tocha jo'kasi'e. ⁴⁴ ¿Je'se pa'iana David, “Chu'ure Paaku'mũ Cristo”, chiisi'eta'ni, “David Jojosi'kuamũ Cristo”, chiiche pãi? —chiniasomũ Jesús repanare.

Judíopãi che'chona cu'ache cho'ochete kũamũ Jesús

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵ Repana pãi ũcuankoko asaju'te Jesús repaũ neenani chu'vaasomũ.

⁴⁶ —Judíopãi che'chona pa'iche ña chẽamanejũ'u musanukona. Kãña re'ojakãñapi ɥjacueñoã ju'iju nuka ku'ime repana, pãipi ña, “Diore ruã cuasanaa'me jã'ana”, chiapũ chini. Au isichejñare ku'ijuna pãipi repanani ña kukuju chẽa pojoto ruã pojonaa'me repana. Ũcuaja'che judíopãi chi'ivũña muã kakani masina ñu'isaivũãre ñu'ineenaa'me repana. Ũcuaja'che pãipi repanani ãu ãũnu chini soito muã repanare soisi'kure kueñe ñu'ineenaa'me repana. ⁴⁷ Ũcuaja'che va'jeva'na paache joreju tutesõnaa'me repana. Jã'aja'ñe cho'onata'ni pãipi ña, “Re'onaa'me jã'ana”, chiapũ chini Diore ruã jeerumũ sẽejũ pa'inaa'me repana. Jã'aja'ñe cho'onajejuna

Diopi chũ'uuna ruu cu'ache ti'jñeja'mu repanare — chiniasomu Jesús repaũ neenare.

21

Va'jeva'o chuova'o pa'iva'o Diore kuri ĩsisi'ere kuamu
(Mr 12.41-44)

¹ Ūcuarumu Jesús Dios vu'ere chuta'a pa'iu ñato pãĩ kurina kurire Dioni ĩsijũ cãjovuna ruu mañaasome. ² Va'jeva'o chuova'o pa'iva'o ũcuaja'che te'eka'chapare'rerũãchi'a ka'charũ pa'ire'rerũãre mañaasomo. ³⁻⁴ Mañaona ña Jesús ija'che i'kaasomu:

—Ina kurinata'ni repana koojuna cajejaisi'ere ĩsisi-naa'me. Iva'ota'ni repao ãu koo ãio pasa chiisire'rerũãre Dioni pojoko peore ĩsisõsi'koa'mo. Kurina ĩsisi'e ña pojomu Dios. Jã'ata'ni iva'o ĩsisi'e ña na'a ruu pojomu Dios. Ūcuarepaa'me jã'a —chiniasomu Jesús.

Dios vu'e ñañosojachere kuamu Jesús
(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵ Reparumu chekuna ũcuavu'e pa'ina Dios vu'e pa'iche'te cutuasome.

—Catapuã ruu re'ojapuãpi cho'osivu'ea'me ivu'e. Ūcuaja'che pãipi Dioni pojomu jo'kasimajñarũãpi ruu re'ojamajñarũãpi pa'iu ruu re'oja'imũ ivu'e — chiniasome repana.

Jã'aja'ñe cutujuna asa Jesús i'kaasomu repanare.

⁶ —Musanukona ivu'e Dios vu'ere ñaju, “Re'oja'imũ”, chiime. Jã'ata'ni na'a pa'isirumu, catapuã te'epujẽ'e chekupuna'me su'ima'ñe peore ñañosõjanaa'me pãĩ ivu'e —chiniasomu Jesús repanare.

Cheja si'api'rarumu cho'ojachere kuamu
(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷ Chikuna asa repaũ'te chu'o sãniasaasome repana.

—Masiu, mu'u kuasi'e, ¿jeerumu cho'ojachea'che? Reparumu ti'añe, ¿je'se masijanaa'ñe chukuna? — chiniasome repana.

⁸ Sëejuna Jesús i'kaasomu reparare.

—Ñarepaju pa'iju jorena i'kache asa chëama'ñe pa'ijũ'u musanukona. ¡Cacu'ocojñoñe! Pãi jainuko te'enachi'a ku'iju joreju chu'uni roiju, “Pãi ũcuanukore chũ'ua'ku chini Dios Raosi'ku'a'mu chu'u”, chiijanaa'me. Jã'aja'ñe i'kaju, “Churata'ni cheja si'api'ramu”, chiijanaa'me repana. Jã'aja'ñe i'kanare jovomanejũ'u musanukona. ⁹ Ũcuaja'che pãi vaichena'me pãi reparare chũ'unare cuheju etoche asani kukumanejũ'u musanukona. Jã'aja'ñe pa'ija'mu cheja si'api'raramu. Jã'ata'ni cheja chuta'a si'amaneja'mu —chiniasomu Jesús reparare.

¹⁰ Chini Jesús jo'e i'kaasomu reparare.

—Pãi ũcuate'echeja pa'ina chekuchejña pa'inani sani vanisõjanaa'me. ¹¹ Ũcuaja'che cheja si'achejñarũ ruu pi'ruja'mu. Ũcuaja'che ruarepa asuku aupi aineemauna pãi si'achejñarũ ãucuhana jũnisõjanaa'me. Ũcuaja'che si'achejñarũ ravu pa'ina pãi jainuko jũ'ijanaa'me. Ũcuaja'che pãi cunamure ñani repaña ñamanesi'ere ñaju ñavajuchuache ñokuna kukusõjanaa'me.

¹² Jã'aja'ñe chuta'a cho'omarumu musanukonapi chu'uni cuasajuna cuheju chëa ruu cu'ache cho'ojanaa'me pãi musanukonare. Chëa judiõpãi chi'ivũ'ñana sa cu'ache i'ka pi'ni pãi chëavũ'ñana cuaojanaa'me repaña musanukonare. Chekurumu musanukonare chëa sa pãi chũ'una vu'ñana jo'kajanaa'me, repavũ'ña pa'inapi cu'ache cho'oa'ju chini. ¹³ Pãipi jã'aja'ñe cho'ojuna chu'u pa'iche'te kuu asojanaa'me musanukona reparare. ¹⁴ Pãipi

maini jā'aja'ñe cho'oto, “Jē'se sāiñe i'kajanaa'ñe mai cu'ache cho'omanea'ju chini?”, chiiju cuasamanejũ'u musanukona. ¹⁵ Chu'upi cho'okaiuna musanukonare pe'runare sāiñe i'kani rua masi i'kajanaa'me musanukona. Masi i'karena, “Joreme ina”, chiimanejanaa'me repana musanukonare pe'runa. Jo'e i'kamanejanaa'me repana. ¹⁶ Chekurumu muja'kupāipi musanukonare cuheju chēa sa pāi chũ'una vu'ñana jo'kajanaa'me, repanapi cu'ache cho'oa'ju chini. Chekurumu mua'chupāipi chekurumu miche'uchīipi chekurumu musanukona majapāipi chekurumu musanukonare re'osinapi cuheju chēa sa jo'kajanaa'me musanukonare. Ūcuachi'a pāi musanukonare ūcuuanare vanisōjanaa'me. ¹⁷ Pāi jainuko musanukonare chu'uni cuasajuna cuhejanaa'me. ¹⁸ Jā'ata'ni Diopi ūsekuna musanukona rekoñōāta'ni cu'ache cho'omanejanaa'me repana. ¹⁹ Musanukonapi chu'ure cuasache ūhasōmanapi jūnisōni Dios pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me.

²⁰ Ūcuachi'a cheja si'api'rarumu ija'che cho'ojanaa'me pāi: Pāire vañu chini Jerusalén vu'ejoopona rani rūhiso'koro nukajanaa'me sōtaopāi. Sōtaopāipi jā'aja'ñe cho'ojuna ñani, “Ijoopo vu'ejoopo ñañasōcuhaja'mu”, chini masijanaa'me musanukona. ²¹ Reparumu tī'ato Judea cheja pa'ina aikūñjana vu'vu katisōa'ju. Ūcuaja'che Jerusalén vu'ejoopo pa'ina eta sanisōa'ju. Ūcuaja'che chiño saisina Jerusalén vu'ejoopo maimanea'ju. ²² Reparumu repana cu'ache cho'osi'e ro'i Jerusalén vu'ejoopo pa'inare rua cu'ache ti'jñeja'mu Diopi chũ'uuna. Aperumu Dios chu'o tochana kuaju tocha jo'kasi'epi ti'jñeja'mu repanare Jerusalén pa'inare. ²³ Reparumu romiva'nare chīi su'iva'nana'me oje

chūsava'nare rua vesache cu'ache pa'ija'mu. Reparumu Jerusalén pa'inare ũcuanukore rua cu'ache ti'jñeja'mu, Diopi pe'ruku chũ'uuna. ²⁴ Reparumu sōtaopāi tīichejña raisinapi Jerusalén pa'inare ũcuauanare va'jñapi vanisōjanaa'me. Chekunare chēa tīichejñana sasōjanaa'me repana. Ūcuaja'che judío peonapi Jerusalén vu'ejoopo ñañosō tua pa'ijanaa'me, Dios repanare repacheja pa'iũserumujatu'ka —chiniasomu Jesús repanare.

Pãire ja'me paa chini Dios Raosi'ku jo'e rajachere kuamu

(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵ Chini Jesús jo'e i'kaasomu repanare.

—Ūcuaja'che reparumu Diopi chũ'uuna ũsuna'me pāimiauna'me mal'jñoko, vajuchuache ñojuna ña kuksōjanaa'me pāi. Ūcuaja'che chiaraāpi rua asoche fa'akuna ña rua kuksōjanaa'me pāi si'achejña pa'ina. ²⁶ Reparumu cho'ochete ña, “¿Je'se maire ti'jñeja'u?”, chini ruarepa kuksucajejanisō ai jūnisōjanaa'me pāi, cunaumu pa'imajñaruaju'ka peore ñu'kuekuna ñani. ²⁷ Reparumu chu'u Dios Raosi'ku peore Masiuji rua re'oja'che ñou ko'sija'ie cunaumupi pāi ũcuanuko ñaju'te pikona'me cajeja'mu. ²⁸ Chu'u chura kuasi'e apecho'ochete ñani rua pojojũ'u musanukona. “Dios maire Repu neenajejuna Repu pa'ichejana sara chini raipi'ramu”, chini cuasaju cha'ajũ'u —chiniasomu Jesús repanare.

²⁹ Ūcuarumu Jesús pãire chu'vaku ija'che i'kaasomu:

—Chura sūkiñu higoñu pa'ichena'me sūkiñuã si'ara'ñuuã pa'iche'te cuasa ñajũ'u. ³⁰ Sūkiñuã ja'o ma'maño ñani, “Ūsurumu ti'api'ramu ie”, chiime musanukona. ³¹ Ūcuaja'che chu'u chura kuasi'epi

tĩ'akuna ñani, “Jesús Dios Raosi'ku pãĩ ũcuanukore chũ'ura chini chejana jo'e cajepi'ramu”, chiijanaa'me musanukona.

³² 'Musanukona jojosina chuta'a jũ'imarumuna chu'u kuasi'e peore ti'jñeja'mu. Ūcuarepaa'me jā'a.

³³ Cunaumuna'me cheja si'asōja'mu. Chu'u chũ'u jo'kasi'eta'ni si'ama'ñe ũcua pa'ija'mu.

³⁴⁻³⁵ 'Narepaju pa'iju cu'achejẽ'e cho'omairo pa'ijũ'u musanukona. Cu'achejẽ'e cho'oma'ñe, conojẽ'e jũ'ima'ñe, musanukona pa'ichejẽ'e rurepa cuasama'ñe pa'ijũ'u. Jã'are cho'oju musanukonapi chu'u rajachejẽ'e cuasama'ñe vesu pani chu'upi tāupa tãĩneja'ñe teana na'mi rakuna ña kukusōjanaa'me musanukona. Jã'ajekuna chu'uni cha'aju re'oja'che pa'ijũ'u musanukona. Chu'upi cuasoma'ñe rakuna pãĩ cu'ache pa'ina ũcuanuko ña kukusōjanaa'me.

³⁶ Narepaju pa'iju chu'uni cha'aju Dioni ija'che sēeju pa'ijũ'u: “Ja'ku, chukuna'te cho'okaijũ'u. Mu'u neeku chũ'uñe'te cho'oju pañu chiime chukuna. Chekuna cho'ocheja'che cu'ache cho'omaneñu chiime chukuna. Mu'u neeku mu'u Raosi'kupi raito vajuchumanejanaa'me chukuna mu'upi cho'okaiuna re'oja'che pa'inajeju.” Jã'aja'ñe sēejũ'u —chiniasomu Jesús repanare.

³⁷ Reparumu Jesús si'aumucujña Dios vu'e kaka che'choasomu. Si'ana'iroã Olivo aikūtina muni si'añami paniasomu repau. ³⁸ Si'aapeñataroã caje che'chokuna pãĩ peore Dios vu'ena mu'asome, repau i'kache'te asañu chini.

22

*Jesuni chẽañu chini pãĩ te'ena cutusi'ere kumamu
(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)*

¹ Reparumū judíopāi pā saumanesi'e āirumū pascua tī'api'raasomū. ² Ūcuarumū judío phairipāi chū'unana'me judíopāi che'chona Jesuni vanisoche'te chū'uñu chini te'ena cutuasome. Cutunata'ni chū'umaneasome repana, “Pāipi pe'ruju cavaju”, chini.

³ Ūcuarumū vati ai cu'ache chū'ura chini Judas Iscarioteni kakaasomū. Jesús neena docerepanare ja'me pa'iku paniasomū Judas. ⁴⁻⁵ Vati aipi kakauna judío phairipāi chū'unana'me Dios vu'e pē'jekainare chū'una pa'iv'ena mūa i'kaasomū repau Judas. “Musanukonare Jesure, ¿je'se jo'kaja'che chu'u?”, chikuna ūcuana'me cutuju Judas cho'ora chiiche'te asa pojoasome repana. Pojoju, “Mū'upi jā'aja'ñe cho'oto mū'ure kuri ro'ijanaa'me chukuna”, chiniasome repana. ⁶ Jā'aja'ñe i'karena, “Jau, jā'aja'ñe cho'ora, jā'a pa'ito”, chini Jesús pa'ichejana sani pē'je ñaku paniasomū repau, pāi jainuko peorumuna rope'e repauni jo'kara chini.

Judíopāire Dios cho'okaisi'ere cuasju āu āiñe'te kumū
(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷ Na'a pa'isirumū judíopāi pā saumanesi'e āirumū pascuarumū ovejachīiva'ure vanisoche paniasomū repanare, Diopi pojoa'ku chini. ⁸ Jā'aja'ñe cho'opi'rajuna Jesús Pedrona'me Juanre soni i'kaasomū.

—Mai pascuarumū āijañe āu care'vajaijū' — chiniasomū Jesús repanare.

⁹ Chikuna repau'te sēniasome repana.

—¿Jeechejana sani āu care'vajanaa'ñe chukuna? — chiniasome repana.

¹⁰ Chitena i'kaasomū repau.

—Chura vu'ejoopona sani tī'a pāiu'te churupu oko pa'ipu saku'te tijñajanaa'me musanukona. Tijña ja'me mūa repau kakavu'ena ja'me kakajū'ū. ¹¹ Kaka vu'e

paaku'te sēniasajũ'u. “Masiu mu'uni sani ija'che sēniasaa'ju chini raomu chukuna'te: ‘Jeeruupuna chu'u neenana'me pascuarumu kaka ãu ãija'ñe chu'u?', chiisi'ku'a'mu Jesús”, chiijũ'u repau'te vu'e paaku'te. ¹² Musanukonapi sēeto repau umucaruupu'te ujaruupu'te ñoja'mu, masi care'vasiruupu'te. Ñona ũcuaruupuna kaka mai pascuarumu ãija'ñe ãu care'vajũ'u —chiniasomu Jesús repanare.

¹³ Chikuna vu'ejoopo sani tĩ'ato Jesús i'kasi'e ũcuarepa paniasomu. Jã'ajekuna pascuarumu ãija'ñe ãu care'vaasome repana Pedrona'me Juan.

¹⁴ ũcuarumu Jesús pascuarumu tĩ'ana ãu ãsa chini mesako'are puu ñuniasomu, repau neenana'me. ¹⁵ Puu ñu'iu repanare i'kaasomu repau.

—“Chu'u chuta'a jũ'imarumu chu'u neenana'me pascuarumu ãu ãi'ñe'te ãineemu chu'u”, chiisi'kujeku chura musanukonana'me ãipi'ramu chu'u. ¹⁶ Iere pascuarumu ãi'ñe ãu ru'a jeerumu jo'e ãimaneja'mu chu'u. Na'a pa'isirumuna chu'u pã'i ũcuanukore chũ'urumuna jo'e ãija'mu chu'u —chiniasomu repau.

¹⁷ Chini conoro'rova mini Dioni, “Re'orepamu”, chini ũku repau neenani ĩsiku i'kaasomu repau.

—Musanukona ũcuanuko iro'rova ũcuate'ero'rova ũkujũ'u. ¹⁸ Chu'u pã'i ũcuanukore chũ'urumu'jatu'ka uche cono jo'e ũkumaneja'mu chu'u —chiniasomu repau.

¹⁹ Chini pãpu mini Dioni, “Re'orepamu”, chini repau neenani tu'se ĩsiku i'kaasomu repau.

—Ipu pãpu chu'u ca'nivu'me. Chu'uni vanisõa'ju chini chu'u ca'nivu ãsema'mu chu'u, vatena musanukona cu'ache cho'oche'te jũni ro'ikasa chini. Chu'uni cuasaju si'arumu ija'che cho'oju ãu ãiju pa'ijũ'u musanukona —chiniasomu Jesús repanare.

²⁰ Æu ãni pi'nisirumũ conoro'rova mini jo'e i'kaasomũ repaũ.

—Pãi ũcuanukore cu'ache cho'oche'te jũni ro'ikasa chini chuenisõja'mũ chu'ũ. Jã'aja'ñe cho'oche chu'ũ chiepi menisõna Dios mamare, “Ija'che cho'oñu”, chi-isi'ere cho'ojachea'me. Jã'are cuasaju chi'i ie uche cono ũkujũ pa'ijũ'ũ. ²¹ Jã'ata'ni pãipi cu'ache cho'oa'ju chini chu'ũre jo'kajau ichejare maina'me ñu'imũ. ²² Chu'ũ Dios Raosi'ku jũnisõja'mũ. Jã'aja'ñe chũ'umũ Dios. Jã'ata'ni chu'ũni vanisõa'ju chini jo'kasi'kure na'a rua cu'ache ti'jñeja'mũ —chiniasomũ repaũ reparare.

²³ Jã'aja'ñe i'kaũna asa ũcuanachi'a sãĩñe sēniasasome repana. “¿Kaupi ikure jo'kaja'ũ?”, chiniasome repana.

¿Neepi chũ'ũñe na'a rua masiche?

²⁴ Ũcuarumũ Jesús neena sãĩñechi'a ke'reju ija'che cutuasome:

—Iku pi inare na'a rua chũ'ũmasiku'mũ —chiniasome te'ena. Chekunata'ni,

—Iku pãaku'mũ. Iku pi na'a rua chũ'ũmasiku'mũ —chiniasome. ²⁵ Jã'aja'ñe i'kajũna asa Jesús i'kaasomũ reparare.

—Icheja cheja pãi chũ'ũna rua cuajare chũ'ũju na rua chuova'na pa'ime pãi. Cuajare chũ'ũnata'ni, “Chukuna neenare rua re'oja'che kuiranaa'me chukuna”, chiime repana pãi chũ'ũna. ²⁶ Repana pa'icheja'che pa'imanejũ'ũ musanukona. Musanukona te'euji na'a masini vesuva'ũ cuasacheja'che cuasaku, “Rua vesuku'mũ chu'ũ”, chiiu cuasaku pa'ijũ'ũ. Ũcuaja'che musanukona te'euji pãi chũ'ũku pani cho'oche cho'okaiku cho'ocheja'che chekunare cho'okaiu pa'ijũ'ũ. ²⁷ Pãi chũ'ũkuji ãu ãsa chini puuto cho'oche cho'okaikuji ãu ramũ repaũ'te. Ñu'iu ãu ãikuji na'a

rua masi'u'mu. Icheja cheja pāi chũ'una pa'iche'me jā'a. Chu'uta'ni cho'oche cho'okaiku cho'ocheja'che cho'okaiku'mu musanukonare. ²⁸ Pāi chu'ure rua cu'ache cho'ome. Jā'ata'ni musanukona chu'uni oiju ja'me pa'inaa'me. ²⁹ Ja'ku chu'ure pāire chũ'ua'ku chini jo'kasi'ku'a'mu. Chu'u ũcuaja'che musanukonare chu'u neenare pāire chũ'ua'ju chini jo'kaja'mu. ³⁰ Pāi chũ'unare jo'kauna chu'u pāi ũcuanukore chũ'urumu chu'una'me āu āiju ũkujū ũ'ijanaa'me musanukona. ũcuaja'che pāi chũ'una ũ'isaire ũ'iju Israelpāi, docerepavāju jojosinani chũ'ujanaa'me musanukona —chiniasomu Jesús repau neenare.

Pedro, “Repau'te ñama'ku'a'mu chu'u”, chiijachere kuumu Jesús

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Chini Jesús Simón Pedro'te i'kaasomu.

—Asarepajũ'u, Simón. Vati ai musanukonare cu'ache chũ'ura chiimu, musanukonapi chu'ure cuasache'te ũhasōa'ju chini. Jā'are cho'ora chini Dioni sēmū repau, Diopi ũsemanea'ku chini. ³² Jā'ata'ni mu'ure Dioni rua sēkaimu chu'u, mu'upi chu'ure cuasache'te ũhasōmanea'ku chini. “Jesure ñama'ku'a'mu chu'u”, chiija'mu mu'u. Jā'ata'ni chu'ure jachasi'kujeku cuasa oiū, “Cu'ache cho'osi'ku'a'mu chu'u. Jo'e jā'aja'ñe cho'omanaja'mu chu'u”, chini cuasaja'mu mu'u. Jā'aja'ñe cuasasirumu chu'u neenare chekunare chu'vajũ'u, repa'napi chu'uni na'a rua cuasaju paapu —chiniasomu Jesús repau'te.

³³ Chikuna Simón i'kaasomu.

—Chu'ure Paaku, mu'ure cuhena pāi chēavu'ena chēa cuaoto ja'me kakaja'mu chu'u. ũcuaja'che pāipi mu'ure vanisōto ja'me jū'ija'mu chu'u —chiniasomu Simón repau'te.

³⁴ Chikuna Jesús sãĩne i'kaasomu.

—Pedro, asarepajũ'u. Chu'o kuara chiimu chu'u mu'ure. Iñami chuta'a kura chu'ima'tona pãipi s̃ejuuna choteñoã, “Jesure ñama'ku'a'mu chu'u”, chiija'mu mu'u —chiniasomu Jesús repau'te.

Repaute cu'ache cho'orumu ti'api'rakuna Jesús chu'vasi'ere kuumu

³⁵ Chini Jesús repau neenare ũcuanukore i'kaasomu.

—Aperumu chu'u musanukonare Dios chu'ore chu'vaa'ju chini chũ'u saosi'ere cuasajũ'u. Chu'upi chũ'uuna pōse mañaturujẽ'e, kurijẽ'e, cū'akorophe'rejẽ'e samairo saisinaa'me musanukona. Jã'aja'ñe peova'na saisinare, ¿cu'amajñarũ karamaneu musanukonare? —chiniasomu Jesús repanare.

Chikuna,

—Pãasi'ku'a'mu. Cu'amajñarũjẽ'e karamanesi'ku'a'mu chukuna'te —chiniasome repana.

³⁶ Chitena Jesús i'kaasomu.

—Aperumu peona saisinaa'me musanukona. Churata'ni cheke cho'ojũ'u. Chura jo'e sani pōse mañaturu paani, kuri paani sajũ'u. Ũcuaja'che te'eu va'ti peoni s̃e'sevu ju'ikãare ĩsisō, va'tire koo sajũ'u. ³⁷ Dios chu'o aperumu tocha jo'kasi'ere ñani chu'ure cho'ojache masijanaa'me musanukona. Ija'che kuumu:

Na'a pa'isirumu pa'ijau cu'ache cho'osinana'me chuenisōja'mu,

chiimu. Chu'ure cho'ojachere kuaju tocha jo'kasi'epi apeti'jñemu chu'ure —chiniasomu Jesús repanare.

³⁸ Jã'aja'ñe kuuna asa i'kaasome repana.

—Ñaku, Chukuna'te Paaku. Ichejare va'jña ka'chava'jña paame chukuna —chiniasome repana.

Chitena,

—¡Re'omu! —chiniasomu repau.

Getsemaní chiichejare pa'ia Jesús Dioni sēesi'ere kuaamu

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

³⁹ I'ka pi'ni Jesús eta Olivo aikūtina repau si'arumu sani pa'ikūtina saniasomu. Saiuna repau neena ja'me saniasome. ⁴⁰ Sani tī'a repau neenani chu'vaasomu repau.

—Dioni sēeju pa'ijū'u, Ūcuauji cho'okaiuna cu'ache cho'omaneñu chini —chiniasomu repau.

⁴¹ Chini te'eu jmacheneru sani ro're ñu'iu Dioni sēniasomu repau. ⁴² Ija'che sēniasomu repau: “Ja'ku, mu'ure ūseuato pāi chu'ure cu'ache cho'ojache ūsekaijū'u. Chu'ure uacheta'ni cho'omanejū'u. Ūseuama'to mu'ure uache cho'ojū'u”, chiniasomu repau Diore.

⁴³ Ūcuarumu cunaumu pa'ikuji ángel peosichejapi teana rani pa'ia cho'okaniasomu repau'te Jesure, koka paaa'ku chini. ⁴⁴ Jesús repau'te cho'ojachere rua cuasaku na sumaua Dioni na'a rua sēniasomu. Sēeuna repau ūsaca'nañe chejana rua meeñe meniasomu, chie raiu meeñeja'ñe.

⁴⁵ Sēni pi'ni vuni, repau neena pa'ichejana co'i ñato sumava'na pa'ijū kāni ūhijū paniasome repa.

⁴⁶ Kānisorena repanare i'kaasomu repau.

—¿Je'se pa'iauna musanukona kāiñe? Dioni sēejuū'u, Ūcuauji cho'okaiuna cu'ache cho'omaneñu chini — chiniasomu Jesús repau neenare.

Jesure pāi chēasi'ere kuaamu

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.1-11)

⁴⁷ Repau Jesús chuta'a i'katona pāi jainuko rianasome. Jesús neenare docerepanare ja'me pa'ikuji Judas charo rianasomu Jesuni chūsu pojora chini. ⁴⁸ Rani tī'a chūsu pojouna Jesús i'kaasomu repau'te.

—Judas, ¿mu'u chu'ure cuhenani chu'uni Dios Raosi'kuni jo'kaku chūsu pojoku mu'u? —chinasomu repau.

⁴⁹ Chikuna Jesure ja'me pa'ina repau'te chēajañere masiju ija'che i'kaasome repau'te:

—Chukuna'te Paaku, ¿inare va'lñapi ruta vaijanaa'ñe chukuna? —chinasome.

⁵⁰ I'kaju Jesús neeku te'eu judío phairi aire cho'оче cho'okaiku cājorona tēo vatoasomu uajajutu cakā'ko cacājorona.

⁵¹ Tēouna,

—Re'omu. Jo'e cho'omanejũ'u —chinasomu Jesús repau'te. Chini Jesús cājoro tēocojñosi'kure ũcuacājorona chēa vasoasomu. ⁵² Vaso repau'te chēañu chini raisinare judío phairipāi chũ'unana'me Dios vu'e pē'jekainare chũ'unana'me judío ainare ija'che i'kaasomu Jesús:

—Musanukona chu'uni chēañu chini vāsoñoāna'me va'lña cājiju raimē. Naau'te cho'очеja'che cho'ome musanukona chu'ure. ⁵³ Aperumu chu'u musanukonana'me si'aumucujña Dios vu'e muu ja'me pa'isi'kuamū. Jā'ata'ni musanukona chu'ure chēamanesinaa'me. Irumata'ni Diopi ũsemauna chēame musanukona chu'ure, vati chũ'ũñe'te cho'oju —chinasomu Jesús repanare.

Pedro, “Jesure ñama'kuamū chu'u”, chiisi'ere kuamu (Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Ūcuarumu repana pāi repau'te chēa judío phairi ai vu'ena sajuna Pedro so'opi ñaku tuhaasomu ũcuavū'ena. ⁵⁵ Repanapi sani kaka vu'e sa'navu cararipu joorepaponā toa suha rūhiso'koro puu ñu'iju kūhijuna Pedro ja'me puu ñuniasomu, cho'je tuhasi'ku.

⁵⁶ Ñu'ijuna romichĩio phairi aire cho'оче cho'okaiko toa ñu'iu kũhiku'te Pedro'te rorepa ñako i'kaasomo.

—Iku Jesure ja'me pa'isi'kuamũ —chiniasomo repao.

⁵⁷ Chikona asa Pedro i'kaasomũ.

—Jesure ñama'kuamũ chu'u —chiiu jachaasomũ repau.

⁵⁸ Na'a pani cheku ña i'kaasomũ Pedro'te.

—Jesús neenare ja'me pa'ikuumũ mu'u —chiniasomũ repau.

Chikuna Pedro i'kaasomũ.

—Pãaku'mũ. Jã'anare ja'me pa'ima'kuamũ chu'u —chiniasomũ repau.

⁵⁹ Jmamarũ pa'isirumuna cheku repauni ña ruu i'kaasomũ.

—Iku Galilea cheja pa'ikujeku Jesure ja'me pa'ikucosomũ —chiniasomũ.

⁶⁰ Chikuna Pedro jachaku i'kaasomũ repau'te.

—Mu'u i'kache vesumũ chu'u —chiniasomũ repau. Pedro jã'aja'ñe i'katona kura chuniasomũ. ⁶¹ Chu'iuana Jesús churi ñaasomũ Pedro'te. Ñakuna repau Pedro Jesús i'kasi'ere cuasaasomũ, “Iñami kura chuta'a chu'ima'tona choteñoã, ‘Jesure ñama'kuamũ chu'u’, chiija'mũ mu'u”, chiisi'ere. ⁶² Jã'are cuasa Pedro eta ruu oiche oniasomũ.

Jesure pãisosi'ere kuamũ

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³ Ūcuarumũ Jesure chẽasina repauni pãisoju vaniasome. ⁶⁴ Vaiju repau ñakocaã kãase'rechoji quẽo ta'pi jo'e vani sãniasome repana.

—Cuasa i'kajũ'u. ¿Neepi mu'ure vate? —chiniasome repana repau'te.

⁶⁵ Jã'aja'ñe i'kaju repau'te Jesure cheke ruu cu'ache i'kaasome repana.

*Pāi chũ'una Jesure chu'o sēniasasi'ere kuamu
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)*

⁶⁶ Ñatasirumu judío ainana'me judío phairipāi chũ'unana'me judíopāi che'chona chi'iasome. Chi'i chũ'urena repana vu'ena chekunapi Jesure raasome. Rarena repau'te chu'o sēniasome repana.

⁶⁷ —Pāi ũcuanukore chũ'ua'ku chini Dios Raosi'ku Cristo pani kujũ'u mu'u chukuna'te —chiniasome repau'te.

Chitena Jesús i'kaasomu repanare.

—Chu'upi kuato jachajanaa'me musanukona.

⁶⁸ Ũcuaja'che chu'upi sãĩñe sēeto i'kamanejanaa'me musanukona chu'ure. Ũcuachi'a chu'ure eto saomanejanaa'me. ⁶⁹ Chu'u Dios Raosi'ku canaumuna jo'e muni, Dios peore Cho'omasiku ujajũtu cakã'kona puu si'arumu ñu'ija'mu —chiniasomu repau repanare.

⁷⁰ Chikuna ũcuanuko sēniasome repana.

—Jã'a pa'ito, ¿Dios chĩia'u mu'u? —chiniasome repana.

Chitena,

—Ũcuau'mu chu'u —chiniasomu Jesús repanare.

⁷¹ Chikuna i'kaasome repana.

—Iku cu'ache cho'osi'e kuanare chiima'me mai. Re'omu. Dios asacuheche'te, “Dios chĩia'mu chu'u”, chiimu iku —chiniasome repana judío ainana'me phairipāi chũ'unana'me judíopāi che'chona.

23

*Pilato ti'jñeñena nuko Jesure chu'o sēesi'ere kuamu
(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)*

¹ Jã'aja'ñe i'ka pi'ni ñu'isina vuni repau'te Jesure jo'e chẽa, Pilato ti'jñeñena sa nukoasome repana. ² Sa nuko repau'te cu'ache cho'оче roiju ija'che i'kaasome:

—Mai pa'icheja canare iku cu'ache chu'vache asasinaa'me chukuna. Pãi repanare chũ'una chũ'uñe jachaju cho'omanea'ju chini chu'vaku'mu iku. “Musanukonare chũ'uku Césapi pa'iche ro'ire kuri sêeto ro'imanejũ'u musanukona”, chiisi'kuamũ iku. Ũcuaja'che, “Cristoa'mu chu'u. Pãi ũcuanukore chũ'ua'ku chini Dios Raosi'kuamũ”, chiiku'mu iku —chiniasome repana repau'te Pilato'te.

³ Chitena Pilato repau'te Jesure sēniasomu.

—¿Judíopãi ũcuanukore chũ'uku'u mu'u? — chiniasomu.

Sēeuna,

—Jũju, ũcuau'mu chu'u —chiniasomu Jesús.

⁴ Chikuna Pilato i'kaasomu repanare judío phairipãi chũ'unana'me chekunare pãi ũcuavu'e pa'inare.

—Cu'ache cho'osi'e peomu iku —chiniasomu.

⁵ Chiisi'eta'ni jo'e na'a ruu i'kaasome repana.

—Iku Judea cheja pa'inare ũcuanukore ruu cu'ache chu'vaku'mu, repanare chũ'unani pe'ruju cu'ache i'kaju cavaa'ju chini. Galilea chejapi ichejajatu'ka ruu cu'ache chu'vaku'mu iku —chiniasome repana Pilato'te.

Herodes Jesure chu'o sēesi'ere kuamu

⁶ I'karena asa,

—¿Galilea cheja caku'u iku? —chiniasomu Pilato repanare pãi. ⁷ Chikuna,

—Jũju, ũcuacheja caku'mu iku —chiniasome repana.

Kuarena, “Åa, Herodes chũ'ucheja caku'u iku”, chini cuasaasomu Pilato. Reparumu Herodepi Jerusalén vu'ejoopo'te rani pa'iana repau pa'ivu'ena Jesure muvoasomu Pilato. ⁸ Muvoona repau cho'oche chekunapi kujuna asaku pa'ikujeku Jesure ña ruu pojoasomu Herodes, ruu jeerumu Jesús cho'oche ñauache cuasakujeku. Diochi'a cho'omasiche'te Jesupi

cho'okuna ñara chiniasomu repau. ⁹ Repau'te ñara chiikujeku Jesure rua si'ache chu'o sēniasomu repau. Sēeku'teta'ni Jesús jmamakarujē'e i'kamaneasomu. ¹⁰ Ūcuachi'a judío phairipāi chū'unana'me judiōpāi che'chona rua i'kaju, “Cu'ache cho'oku'mu iku”, chiniasome repau'te. ¹¹ Jā'aja'ñe i'kajuna Herodes Jesuni cuheku rua pāisoasomu sōtaopāina'me. Repauni pāisoju rua re'ojakāñare, pāi chū'una ju'ikāñare sa'cheasome repau'te. Pāiso pi'ni repau'te jo'e Pilato vū'ena co'choasomu repau. ¹² Jā'aja'ñe cho'osiumucusepi sāiñechi'a re'oja'che cho'oasome repana Herodena'me Pilato, aperumu sāiñechi'a cuhesina.

Pāi Jesure vanisoche chū'usi'ere kuamu

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³ Ūcuarumu Pilato judío phairipāi chū'unana'me pāi chū'unana'me chekunare pāi soni i'kaasomu.

¹⁴ —Chu'uni musanukona ikure rasinaa'me. Ra, “Iku rua cu'ache chu'vakumu, pāipi repanare chū'unani pe'ruju cavaa'ju chini”, chiisinaa'me. Musanukona ñaju'te ikure chu'o sēesi'kuamumu chu'u, iku cho'osi'ere asara chini. Jā'ata'ni chu'u cuasato, musanukona, “Cu'ache cho'oku'mu iku”, chiiche cho'oma'kucosomu iku. ¹⁵ Herodes ūcuachi'a, “Cu'ache cho'oma'kuamumu iku”, chiniasomu ikure. Jā'ajekuna ikure ichejana jo'e co'chosi'kuamumu repau. Ikure vanisoche chū'ucuumu cu'ache cho'oma'kujekuna. ¹⁶ Jā'ajekuna ikure rupū suī'sueche'te chū'ujamumu chu'u. Suī'sue pi'ni etoja'mu chu'u ikure —chiniasomu Pilato repanare.

¹⁷ Pilato te'eūsuumu pa'iche pascuarumu tī'ato chēacojñosi'kure te'eu'te etoasomu, pāi etojū'u chisi'kuni. Reparumu tī'ana jā'aja'ñe cho'oche paniasomu Pilato'te. ¹⁸ Jā'ajekuna Pilato, “Jesuni etoja'mu

ch'u'u", chikuna pãi asa ũcuanuko ru'a cuiju ija'che i'kaasome:

—¡Jesuni vanisojũ'u! ¡Chukuna'te Barrabani etokaijũ'u! —chiniasome repana ũcuanuko.

¹⁹ Aperumu repau Barrabás chekunana'me repajoopo pa'inare chũ'unani cuheku etora chini cavaku chekuni vanisoasomu. Vanisuna pãi repau'te chẽa pãi chẽavu'ena cuaoasome. ²⁰ Pãipi jã'aja'ñe i'kaju cuirena repau Pilato Jesuni etora chini jo'e i'kaasomu. “¿Ikure Jesure etomanaja'ñe ch'u'u? Cu'ache cho'omanesi'ku'a'mu iku”, chiniasomu. ²¹ Jã'aja'ñe i'kauna asa na'a ru'a cuiju i'kaasome repana.

—¡Kurususẽ'verona jẽ'jo nukojũ'u jã'ure! ¡Kurususẽ'verona jẽ'jo nukojũ'u jã'ure! —Jã'aja'ñe i'kaju cuiasome repana.

²² Cuiju jã'aja'ñe i'karena repau Pilato ka'chañoã i'kasi'kuta'ni jo'e i'kaasomu reparare pãi.

—¿Ûquere iku Jesús cu'ache cho'ou? Repau cu'ache cho'osi'ere asa masira chini sẽnite'esi'ku'a'mu ch'u'u. Jã'ajekuna ikure vanisoche chũ'ucu'amu. Ikure rupu sui'sueche'te chũ'uja'mu ch'u'u. Sui'sue pi'nirena etoja'mu ch'u'u ikure —chiniasomu Pilato reparare.

²³ Jã'aja'ñe i'kauna asa na'a ru'a cuiju, “Kurususẽ'verona jẽ'jo nukojũ'u repau'te”, chiniasome repana. Ruarepa cuiju i'kajuna repana chiiche chũ'uasomu repau. ²⁴ Repana sẽeñe cho'ora chiniasomu Pilato. ²⁵ Repana sẽeñe cho'ora chini chekure pãi chũ'unani cuheku cu'ache cho'oku pãiu'te vanisosi'kuni etoasomu repau Pilato, pãi chẽavu'e pa'isi'kure. Jesureta'ni sõtaopãire jo'kaasomu, repana pãi sãesi'e cho'oa'ju chini.

*Jesure kurususẽ'vero jẽ'josi'ere kũamũ
(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)*

²⁶ Jo'kaũna repana sõtaopãi Jesure chẽa saasome. Sajũ Simonre Cirene cheja cakũre po'o raikũni chẽa repaũ tã-tavana kurususẽ'vero tũo, “Mũ'ũpi isẽ'vero kuãĩũ Jesús cho'jepi raijũ'ũ”, chiniasome sõtaopãi repaũ'te.

²⁷ Simonre chẽa jo'e saijũna chekũna pãi jainũko Jesús cho'jepi tuhaasome umũpãina'me romi. Tuhajũ romi Jesure cho'ojachere cuasajũ ota oniasome. ²⁸ Oijũna Jesús repanare chũri ña i'kaasomũ.

—Jerusalén pa'ina romi, chũ'ũre oima'ñe meñe oijũ'ũ. Mũsanũkonare ti'jñejañena'me mũsanũkona chĩiva'nare ti'jñejañere cuasajũ oijũ'ũ. ²⁹ Na'a pa'isirũmũna mũsanũkona chĩire cu'ache ti'jñekũna ña ija'che i'kajanaa'me pãi: “Romi, chĩi paava'na sumava'na pa'ime. Romi, chĩi peonata'ni pojome”, chiijanaa'me pãi. ³⁰ Cu'ache ti'jñerũmũ katiñu chini aikũjñare ija'che i'kajanaa'me pãi: “Ñaña ta'pisõjũ'ũ chũkũna'te”, chiijanaa'me. ³¹ Chũ'ũre cu'ache cho'omanesi'kũreta'ni pãi, “Cu'ache cho'osi'kũa'mũ mũ'ũ”, chini cu'ache cho'ome chũ'ũre. Jã'ata'ni pãi cu'ache cho'onare Diopi chũ'ũna na'a rũa cu'ache ti'jñeja'mũ repanare — chiniasomũ Jesús.

³² Chekũnare te'eka'chapanare cu'ache cho'osinare vanisõñu chini ja'me saasome repana. ³³ Saijũ aikũti Sijopũjakũti chiikũtina tĩ'aasome repana. Tĩ'a repaũ'te Jesure ũcuakũtina kurususẽ'verona jẽ'jo nũkoasome repana. Chekũnare cu'ache cho'osinare ũcuaja'che kurususẽ'veroãna jẽ'jo nũkoasome repana. Te'eu'te Jesús ujjajũtu cakã'kona nũkoasome. Chekũni Jesús kã'kojũtu cakã'kona nũkoasome. ³⁴ Jẽ'jo nũkorena Jesús i'kaasomũ.

—Ja'ku, ina chu'ure cu'ache cho'oche jo'e cuasamaneju'u. Repana cho'oche vesume ina — chiniasomu repau.

Jā'a cho'oto repana sōtaopāi repau ju'isikāñare paañu chini catara'karuã mami tochasira'karuãpi chejana su'aasome, Jesús ju'isikāña paajauni jñaañu chini. ³⁵ Ūcuacheja pa'ina pāi Jesuni ñaju nukaju paniasome. Pāi chu'unata'ni repauni ñaju pāisoju cu'ache i'kaasome.

—Chekunare jū'iñe ũsesi'kuasomu iku. Repau Cristo, pāi ũcuanukore chu'ua'ku chini Dios chēa Raosi'ku pani ũcuauji meñe jū'iñe ũsea'ku —chiniasome repana.

³⁶ Sōtaopāi ũcuaja'che repauni pāisoju uche cono ruara'kare, “Ūkuju'u”, chiiju ija'che i'kaasome:

³⁷ —Mu'api judiopāi ũcuanukore chu'uku pani jū'iñe meñe ũseju'u —chiniasome repana.

³⁸ Kurususē'vero chā'tiro'te tochasiko'a suñiasomu, Iku JUDIOPĀI CHu'uKU'Mu, chiiko'a.

³⁹ Cheku ũcuaja'che, cu'ache cho'osi'kupi ja'me jē'jocojñosi'ku Jesure cu'ache i'kaasomu.

—¿Dios Raosi'kuu'u mu'api? Ūcuau pani jū'iñe meñe ũseku chukuna jū'iñe ũcuaja'che ũsekajju'u — chiniasomu repau.

⁴⁰ Chikuna cheku ũcuaja'che jē'jocojñosi'ku jā'aja'ñe i'kamanea'ku chini ija'che i'kaasomu:

—¿Diore vajuchuma'ku mu'api? Chotena cu'ache cho'ocojñome mai. ⁴¹ Maita'ni cu'ache cho'osinajeju cu'ache cho'ocojñome. Mai cu'ache cho'osi'e ro'ia'me ie. Ikuta'ni cu'ache cho'omanesi'kupi cu'ache cho'ocojñomu —chiniasomu repau. ⁴² Chini Jesure ija'che i'kaasomu: — Jesús, mu'api pāi ũcuanukore chu'uruumu cuasajju'u chu'uva'ure —chiniasomu repau'te.

⁴³ Chiku^una Jesús i'kaasom^u repa^u'te.

—Iumucuse Dios pa'ichejana pãi ru^a pojoj^u pa'ichejana sani chu'una'me pa'ija'm^u mu'u. Ūcuarepaa'me jā'a —chiniasom^u Jesús repa^u'te.

Jesús jũ'isi'ere k^uam^u

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Repar^um^u nukarepa^u su'itona ũsu^u miañe ta'pis^una cheja si'acheja trejat^u'ka chijanasom^u.

⁴⁵ ũsu^u miamaneasom^u. Ūcuachi'a Dios vu'e sa'nav^u caruup^u kakasa'aro rueekãa ũcuate'ekãapi joorepapoji che'resoasom^u.

⁴⁶ Ūcuar^um^u Jesús ru^a cuiku ija'che i'kaasom^u:

—Ja'k^u, chu'u rekocho mu'uni isimu chu'u — chiniasom^u repa^u. Chini Jesús jũnisoasom^u.

⁴⁷ Ūcuar^um^u sōtaopãi cienrepanare chũ'uku ũcuachejare kueñe nukaku repa cho'osi'ere ña Dioni pojok^u ija'che i'kaasom^u:

—Ru^a re'ok^u pa'isi'kuam^u jā'u. Ūcuarepaa'me — chiniasom^u repa^u.

⁴⁸ Jesure cho'ochete ñañu chini raisina pãi ũcuan^uko repa^u jũ'isi'ere ña repa^u ã'cap^uãna vaiju oiju repa^u vu'ñana coliasome. ⁴⁹ Jesure ja'me pa'isina so'ore nukaju repa^u'te cho'ochete peore ñaasome. Romi ũcuaja'che Galilea chejapi Jesure jovo ja'me raisina repa^u'te cho'ochete so'ore nukaju peore ñaasome.

Jesure tãsi'ere k^uam^u

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Ūcuar^um^u pãiu ru^a re'ok^u, Judea cheja cajoopo Arimatea cak^u paniasom^u. Repa^u mami Josea'm^u. Dios Raosi'k^u chũ'ujar^um^u tí'añe'te cha'ak^u paniasom^u repa^u. Judíopãi chũ'unare ja'me chũ'uasom^u repa^u. Jã'ata'ni repa^u'te ja'me chũ'unapi Jesure vanisoche'te

chũ'uto ja'me chũ'ucuheasomu repa. ⁵² Jesuni jũ'isi'kuni sa tãra chini sani Pilatoni sēniasomu repa. ⁵³ Sēejani rani Jesure caso sábanakãapi reaasomu repa. Rea pi'ni sa aikũti caripana tētoche ũhisicojena cuaa ũhaasomu repa, chuta'a te'eu'terejē'e jũ'isi'kure cuaa ũhamacojena. ⁵⁴ Puaumucuse tĩ'api'rakuna peore care'vache paniasomu repanare.

⁵⁵ Romi Galilea cheja Jesure ja'me raisina Jesure cojena cuaa ũhañe ja'me tuha ñaasome. ⁵⁶ ũhañe ñasinajeju repana vu'ñana co'i okoma'ña cheke ma'ña suiriche care'vaasome repana sa Jesuni jũ'isi'kuni ro'veju suiriñu chini. Care'va pi'ni puaumucuse tĩ'ana puasome repana romi, aperumuna Diopi puaumucuse jo'kasi'ejekuna.

24

Jesús vajuraisi'ere kum

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹ Romicorum apeñataton repana care'vasi'e ma'ña saju saniasome repana romi Jesure ũhasicojena. ² Sani ñato catapu ru ujpapu repacoje ta'pisi'pu kuñososi'pu paniasomu. ³ Kuñosi'pujekuna coje kaka ñato Pãĩ ũcuanukore Paaku vaniso tãcojñosi'ku Jesús peasomu. ⁴ Peokuna ña kuku, “¿Je'se paaku ie?”, chini cuasaton peosichejapi teana umupãi te'eka'chapana, ru ko'sijakãña ju'inapi repanare romi kueñe nukasome. ⁵ Peosichejapi pa'ijuna ña kukuso, meñe sime nukajuna ija'che i'kasome:

—¿Je'se pa'iana musanukona vajuraisi'kuni pãĩ jũ'isina pa'ichejare ku'eche? ⁶ Icheja peomu repa. Vajuranicuhasi'kua'mu. Repa Galilea cheja pa'irumu kuasi'ere cuasajũ'u. Ija'che kuasi'kua'mu repa: ⁷ “Chu'ure Dios Raosi'kure chēa cu'ache cho'onani

jo'kajanaa'me pãi, cu'ache cho'oa'jũ chini. Jo'karena kurususẽ'verona jẽ'jo vẽasõjanaa'me repana chu'ure. Vanisõcojñosi'kũta'ni choteumucujñana vajurajja'mũ chu'ũ", chiisi'ku'a'mũ Jesús —Jã'aja'ñe ku'asome repana.

⁸⁻⁹ Ku'arena asa Jesús ku'asi'ere cuasa repacojepi eta Jesús neenare oncerepanani ku'añũ chini saniasome. Sani tĩ'a peore ku'asome repana romi. Ūcuachi'a chekunare Jesure chiinare ũcuanũkore ku'asome repana. ¹⁰ María Magdalena'a'mo, Juanaa'mo, Santiago pu'ka'ko María'a'mo chekuna romi repanare ja'me saisina ũcuanũko ku'asome Jesús neenare, repaũ saosinare. ¹¹ Ku'ajũna, "Ru'a tĩñe ku'ame ina", chiijũ jachaasome repana.

¹² Pedrota'ni asa Jesure tãsichejana vu'vu'asomũ ñara chini. Vu'vu' tĩ'a sime ñato coje sa'navũ Jesure reasikãñachi'a ũniasomũ. Kãñachi'a ũhiũna ña vu'ena co'ikũ, "¿Je'se paaku ie?", chiiũ cuasaasomũ Pedro.

Emaús vu'ejoopo saima'a Jesús peosichejapi ñosi'ere ku'amũ

(Mr 16.12-13)

¹³ Ūcuaumucusena Jesure chiina, te'eka'chapana Emaús vu'ejoopona saniasome. Jerusalén vu'ejoopoji Emaús vu'ejoopojatũ'ka once kilómetros pa'iu'asomũ.

¹⁴ Emaús vu'ejoopona saijũ reparamũ cho'osi'ere cutuasome repana. ¹⁵ Sãñechi'a cutujũ chu'o ru'a sẽniasajũ saijũna repanare Jesús rani tĩ'a ja'me saniasomũ. ¹⁶ Ja'me saiku'teta'ni ña vesuasome repana.

¹⁷ Ña vesujũna repanare chu'o sẽniasomũ repaũ.

—¿Ëquere musanũkona cutujũ saiche? —chiniasomũ Jesús repanare.

Jã'aja'ñe i'kauna samava'na canũkaasome repana.

¹⁸ Canũkasirumũ te'eu Cleofaji i'kaasomũ repaũ'te.

—Irumu Jerusalén vu'ejoopo pãi jainuko raisina pa'ime. Repana rani pa'ijũ repajoopo iumucujña cho'osi'e ũcuanuko masime. ¿Mu'u vesuku? — chiniasomu repau'te.

¹⁹ Chikuna Jesús i'kaasomu.

—¿Je'se cho'ore? —chiniasomu.

Sẽuna i'kaasome repana.

—Jesús, Nazaret cakure cho'osi'ere i'kame chukuna. Dios chu'o kuakaiku pa'isi'kuamũ repau. Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñoku Dios chu'o ruu masi kuasi'kuamũ repau. Jã'aja'ñe cho'okuna Dios ruu pojoasomu repau'te. Pãi ũcuaja'che ruu pojosi'naa'me repau'te. ²⁰ Jã'aja'ñe pa'ikuni judío phairipã chũ'unana'me maire chũ'una, repau'te chẽa sa chekunani jo'kasinaa'me, vanisõne'te chũ'ua'ju chini. Sa jo'karena repau'te kurususẽ'verona jẽ'jo nuko vëasõsinaa'me repana. ²¹ Ija'che cuasasinaa'me chukuna: “Iku Jesús maire Israelpã Romapã chẽa paacojñonare tua paaja'mũ”, chini cuasaju pa'isinaa'me chukuna. Jã'ata'ni irumu repau'ji chuenisõuna tãsi'e choteumucujña'me. ²²⁻²³ Chukuna'te ja'me pa'ina romi iapeñatato repau'te tãsicheja sani ñaasome. Sani kaka ñato tãcojñosi'ku Jesús peasomu. Peokuna rani ija'che kuasinaa'me repana chukuna'te: “Angeles peosichejapi rani pa'ijuna ñasinaa'me chukuna. Rani, 'Jesús vajuranicuhasi'kuamũ', chiisinaa'me ángeles chukuna'te”, chiisinaa'me repana romi. Romipi jã'aja'ñe ra kujuna asa kukusinaa'me chukuna. ²⁴ Kuarena asa chukuna'te ja'me pa'ina repacoje sani ñato romi kuasi'e ũcuarepa paniasomu. Tãcojñosi'ku Jesús peasomu —chiniasome repana Jesure Emaús vu'ejoopo saina.

²⁵ Jã'aja'ñe kuarena asa i'kaasomu repau.

—Dios chu'o kuasina tocha jo'kasi'e masime musanukona. Já'ata'ni rúhiñe cuasamanajeju repana tocha jo'kasi'e masi cuasama'me musanukona. ²⁶ Aperumu Dios chu'o kuasina Cristo'te ti'jñejañere kujaju ija'che tocha jo'kaasome:

Pái ũcuanukore chũ'ua'ku chini Dios Raosi'ku pái cu'anani cu'ache cho'ocojñosi'kuta'ni na'a pa'isirumu pái ũcuanukore chũ'uja'mu, chiimu repana tocha jo'kasi'e —chiniasomu Jesús repanare.

²⁷ Repanapi repau pa'iche'te na'a rua masia'ju chini, repau pa'ijachere kuara chini Moisés tocha jo'kasi'ena'me aperumu Dios chu'o kuasina repau pa'ijachere kuañu chini tocha jo'kasi'e peore masi kuasomu repau. ²⁸ Kuaku saiu repana saijoo-pona ti'ajuna Jesús canukama'ku ñoñe saniasomu. ²⁹ Canukama'ñe ñoñe saiu saimanea'ku chini repau'te rua i'kaasome repana.

—Na'isōsi'ea'me ie. Saimairo chukunana'me canukaju'u —chiniasome repana repau'te.

Chiiju ũcuana vu'ena kaka canukaasomu repau.

³⁰ Canuka pa'iu ũcuanana'me mesako'are ñu'iu pāpu mini Dioni, “Re'orepamu”, chini tu'se ĩsiasomu repau.

³¹ Tu'se ĩsiuna repau'te ñavesusina ña masiasome repana. Ña masirena ũcuachejapi teana peasomu repau.

³² Peokuna sāiñechi'a i'kaasome repana.

—Ma'a rairumu repauji Dios chu'o tocha jo'kasi'ere masi kuakuna asa pojaju raisinaa'me mai —chiniasome repana.

³³ Ūcuarumu ñu'isinapi vuni Jerusalenna co'i repau neenare oncerepanana'me repanare ja'me chi'i pa'inani ñaasome repana. ³⁴ Co'irena ija'che i'kaasome chi'isina:

—Maire Paaku vajuraisi'e ũcuarepaasomu. Simonni peosichejapi rani ñoasomu —chiniasome repana.

³⁵ Chitena Emaús ma'a saisina ũcuaja'che Jesure ñasi'ere kuaasome. “Chukuna'te ũcuaja'che peosichejapi rani pa'isi'kuamumu repamu. Já'ata'ni repamu'te ñavesusina repamujji chukunani pápu'te mini tu'se isiuna ña masisinaa'me chukuna”, chiniasome repana.

Jesús repamu neenare peosichejapi ñosi'ere kuamumu
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

³⁶ Repanare chuta'a ũcuare cutunani Jesús repana chenevuna peosichejapi rani nukaku ija'che i'kaasomu:

—Re'oja'che pa'ijũ'u musanukona —chiniasomu Jesús repanare.

³⁷ Nukakuna ña, “Jũ'isi'kupi iku reko raimu”, chini cuasaju ruu kukuasome repana. ³⁸ Kukujuna i'kaasomu repamu.

—¿Je'se pa'iuuna musanukona kukuche? ¿Je'se pa'iuuna musanukona chu'u vajuraisi'e jachache?
³⁹ Chu'ua'mumu. Ñajũ'u chu'u jũjñana'me cũ'a. Chẽse ña masijũ'u chu'ure. Jũ'isi'ku rekocho ca'nivujẽ'e peomu. Chu'uta'ni ca'nivuna'me tara paamumu. Ñame musanukona chu'u paache —chiniasomu Jesús repanare.

⁴⁰ Chini repanare jũjñana'me cũ'a ñoasomu repamu.

⁴¹ Ñokuna ña pojonata'ni repamu'te jachaasome repana. “¿Iku chu'o ũcuarepare i'kaku?”, chini cuasaasome repana. Já'aja'ñe cuasajuna i'kaasomu repamu.

—¿Musanukona icheja aĩne peoche? —chiniasomu repamu.

⁴² Chikuna repamu'te chiacha va'imaka posimakare isi-asome repana. ⁴³ Isirena koo, repana ñaju'te ñiasomu repamu. ⁴⁴ Ñi pi'ni ija'che i'kaasomu repamu:

—Aperummu musanukonare ja'me pa'irummu ija'che kuasi'kuu'mu chu'u: “Moisés tocha jo'kasi'ena'me Dios chu'o kuasina tocha jo'kasi'ena'me Salmophuro tocha jo'kasi'e chu'u cho'ocojñojañere kuamu. Repana tocha jo'kasi'epi ti'jñeja'mu chu'ure”, chiisi'kuu'mu chu'u musanukonare. Ūcuapi ti'jñecuhasi'kuu'mu chu'ure — chiniasomu Jesús repanare.

⁴⁵ Dios chu'o tocha jo'kasi'ere repanapi asavesujuna repana rekoñoña asamasiche cho'oasomu Jesús repanare, asamasia'ju chini. ⁴⁶ Asamasiche cho'o ija'che i'kaasomu repau:

—Dios chu'o aperummu tocha jo'kasi'e ija'che kuamu: Cristo'te, Dios Raosi'kure jü'iñe pa'ija'mu. Jünisõuna tãcojñosi'kuta'ni choteumucujñana vajurajja'mu repau.

⁴⁷ Repau vajuraisirummu repau neena, “Cristoji maire cho'okaija'mu”, chini cuasaju Dios chu'o päire ija'che chu'vajanaa'me: “Musanukona cu'ache cho'оче ũhasõ re'oja'che pa'ijũ'u.

Jã'aja'ñe cho'oto Dios musanukona cu'ache cho'osi'e tunosõja'mu.

Tunosõsi'e jo'e cuasamaneja'mu Repau”, chijjanaa'me. Charo Jerusalén vü'ejoopo canani chu'vajanaa'me repana.

Jã'achejapi si'achejñaruã sani ku'iju chu'vajanaa'me repana,

chiimu repana tocha jo'kasi'e. ⁴⁸ Jã'ajekuna musanukona ñasi'ere chekunani kujju pa'ijũ'u. ⁴⁹ Dios Rekocho chu'u Ja'ku aperummu saoja'mu chiisirekocho'te raoja'mu chu'u musanukonare. Saima'ñe Jerusalén vü'ejoopo'te pa'iju cha'ajũ'u musanukona, Dios Repau

Rekocho peore Masirekocho raochetu'ka. Repau Rekochoji cho'okaiuna na'a rua masijanaa'me musanukona — chiniasomu Jesús repau neenare.

Jesús cunaumu muisi'ere kuamu

(Mr 16.19-20)

⁵⁰ I'ka pi'ni Jesús repau neenare Betania vu'ejoopona saasomu. Sa tĩ'a repau jũjña muñe ruhika'java pe'che nukaku, “Diopi musanukonare re'oja'che cho'okaa”, chiniasomu repau. ⁵¹ Jã'aja'ñe i'ka repanare jo'ka Diopi mukuna cunaumuna munisoasomu repau. ⁵² Munisouna ro're ñu'ijũ, “Rua re'okumũ repau”, chijũ cuasajũ pojoasome repana repau'te. Ro're ñu'isinapi vuni rua pojojũ Jerusalén vu'ejoopona co'iasome repana. ⁵³ Co'i pa'ijũ Dios vu'e si'arumu mua Dion pojojũ paniasome repana, “Rua re'okumũ mu'ũ”, chijũ.

Dios Chu'o Kuaphuro

Koreguaje: Dios Chu'o Kuaphuro New Testament

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Koreguaje

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 4 Mar 2022

87a345ac-83c6-51ad-8750-17a703f38bcc